

अध्यापकः— एच. माणिकराव प्रियमासम मुंबई,
मोस्टीसमक द्विपचाव ग्रंथी जस्मानाबाद,
बांशी प्रकाशक देव.

निवेदन

पश्चिमप्रवर आचार्यर किष्कम्भी तैत्तिरीय संहिताके उत्तरार्ध और चौइसवीं संहिताके प्रारम्भमें एक अध्याचार्य विद्वान् ही मये है। उनकी प्रतिमा सर्वतोमुखी थी। त्वाच व्याकरण काव्य साहित्य धर्मशास्त्र वैद्यक आदि विविध विन्यापर उत्कृष्ट अधिकार था। वे मन्वाहमोमेधु निर्दिष्ट आर दुष्मीकक से फिर भी उन्होंने ग्रहण रहते हुए ही स्वपर कल्याण में प्रवृत्त रहना पसन्द किया। अथपि उन्होंने निर्धनमुलेकित्वा कारण न किया कि भी अनेक मुनिवास भी अधिक जैनधर्मकी सेवा और प्रभावना की।

ऐसा बाल पढ़ता है कि वे अपने समय के सब से बड़े विद्वान् थे और कावेर हिमन्यासप्रदायमें उनके बाद उनकी चौइस तत्त्वस्थानी विद्वान् कम से कम प्रवृत्तता तो हुई। उनके पास अनेक मुनिप्रचारकों और दुसरे अनेक विद्वानोंकी प्रभावप्रदान किया।

वे अपने बाद विविध विन्यास विद्याज्वाहित्य छोड़ सब ह। जिसका उत्सव उनके अनेक धर्मोंकी अन्त्यधस्तियों में मिलना है। परन्तु उसका अधिकांश अमीत्य अन्त्यधस्तित है और बहुतसे महत्त्वपूर्ण धर्मोंका तो अमीत्य पताही नहीं चल रहा है। मरताम्मुदकम्मु, राजीमतीकिप्रम्भ (काव्य) अर्वात्स्मृदयोद्योतिनी (वाग्मयके सुपाठित वेदधर्मकी टीका) धर्मोद्योतिनी पञ्चिका टीका प्रवेष्टाचार्य (त्वाच) अथ्यात्मरत्न अमरकोष टीका छोटके काव्यात्मकार की टीका आदि ऐसीही धर्म ह किन्तु अमीत्य कभी पता ही नहीं लगा है और दुष्मीकी बात है कि अमानेका कोई प्रवृत्त भी नहीं किया था रहा है।

अब त्रिपट्टिस्मृतिशास्त्र धर्मम होमपर भी अमीत्य अन्त्यधस्तित था। यह मगधजिबसेत और शुक्लमहत्वाधीके महापुराणका धार है। और काव्य काव्य पाण्डितकी प्रार्थना और प्रेरणासे लिखवायाज करने के लिए रचा गया था। इसके पाठमें महापुराणका धारा बचाभाय स्मृतियोंपर ही जाता है। इसकी पञ्चिकाटीका टिप्पणी के तौर-पर प्रत्येक वेदके अन्तमें है दी गई है।

पाराशर के मुख्यिद २७नादिकोदास और विष्णुवाक्यी मन्त्रपुर
 भिन्नु सै मोर्गसास दिराचर मर्पाने ह्मका सुवर मरामी अनुवाद करे
 मदागप्यमाने नै न बन्धुन का बन्धु उपकार दिवा है । बन्धु माविदकन
 मन्वमानम मूल सावुन सावुन मन्वही मन्वधिल किने जाल है पानु श्रीनुन
 मोनी तल के ह्म मादइको कि बराठी अनुवाद भी सावुन रहे ह्म अस्वी
 कर न कर नरे । बर मन्व उम्होले पणवर्धमेही सम्पादित दिवा है और
 इमही बराठी शानको अस्वीही यन्त्रमे मन्वमानमको अर्पन कर ही है । इनके
 तिंग मन्वमानमको उम्होले शनि अस्वी हार्दिक ह्मज्जा मन्वधिल करती है ।

११ ४१११७

माधुगम्येयी

मन्त्री—मा श्री मास्य

प्रस्तावना

७१०४६

अर्माभूतमपीं वृद्धिदत्त्वा मध्येषु निवृत्त ।

स पार्श्वेताप मूर्ध्निमूर्मापीं पर्युपास्महे ॥

—१ आशाधर

जेन समागत इ. स. च्या सातव्या शतकापासून पंधराव्या शतकापर्यंत मोठे मोठे पंडित व राजे होऊन केले असून त्यांनी संस्कृत-वाङ्मयात बरीच मर्यादा केली आहे. या काळामुळे वाङ्मय सुलभतेने कवन प्रचलित भाषातून आलेले आहे व त्या पूर्वीचे वाङ्मय पारसे उपलब्ध असून नसे आहे ते प्राकृत भाषातून आले पण वर विवेचना काळात जेन पंडितांनी इतकी उत्कृष्ट प्रयत्नना करून ठेविली आहे की त्यांनी सहाय वाङ्मयात वैदिकावरहि ताब केलेली असे म्हटल्यास अतिशयोक्ति होणार नाही. जेन पंडितांना या काळात राजात्व होता व असा आभवाविषयावरहि केवळ वर्मप्रैमासुद्धेच नाही पंडितांनी वाङ्मय रचना केलेली आहे. सरस्वतिसुत्र आशाधर पंडित बरीच शोभी वर्णित मोठताय

पंडितांनीचा काळ इ. स. ११४ ते १२५ पर्यंतचा असावा असे त्यांनी सिद्धिलेला प्रभावकून वाटते. त्याच अर्थस्थान मेवाड राज्यातील माहलमंड हे होय. त्याकाळी या प्रदेशास स्यादखंड म्हणत या पावात्म एक सरोवर होते. त्याचे नाव सावर व एक महत्त्व वावाचा विद्या होता. व मंडाचे आधी मंड काळा वावाची ही विद्याय नगरी होती. त्याच्या बहिःभागे वाव सावरत व मातीतील वाव भी रत्नवाडे होते. सद्यस्थान हे राजकारणात बरेच काळ घासिले. घासुळे मेवाडचे राज्य इ. स. ११९२ मध्ये शाहजुहीनपोरीच्या टोळवाडीस बळी पडल्यावर त्याला स्वराज्यापाठी माझ्या प्रातात वेळून राहावे कायदे. माझ्याप्रातावर परमारवशाचे राजे राज्य करीत होते. राजा मोहनतर उद्वा-दित्व करवर्मा अशोचर्मा अपवर्मा इतके राजे होऊन गेले. त्यावेळी अजयवर्मा किंवा विजयवर्मा राज्य करीत होता. विद्यावाचा आभवासाठी म्हणून मोह-राजाची शीर्षिलकून आहे. जी विजयवर्माचे वेळीहि अखंड होती म्हणून त्याने सद्यस्थानावर विद्यावाचा सम्यानपूर्वक आभय दिला.

माझ्याप्राताची राजवर्मा घराणयांत सद्यस्थान वेळून राहिले तेव्हा आशा

कदाचैव य १ ११२ कदाचिं होतै पय आन्य महावीरपठिताच्छे कैमेप्रनाम
 व कैमेप्रमाकरवाधारेण प्रव पञ्चमास पाठविष्वात आर्जे महावीरपठित हे
 सुप्रसिद्ध नादित्यजयपठित वरसेनायै विजय होतै त्वाच्यावकक एक तपस्वीत
 आधाकरणी अय्यमन केन्द्रावर त्वाचीं स्वतः अकरचनेत प्रारम केम माळ्या-
 धीघावे पद्रीं त्वाचेकीं बावीअविद्याकविर्ति परराष्ट्रमत्री कविद्यम विस्वव
 देवचर, मरुतोपाय्याम केन्वुन उदकरोम वगरे वीर्य विद्वज्य होतै त्वा सर्वायी
 आधाकरण्या विद्वज्यी मुक्त कठने प्रसता केमेनी आहे किन्वुनने त्याचा
 सरस्वति पुत्र ही पद्रीं दिक्की पठित उदकरोमने त्वाचा कश्चिवाकीरात
 म्बुक्षर सरोविर्जे आहे मरुतोपिकतीनीं त्याचा प्रजापुत्र म्बुक्षे आहे त्वाची
 ही सर्वतोमुखी कीर्ति हेरूप वेष्टात राजुन जनेक विद्याचीं त्वाचेकडे निरमिदज्या
 आकाशज्य अन्नाकार्य केळ कायके व इत्यन्ना अद्याव वयातही सर्वाचा आपल्या
 भित्कात त्वाचीं पारम्प कइव आपका औचिक वाचविसा आर्ज्य वितेज्या कीकात
 आन पीडीकल्या अनेक आहे

योद्रात्म्याकरवाधि पावमनयक्युष्टुपयमाणाधकात्
 पद्वतकीपरमाकरमाय्यन यतः प्रत्यर्पितः कैःप्रसिप् ।
 वेदः केऽऽहस्वाधितै न येन जिनवालीपं पाधिप्रसिद्ध
 प्रीत्या काम्यतुष्यं यतश्च रतिकेष्वापुप्यतिष्ठानकैः ॥

पठित आधाकरण्या विष्वापकीं जडा कोन आहे कीं ज्याच्या त्वाचीं
 ज्याकरन यदोवशीष्य वेळीतल अन्नाकरवीत पोहोचविर्जे बाही असा कोन
 आहे कीं ज्यान कर्णक्यायै अमोप धन हातीं केळ्य प्रतिवादिवाला जिंकजे
 बाही असा कोन आहे कीं आधाकरपठिताच्या तोंडून विजवाची देवून तो मोक्ष
 मावीं बनका बाही त्वाच्यामाये असा कोन आहे कीं जो त्वाच्या मुखायीक
 काव्याधुत पिऊन रतिक पुण्यात प्रसिद्ध पावका बाही असा वरीक ओकत्या
 मजिद्यान आहे तात्पर्य हे कीं पठित आधाकरण्या विम्बहरात मुमिक्क
 वाक्यन्तु, लाठी व पठित आभि मर्मक रतिक वगैरे सर्ववाक्यपारंपर म्बुक्षी
 हातीं महान् वैष्वाकरवी देवचर, आकाशज व पुरुषनामिक विद्याकीर्ति
 अथारक विजयचर व रतिकवर जगतीपाय्याव हे त्वाचे विजय हेत

त्वाच्या इष्टकत्या एक कइव नावाच्या पुत्रायेहि त्वाची कीर्ति कायम राखवी
 हातीं विम्बवर्मा राजाकरत शुभ्रवर्मा बाहीवर केळ्य त्वाचेकरत कर्तुनवर्मा

गारीबर बससा हा मद्रास कवि व शास्त्रज्ञ होता त्याच्या पत्नी बरीक सर्व-विद्वान् व इतरहि अनेक पंडित होते काह्मनाईहि आपल्या विद्वत्तेने राज्यास खूप केले-
 त्याचे कारकीर्दीत छात्रवृत्ति होते ते परराष्ट्रमंत्री होते असे दिसून येते अर्जुनसर्मा
 विपुलिक बारका तेव्हा त्याच्या सुकत पत्राचा वाटु देवपाळ किंवा साहसमळ
 नास याही मिळ्यली त्यानंतर त्याचा मुसगा जयसिंह उर्फ वैद्यगिरि व गारी-
 बर बससा त्याचे कारकीर्दीतच पं आद्याचरणीं सागरसर्माभूत नावाची ग्रीक
 मिहिमी भारतापर्यंत असतांना त्यांनी पाच राज्यांच्या कारकीर्दी पाहिल्या

पंडितजी हे मुघले एका खाजेंतीलच पंडित झाले तर बौद्ध फ्लोस्फि बगेरे
 छात्रावृत्ति ते पारपत होते त्याशिवाय लम्बकसर्मावर त्याचे खरेखुरे प्रेम
 होते अनेक वनप्रव भिक्षु व जिनवाणीची सेवा करव्यावरिता केवळ ते
 बारकागरी छोटव विद्याले एवढेच नव्हे तर लवळलवळ प्रत्य सोडून बारकत्या-
 नातीक नाकलमगापीत केळ ते राहिले. त्याच्यांनी पाळक पावाच लम्बकसूर
 म्हमत असत हर्षप्रमाण त्याचेकीहि हें गाव सकन जैन भयवानी मंडित
 होते असे दिसते परन्वी हें याच आद्याचरणीं पसत केले नसतें श्रीमद्वर्तन-
 भूपाळ राज्या आनंदसज्जे । विवर्मावर्यार्थ जो लम्बकसूर जसत ” असे
 म्हणजे आहे आचरन मळमळमसीन का पसत केवी व आचा हेतु किती
 उब हें स्पष्ट दिसतें जम्ब सप्त मद्राभागाची । असा प्रतिगौतममवाचरमुल्लेख
 जम्ब जिनवाणी प्रकल्पाने दिवून राहिली आहे अथ म्हणव्यास इरकत माहीं
 र्मनाचातर सर्व हाक उहल करन स्वच्छानुसार आचरनेला करव्यास आद्याचर
 पंडिताप्रमाण अजक जर तबार हातीक तर ह्या पसत्या काळातहि जिनवाचनी
 द्वार सात्वाशिवाय सुर्वीच राहणार माहीं नाकलमगा ते इ. स १२१ -१५
 च्या इस्लाम ीळे असावे असा अर्थ आहे आनतर लवळलवळ २३ तपचा
 काळ त्यांनी केवळ प्रव केवनात वाचविला

छात्रा आद्याचराचे सुकन तीन प्रव सुकन आहेत (१) जिनवद्वय (१)
 सागरसर्माभूत (२) अनागरसर्माभूत वा तीग्री प्रवात त्यांनी आपली
 विलुप्त प्रचलित मिहिमी आहे वि सप्त १३ पर्यंत त्यांनी केवढा प्रवाची
 रचना केवी त्या सर्वांनी नाचे प्रचलित आहेत ते प्रव

(१) प्रमेवरलाकर— हा ग्याचाचा प्रव पद्यमच आहे

(२) भरतेभराम्बुदक— उत्तम काव्य प्रत्येक सर्वाच्या देखी दिव

अन्तर् वेतो तो स्वोच्छ्वासेच्छ मिहिम्न हा प्रथ सोमामिर्त्ये म्भारम्भे
माभारात आहे

(१) भर्मापुत्रपात्र— हा स्वटीकेसाह सुद्ध मिहिम्न

(४) अद्यपह्नवोद्योतिनी— ही वाग्मरुहतिनी टीका होय

(५) भूकपण्ण— मण्णटी भाराकनवरीक टीका सुवतीच उपकल्प आहे
प्रसिद्ध व्हावी आहे

(६) ह्योपदेव— भारतीक टीका

(७) अमरकोपावर विवाचक्यप नावाची टीका मिहिम्नी

हा प्रकाश उल्लेख किम्वद्वयस्याच्या प्रकृतीत आहे हे मि सन्त १९८५
च्या अक्टोबर रचणे केले. याकरिता १९९६ पर्यंत साधारभर्मापुत्राची टीका
मिहिम्नीत जाहीर प्रथ मिहिम्ने.

(१) वरकनवीच्या वाग्मरुहारावरीक टीका ही सोमामिर्त्ये म्भारम्भे
आहे

(२) उल्लेख्यम स्तोत्र— वरकनवीच्याचें सर्वत्र उपकल्प

(३) किम्वद्वयस्य— उद्योत उपकल्प—प्रसिद्ध

(४) मिहिम्नीप्रतिपात्र— प्रसिद्ध १३ उल्लेखापुत्राचें वारिष स्वटीप्यनीछ
उष्णा प्रसिद्ध करीत जाहोत

मि सन् १९९६ च्या अन्तर मिहिम्नेने र्ण अन्तपारकमापुत्राच्या टीकेत
आकलनात ते

(१) उद्योतपुत्राप्रमाण नावाचें उल्लेखान्न स्वोच्छ्वासेच्छ अन्तपारक

(२) अन्तपारकस्य— हा वरिकाच्या अन्तपारक भारी मिहिम्न
षोडशमार्गवरीक व्हाय

(३) उल्लेख्यविधान— उल्लेखविधानपुत्रा व उल्लेख्याचें सर्वत्र करणात
प्रथ

किम्वद्वयस्य हा प्रथ प्रतिपादवर्णी होय. हा वरिकाचा व्हायने प्लनरप
कल्लवने पुन भागकर्मि कल्लवने वरकनव्हासुरे रहिवाची पठेपकारी देवूचा
पात्रवर्ण व किम्वद्वयस्य उल्लेख करणारे प्रतिपादनी पापासावृष्ट्य वारवार आम्ह
उल्लेख मिहिम्न व ती अस्मि ह्य १५ मि स १९८५ त देवराकन्या
राज्यात वरकनव्हासुर नवरीच्या वैमिषाच वैत्याकन्यात पूर्ण व्हाय

सागरबन्धामृत— ही सुंदर अष्टाध्यायी टीका योग व. ५ ७ छ १२१६ त
पूज केसी स्वावेष्टी भीमान् जैनुयितरेव माळम्मावर राज्य करीत होते

अन्नावारधर्मामृताची टीका स्वीपङ्कटीच्या त्वाची पापासाधूचे पुत्र बहुरेव
व पर्याप्त ह बहुदेवाचे पुत्र हरदेव उषव व स्तंभदेव चापेष्टी हरदेवाच्या विम-
लीवस्व व वनच्छाभ्या आमहावस्व ही टीका मिहिळी गेळी ही मळकच्छपुरात
मेमिनाय मयवाभाचे नैत्वात्वात वि छ १३ च्या कार्तिक महिन्यात पूर्व
छात्री

पाक्षिबाब निरुपमहोपात मूलोक्तोत्र प्रव जिहिके आहेत ह्या १५५३
प्रपासप्य कमठाभर लल्लल्लल्ल वैष्णव काळ्याच्या मणि आनि योममार्गपर
असे बहुविध प्रव आहेत तेन्हा मयनदीतिमतीची आचारवांग्य प्रजापुत्र्य
ही पदवी दिळी ती किती चाप आहे हें उघड होत आहे

विनयकल्पप्रपात ते म्हणतात की 'वाचनिकोक्तवा विनमन्विराचा तिष्ठन्ति
एकाहेनिराभ्यमाना' । वाचनिकानि प्रातेमाप्रतिष्ठा विनमन्विराच्येन विद्यापयन्नु म'
चोपनत ह्या टीका स्पेकात इत्यादिवाक्यून विनमपयनाची पूजा होत
राहील चोपनत ह्या प्रवाच्या आचाराने कल्याणेल्लु विनमिवाची प्रतिष्ठा
करीत त्याच्या त्या इष्टीयमाने का करे हाचार बाही । अमोक्षिक प्रव लिहून
त्याची तसे करम्माचा मार्ग मुलम करून दिलेम्मा आहे व त्याचा काम भावक
येत आहेतच सागरबन्धामृताच्या मय्युमुचदिकाग्रामक टीकात लिहितात की—

वाचनित्यनि शासन विनयतच्छानमन्वस्तथा ।
वाचनार्चनयाकरी प्रकृतः पूजा वद्यामुत्तमम् ।
तावत्तिष्ठतु पर्याप्तुतिभिरिये व्याख्यायमानमिष्टम् ।
अन्नागा पुत्रोत्र दैवविराजाचारमर्चोर्वापुत ॥

विनयात्मक आपण वधमान आहे म्हणजे वाचनर दिवाकरी वाचक
भमाचे साव करून देणारी ही टीका मुनियणाकडून वाचली जावो आचारपर
पाहेताची ही इच्छा सुद्धा वाचकमन्वीकडून पूर्व करम्मांन आली पाहिजे ।
पहिल्या स्वाक्षेतील प्रतिशाम्भोन्वराची इच्छा बाही अशी पूर्व करम्मांन
बैत आहे; पर हुतन्वा स्वाक्षेतील भावकपयन्वराची इच्छा टिनक्या प्रमा
वांत पूज करम्मात येत नाहीं ही कुशाची मोट होव भावक सरार अगुतील

तत्तु मुनिवत्त सापरधर्मावृत्ताधारणे प्रथम वाक्पूज दासविधीक- तथा आचर्यन्ते
 सुर्पादि अक्षतवाद्य पादिविधे त्वे सरे पञ्च भावक समुदाय कृष्णवाद्य व कृष्ण
 अक्षत पादिवि मय मुनीदि वाक्पूजेन निवृत्ताय माहीतर हर्षाधारत्वा औप-
 नीय व अन्त्यास्य स्थिति प्राप्त होते असे भावक तसे मुनि । व अक्षतवा भावक
 आदिना व साधुसार्थीना अर्हत्वाच विनवासावर्त्तने वर्त्तन वसने करमार । मृच्छ
 भावकाली सत्त्वा दासविधी पादिवि त्वाणा सत्त्वमूक कर्त्तव्ये पादिवि व सत्त्व
 दृष्टवादी मुर्त्तवाच भावक वैद्वज वैद्वजस्योद्धाराने कार्य आपन केने पादिवि
 प्रवेष्ट अक्षतवा वाद्य विना अक्षतवा अक्षत तें वेदवाधिवान मुखि माही तें
 वेदवाधिवान वदित वावाचरवाधिवान कर्मवृत्ताली इष्टम पूर्ण केनी पादिवि
 मुद्रवाधिवान द्येष्टवादीना वावाच विनवालीने द्येष्ट व वर्त्तन वद्वज अक्ष
 पदित प्रवर्त्तने विनवाचवाधिवान मद्रुवाच वद्वज ठेवने त्वाने अक्ष स्ववाचवा-
 चाधीन त्वाने प्रथम वाक्पूज व प्रवर्त्तन आचरण वद्वज आपन वैद्वजवाद्य वद्वज
 काव । तसे व करमे ही मोटी कृष्णता होव मृच्छ तसे करवाधिवान अक्ष-
 त माही आवाचरपदितवाधिवान त्वाने प्रथम वाक्पूज व स्वतन्त्र प्रवर्त्तना वद्वज
 अक्षवद्वज विनवालीना प्रवृत्त करतीक अक्षी वाद्या आहे अक्षे

पवित्र आवाचरवाधिवान हातीस ह्मी वद्वजवाद्यमृच्छतत्त्वा त्वाणा वद्वजने वाच
 वद्वजवाद्य- त्वाणा अक्षत वाद्यक पुत्र होवा हा मुद्रवा विवेक विज्ञान कक्षता
 असे दिसते पञ्च आवाचरवाधिवान अक्षत विज्ञान वद्वज विज्ञान होते त्वाणेनी अक्षत
 वद्वजने पुत्रवद्वजम् मुनिमुद्रवा आपन अक्षतवाद्यमृच्छमरण हे प्रथम प्रवृद्ध
 अक्षत पदितजी विद्वजवर्त्तन कृष्णतत्त्वा होते वच त्वाणेवद्वज अक्षत मुर्त्तनी
 वावाचवाद्यन वैद्वज अक्षत त्वाणी वद्वजवाद्यन वद्वजने वैद्वज आहे ते मदी
 अक्षत होते वर विद्वज त्वाणा प्रवर्त्तने काही प्रथम अक्षत अक्षत अक्षत-
 त्वाणेनी आम्ही वद्वज करीत अक्षतवा वद्वज प्रथम होव विद्वजमुद्रवाद्य
 हा प्रथम ५१० वर्त्तन जी मावाचर इष्टिद्वज्ज मक्षत आचरण होवा वाचे वद्वज
 मावाचर वद्वज तो अक्षतवा वाचर वद्वजवा विचार त्वाणा वास्तु करीत होतो
 पञ्च तत्त्वा औप्य औप्य वैद्वज काही वर्त्तनी मूक वद्वज प्रवृत्त जी मावाचर
 प्रवृत्तवाद्य प्रवृद्ध वद्वजवाद्य वद्वज जी ५ वावाचरवाद्यीना पादिवि विद्वज
 होवा- वच तो अक्षत कक्षत आहे त्वाणा आचरणी एक विद्वजवाद्य वद्वज प्रथ
 वद्वजवाद्य हा मृच्छ मय आम्ही वास्तु वद्वज अक्षत अक्षत अक्षत त्वाणे

ठाणच पडूम राहिका मन्वतरी जैनमानमोद्यासाठी भाषिपुराण व ज्ञानपुराण
 वाचण्यास हातीं घेतले त्यावेळीं शिष्यस्थितिच्या अनुवादाची कम्पना होऊनच
 आर्का त्याच कल्पनेने हे मूर्तरूप म्हणजे प्रस्तुतचा अनुवाद होव हा अनुवाद
 मूळ श्लोकातील अर्थाच्या प्रथम पद्य भागीत पुढील संपन्न समजावा वा हल्लीं
 लिहिला आहे कारण शिष्यस्थिति ही साक्य अर्गाची द्विष्ट व सक्षिप्त आहे
 त्यात केवळ ४८ श्लोकात त्रैसष्ट समाख्य पुण्यानेच खरित्र गाविने आहे
 आद्यपर्वत जैनवाच्यवस्तुमाळेतर्फे मी जैन समाखाची बोधविहृत सेवा केेली
 आहे पण हा प्रथम माळेतर्फे प्रगट न करता मी माधिकाव्यप्रवर्तमानांतून
 प्रसिद्ध करण्याची इच्छा होती अनुवाद पूर्ण होताना पुन्हा ५ भीमापुराणप्रेमी व
 माळेने इस्वी मी व्यक्तेरचास भगवानश्याम बाना मेहन त्याची सम्मति घेऊनी
 सम्मतिवृत्त दूखीवच अभिन्दमास पात्र आहेत सधर माळेने प्रवृत्तासनाचे
 काम बरेच केले आहे मराठी भाषावाचपारे जैन बहुसंख्याक असल्यामुळे मराठी
 अनुवादिप्रथम मानिकवद प्रथमाख्य मधुन मधुन अन्वय प्रसिद्ध करीत अशी
 पूर्ण अमेला वाचगातीं माळची सापत्तिप्रतिष्ठा सध्या घाबरवलेली आहे.
 त्यामुळे आम्ही हा प्रथम आमच्या रचणीची सापत्न मानेतर्फे
 प्रसिद्ध करीत आहोंत असाच हातमार प्रत्येक जैनप्रेमिनीवांनी माळेला असून
 माळ असून अन्वयवृत्तने वास्तु राहिल असा प्रयत्न करणे त्याचें सुत्र कर्तव्य
 होव असा अनुसूच प्रवृत्तासनाचें कार्य करणाऱ्या माळा आपल्यात गाहीत
 इतराच्या वाह्यमन्त्रेनाचडे पाहिले तर आपले वाह्यमन्त्रेद्विचरणाचें क्षेत्र
 अमर्षी हृष्ट विलसत एकपदा मोठ्या अयश्याची जैनवमाची ही हुस्निती ॥
 आत्मना महिमा और आहे ॥ वा प्रवाच्या प्रवृत्तीत आसावर पणित विहितत
 छोडूनमाघावर वच्यमम कर्तुं सधर्मनाम् । पवित्राकृत प्रवर्तित पुण्यमपीवम्
 ॥ ॥ सक्षिप्ततामपुराणानि लिखत्वाप्याच सिद्धये ॥ इति पणितवाचका द्वितीति
 प्रेरिचत्रये ॥ ९ ॥ मार्मिकाचे वठ भूपित करण्यासाठीच हा प्रथम मी लिहिला
 लिखत्वाप्यावाचार्थ त्रैसष्ट सबाका पुण्याची पुराणस्थिति करतया अशी आकाश
 पणित्याची कैमेली प्रेरणाच या प्रवाच्या कारण आहे वा पुण्यसावस्व उच
 वाह्यमवाच्या हर्षने वा प्रवाचडे व पाह्या पर्यशीत जेनाच्या राज्या मर
 जेच्या पूर्णवेच हल्लीं पाहिले पाहिले. वाचीग तीपकर, वाचकधर्मी वड
 वधुरेव वड वधुरेव व वड प्रतिपादुरेव मित्र्य त्रैसष्ट महापुण्याना जैनमेक

अर पूर्य मान्यता त्वाच्या नामावली व चरित्रे सर्व आपल्या अनेक विद्या
वाणी विहिजेनी आहेत महापुराण व उत्तरपुराण हे प्रथम त्यामध्ये प्रमुख आहेत-
हे प्रथम अर प्रथम आहेत- रोच पारायण करण्यास सुगमरीत प्रथम ह्या वाङ्मयीने
आचार्य पंडितांनी शुभारे पाचवे खोचवे (४८ श्लोक) विष्टि
स्मृतिस्तत्र विष्टि नावली घोन करून दिली आहे जसे म्हणण्यास हरकत
नाही एसायन महामारताहि प्रवाणेहि जसे साक्षित्करण साहेबे आहेत त्या
प्रमाणेच हा प्रथम विष्टि ह्मणेच आहे हे जसे पण मूळविष्टय विष्टि असल्या-
मुळे आचार्याचा निदयान साधन आहे त्यामुळे महानुमावाच्या साक्षितिक
विष्टि विहिजेच्या प्रमाणमाणेच या प्रवाणी पठ जाही आहे

एकरीत वा प्रवाच्या प्रविष्टीमुळे आचार्य पंडितांचा एक पण जन्तेजुने
केत आहे मानिकप्रमाणेच मराठी प्रथम प्रविष्टीने प्रथम मिळत आहे व
वर्तमान केताच त्याच्या करण्यास एक प्रथम मिळत आहे इतके असे हे ईत
आहेत हे सर्व साक्ष्यावरून प्रवाचा ज्ञानाच करतांना मिळालेला मात्या
परममिमाच्या प्रवटीवरून व माकेलून प्रथम प्रवाक्षित करण्यास दिलेला सम-
तिवरून त्या माकेल्या वाचक्याचा व इतर सर्व उपायाचा मी ज्ञानी आहे प्रवाची
१९५ पत्ते मी व वर्तमानजाही सोमपुरवाणी आपल्या अन्वयप्रसेधमने ज्ञान
केकेर दिली वाचक त्याचा व जी ह्मणाय प्रेक्षे माळन व वाचक जी कोचने
वाचा त्याची पुस्तकरीत मिळेल व इतर मयूर ज्ञान दिव्यावरून आचार्य
आहे अशीच वतरीतर मयूरून केता ज्ञानी ही विष्टि वरणी मापची आहे
व आचार्याची हा प्रथम वाचकाराच समजती अस्त होणे ज्ञानी ह्मणून
जग केतीच आहे त्याच्याच ज्ञानीच खोचने मी ही प्रस्तुतला पुरी करतो

शान्तिः ईतमुत्तं समस्तजगता सम्यक्पुतां चार्मिर्ह ।

मेधाः श्री परिचर्यतां नयजुपुपुर्पो धरिणीपतिः ।

सद्विधारसमुद्धिरणु कल्या नामाव्यधस्यास्तु मा ।

प्रार्थ्य वा विपद्य एव विपद्यजर्मो जपत्वईत ॥

म्हणण्याने प्रविष्टि करारा एसा चार्मिर्होचक्या सम्यक्पुते ज्ञानी
विष्टि जाति सपति व ज्ञान वाचनी मिळून सविष्टेचान प्रवाच वरीत व
पाचमे वाचावहि न ठेव अन्वयजानी ज्ञानमाणा दिव्य ज्ञानी वा विष्टि
ह्मणून वतानी ह्मण वरणी ॥ इतिवम्

अन्वय पौर्मिमा वीर स १४९२ ।

समिवा, चाराणि

आपल्या सर्वांचा नम

मोतीकरक विष्टिर्ह वरणी (अन्वय

नमः मित्रेभ्यः ।

आचार्यकृत्पाश्चापरविरचितम्
त्रिपष्टिस्मृतिशास्त्रम् ।

वीरं नत्वेन्द्रभृतिश्च त्रिपञ्चिभट्टपुंभितम् । —

इतिवृत्तमर्थं स्मृत्यै समासेन यथागमम् ॥ १ ॥

तीर्थंकर महावीर, गणेश्वर इत्यमृति यानां नमनं कर्तुं सर्वधेष्ट वशां त्रेसष्ट (चोशीस तीर्थंकराणां चक्रवर्ती नऊ वच्छेद, नऊ वासुदेव व नऊ प्रतिवासुदेव) शम्भुश्च—पुरुषार्थे मी सुक्ष्म चरित्रं ज्ञानमासां धरुणं ध्यात्वा यत् सदा ततो

१ भद्रपुमाच. कलाकापुष्पाः २ अक्षपुष्प ३ विशाखपुष्प
सायने प्राप्ते ।

नाम्नक राजा हाहा, त्यासो योग्य-रीतीने राज्यकारणान्न करून दोष्टा
घेतली व दुष्टव्यसनात मरण पावून तो मोक्षास गेला. त्याचा मुलगा
शतवक्त्र वर्मनि राज्य करून वर्मव्यसनात गेला त्याचा मुलगा ।
अतिवृद्ध त्याला ममोहरा नामक राणी होती तिचे पोटी अक्-
वर्माचा जीव म्हातवळ जाणाने जन्मास आला हा मांघप्रमाणे पुरु-
षार्थघाळी निपवळा योग्य समयी अतिवृद्धाने याका गादीवर
बसवून दीक्षा घेतली म्हातवळाने आकापतिक भत्याचा भ्रामवि,
विज्ञानघाटी समिधमति, अन्नमयादी व्रतमति व स्वाध्यायी अथवा
जैनमताचा तत्त्वज्ञ असो चार मंत्री होते स्वयंमुदाने म्हातवळस
जैनधर्माचे रहस्य समजावून सांगितले एकदा तो अक्षुप्रिम चैत्या-
च्यास दर्शनाय गेला असता तेथे म्हातवळ दयालील अरिष्ट
नगराचे गगन-धारण-मुनि आदिस्वर्गति जाळे असता म्हातवळ
दहाव्या जन्मी तीर्थकर होणार जाहे अस त्यांनी मंत्रितपळा
सांगितले पुढे योग्यवेळी म्हातवळाने जाणोस दिवस्तपयत सधेकना
धारण केळी व मरणानंतर तो श्रेष्ठान त्यासि अष्टितमो नामक
दश हाहा

भुत्वा व्याधिं सन्यासात्पुरायादधिर्धननिधौ ।

दानादपि दत्तस्तैर्धनैः सैव स्वयम्भयमाश्रम्यत् ॥ ४ ॥

साऽभूदुत्पलसंघटणी वज्रनह्याऽस्य सो दया ।

स व्याघ्रादिचरा भविष्येति संमदपूरापसः ॥ ५ ॥

यंत्री मतिवरः श्रेष्ठी वनमित्रः पुरोहितः ।

आनन्दीश्वरः सैन्यप्रभुः भीमती प्रिया ॥६॥

पूर्वदिशेह केवलीख पुष्कळाणी देवातीख उत्पलये नगरीचा
 राजा ब्रह्मराष्ट्र त्याची मारी वस्तुधर यांचे पोटी महाप्रभावा जीन
 छत्रिद्वारादेव स्वर्गाचे सुख भोगून ब्रह्मराष्ट्र नामे जन्मला
 त्याचे मामा ब्रह्मराष्ट्री ब्रह्मराष्ट्र याची पुत्री भीमती त्याची प्रिया
 शास्त्री, ही भीमती छत्रिद्वारा देवाची सहचरी स्वयंप्रभा पूर्वमन्त्र
 धातुजीव्यराष्ट्र पूर्वमन्त्रपताम्ना पश्चिमकडील निहल्लेयत गंधि-
 देशवर्तील पञ्चमन्त्रराष्ट्र नामक राज्य देखि पाटलाची मुख्य होती
 त्या भरात तिने समाधिगुप्त मुनि ध्यानस्थ वसला त्याचे अगार
 मेळेसे कुजे टाकून त्याचा अपमान केला पुढे ती पाटलीप्रान्तर
 नगरात बाल्याची कन्या होऊन जन्मली तेथे पिहितान्व मुनि
 जवळ आले घेऊन तिने ती पाटल्यामुळे देशान स्वर्गात स्वयंप्रभा
 देवी शास्त्री मीतिवर्धन राजाच्या मुनिद्वारास अनुमोदन दिव्यामुळे
 शास्त्रेच्या पुणेपार्जनाने पुरोहित, सैन्यप्रभु व मंत्री यांचा आपि
 व्याघ्रमन्त्रातीत वपामुळे मतिवर मन्त्राचा समागम शास्त्र अर्थात्
 ते व्याघ्रदिक ब्रह्मराष्ट्राचे पुरोहित, मंत्री, सैन्यप्रभु व श्रेष्ठी शास्त्री
 मन्त्राचे राज मतिवर, श्रेष्ठीचे राज वनमित्र, पुरोहिताचे राज
 आनंद व सैन्यप्रभुचे राज अर्कून होते ब्रह्मराष्ट्रराजाने दमघर व
 सागरसेन मुनीला आहार दान दिव्यार व्याघ्राचार मित्राची

महावली विचारणी तिथा मथिताथ असा—मतिवर मत्री पूर्वमर्धत
 प्रमाकरी नगरीचा अतिगूढ राजा होता ता फार विषयी अस्-
 १ न्यामुळे एकप्रमा नरकात पडला नरकातून तो बाबाच्या जन्मास
 गेला एकदा प्रमाकरी नगरीचा त्यावेळचा राजा प्रीतिवर्धन जग-
 त्त गेला असता पिहितान्नव मुनि त्याला मंडळे माग्यान्हाकास
 अस्तन्यामुळ पुरोहितान त्याला आहारदान करण्याचा राजास सल्ला
 दिला राजाने तो केल्यामुळे रत्नशुद्धि झाली मुनि झणजे की
 अत्रळच एक बाव तपश्चर्या करित आहे व तो पुढे मरत चक्र-
 वर्ती होणार आहे राजा मुनींसह तो चमत्कार पहाव्याम गेला
 अठरा दिवस अनशन करून सन्यासविधिने तो बाव मेल्ल व देव-
 लाकृत गेला तो प्रकार पाहून प्रीतिवर्धन राजाचे मंत्री, सेना-
 पति व पुरोहित यांना उपरति झाली व मरणानंतर ते भोगभूमीत
 जन्मले तेथून पशान स्वर्गात गेले स्वर्गातून ते चौवे वज्रबंध
 राजाचे मित्र होऊन जन्मले, या सर्वांच्या समागम राजा
 सुखी झाला

तौ दम्पती मूर्तः धुमावपिदानाददभकुंरौ ।

माता व्याघ्रफोडेकीर्णनकुम्भारः सत्रिष्टुतः ॥ ७ ॥

द्वितीयकोपादिबद्धापुष्पा व्याघ्रादयस्तदा

बनादित्य वृषावासाद्विस्तस्युष्टनीसिण ॥ ८ ॥

१ सप्तमभोगभूमी उत्पत्ती २ लक्ष्म ३ बावरा ४ तयोर्मुनि मुगळ-
 बोरिईरानापूर्वतः अपिधानासुमोचनात् ५ व्याघ्रमाफ्यान ६ वज्रबंध.

ब्रजब्रज य श्रीमती हे शिवय ऋषि शानामुळे मरणांतर
 देविकुड नामक भागमूर्तीन जन्म त्या तपतीने जेव्हा मुनीस ठाल
 निसे तेव्हा व्याघ्रिणि स्थित्यचकार कथायामुळे म्याना ती (निर्द्वैगति)
 गति प्राप्त झाली होती ते मुनींमध्ये पाहता सुपगृह्याद्वैर उमे
 होणे त्यांना पाहून राजानेहि त्यांचे मरण विचारले मुनि झगडे
 “ पुष्कळांसी देशीने हस्तिनापुरच्या सागरात झरोस धनवती
 नामक अर्धेपासून उत्पन्न नामक पुत्र हास्य अप्रयाम्यान काय-
 कथायाच्या उदयान राजापासून त्रडापून ती राजाच काठारुल
 माल जोन्म जेव्हा राजाने हास्य केव्यामुळे मरून ती बाय हास्य
 निव्यानगरात म्दन्दि राजास कर्तमेनेच्या पोली हरिचहन नामक
 पुत्र होता ती अप्रयाम्यान मलक्यापासुळे मलाकिनचाहि अपमान
 करी असाच पत्नी रियाची जाजा मोडून ता फळन सुडळा अस्य
 सवार टाके अगडून मेला व सूकराच्या जन्मास गळा घाल्य-
 नापुत कुबेरसंगीस सुतेचे पोली नामात्त नामक पुत्र हास्य
 ती अप्रयाम्यान मायारगामामुळे धरण्यानाहि पत्नीत अम त्यामुळे
 केव्यार ती माकड हास्य सुप्रतिष्ठित नगरात खोडून नामक मिर्द-
 वाग होता शिवाच्याच बायकाम चाखले अन्मती तो नडुलना मिठा-
 ईची कच दळून रिंग जोरुज बाणी या अप्रयाम्यान लोमामुळे ती
 केव्यानगर मुद्दम हाया पुढे हे बाय, सूकर बायर व नडुल सुडी
 इदीमुळे हाणजे मनिदामाच्या अनुमोत्रनायामन उत्पन्न हाकेच्या
 पुण्यामुळे त्याच मोगमूर्तीत गले

तेस्मिन्निष्टुदहग्लामाच्छ्रीमत्पाप्यार्थके समम् ।

श्रीधरा वज्रजम्भार्यो भूस्वैशानेऽस्फुरचराम् ॥ ९ ॥

त्या उत्तरकुन्मोसाभूमीत त चार तिर्यञ्च जीष्ठी उत्तम आर्य-
पुरुष शाले व स्त्रीमतीसह वज्रजव ईशानस्वर्गात् श्रीधर नामक
देव शाला

स जातु स्वगुरुं प्राप्तकैवल्यं मार्ग्यं मंत्रिणः ।

तं मे कारयति पृथ्वा तद्वाचा वंशी मतीहमम् ॥ १० ॥

महाबलाचा मत्री स्वयंबुद्ध मन्त्रेण सौधर्म स्वर्गातीत स्वयंप्रम
विमलांत मणिभूल देव शाला जम्बूद्वीपराज पूर्वविदेह क्षेत्रंत
पुष्कलवती देशंत मोडणान्या पुंडरीकिणी नगरीचा राजा प्रियस्तेन,
त्याच्या सुग्री राणीच्या पांटी स्वयंबुद्धाचा जीव प्रीतिकर नार्थ
जन्मला यार्थे दीक्षा घेतली अवधिज्ञानार्थे पूर्वमन जाणून त्याने
वज्रजंघास उत्तरकुन्मोसामूर्धन जाऊन उपदेश दिला पुढे
यस श्रीप्रम परंतावर केवलज्ञानप्राप्ति शाली तेव्हा श्रीधर-देवाने
वेऊन त्याचे पूजन केले व महाकर्मगतीस प्राप्त इतर विध
मत्री वंशी कोठे आलेत झणून श्रीधरेशाने विचारले तेव्हा ते
नरकांत आहेत असे प्रीतिकरमुनीनी सांगितल्यावर ता दुसऱ्या
नरकाकडे गेला

१ जम्बूद्वीपराजरी.

२ प्रीतिकरगहामुनि ३ प्रीतिकरपुत्रनेन

४ द्वितीया नरकपुत्र

नीत्या अतमर्ति चक्री तुग्मेयौपर्ययौषतम्
तथा नीत्या ब्रह्मचक्रीकृतमेत्याह्वानतम् ॥ ११ ॥

श्रीवर देवान शतमतीषा सम्यग्दर्शनाभा उपदेश केला तो
पटन्वासुळ तो नरकस्थान निघून पुष्करतीपाण्या पूर्वाभातीळ पूर्व-
त्रिदशेर्त्ततीळ मगडाकडी देशाच्या मध्यमगातीळ रत्नसंख्य
नगरीचा जो महीवर चक्रवर्ती त्याच्या सुंदरीनीच्या पोटी जयसेन
नामे कल्प खम्बडी पुढ यमघर सुमीनरळ त्याचा घेऊन समावीने
मेल्यास तो ब्रह्मस्पर्शात हट झाला

यौ महाभतिसम्भिन्नमती मिथ्यात्वशाठ्यतः ।

तौ निगोदास्पदं धातां तनोर्क्तः सीञ्चैकम्पत् ॥ १२ ॥

महामति व समिन्नमति नायक दुसरे तेन मत्री निगोदात
अपमे नरकस्थ स्थितपट पडके आलेत अस प्रीतिकरमुनिकडून पडून
श्रीवरदेव कळच्छळा

महावर्त्तं सुसामिन्न स भूत्वा सुविधिः सुतै ।

केशवे श्रीमतीमीन स्नहादार्यवर्त सुतै ॥ १३ ॥

ब्रह्मचक्रीकृत मिहक्षेत्रात महाभक्त दशातीळ सुमीन
नगरीचा राजा सुविधि व राणी सुमनसा याच्या पोटी श्रीवरदेव
स्पर्शात येऊन सुविधि नागान बसला खमयघोष चक्रवर्तीची

१ पुष्कराश्रं पूर्वमदरे मगडाकडी रत्नसंख्ये महीवरचक्रवर्तीचा
पुढे कल्पेनाम्ब्ये भूत्या २ विनायकराजात ३ हा श्रीवरः अम्बनरत
४ तेन पुत्रा ५ व महाभक्त, श्रीवरः हा कळ कथ ताम्बुःचापो
उंदिराची अतर्त्तता मयपपत ६ देशतममर्त्तर्त्त मल्ला अतर्त्त

मुख्यी मनोरमा त्याजा नेष्यात् आसी तिष्यापासून त्याजा केशव नाम्क पुत्र झाला (हा श्रीमतीचाच जन्म होता कारण तो त्यास देव झाला होता व तोच केशव झाला)

भवत्वा जातोऽप्युतेन्द्राऽस्य तुष्मतीन्द्रो महाव्रतैः ।

व्याघ्राधार्यामरा राजपुत्रा सामानिकाभर्त ॥१४॥

या बापेछेकनी आनकमत पाळून नेहत्यागानंतरं ते अप्युतेन्द्र 'व' प्रतीट झाले व्याघ्रानिकाचे श्रीर वज्रनघावरामवर उत्तर-कुन्तल जाळून जन्मले तेथून प्रीतिकर चारण मुनीच्या उपदेशा-मुळे एघान कल्याण नेव झाले तेथून यानराचा जन्म विभ्रंगद, बराहाचा जन्म राजा नदियेण याची राणी अनतमतीच्या पोटी वरसेन, व्याघ्राचा जन्म विभीषणराजाच्या मियकृता देवीच्या पोटी दरदच व नकुटाचा जन्म प्रणासमन्त नाम जन्मले या सर्वांनी अभयघोषचक्रवर्ती बरोबर दीक्षा घेतल्यावर ते मन्त्र सामानिक देव झाले

अथन्तः पुष्पलावत्यां वज्रनामिः स चक्रभृत् ।

सामानिकास्तदनुजाः प्रतीन्द्रभक्तदृष्टिणिक् ॥ १५ ॥

नंतर तो अप्युतेन्द्र पुष्पलावती देशातील पुंढरीणिजी नगरी-चा राजा वरसेन व राणी श्रीव्रता यांचे पोटी वज्रनामिनामे करून

१ पक्षाचेते केलेनेन सह निर्यव्ययीका प्रतिपद्या । केसवः प्रदिन्द्राऽम्बर । केशवि राजपुत्रासामानिका अभवन् । २ तुविधिचर ३ तस्य वीरिजा विजयवेज्यस्तवक्यापरकित सताऽऽमादगारीक वनरवाक्याः

जन्मस्य म्याद्यादि चौले सामानिक देवगतीतल बांध्याच फेटी
विजय, वैजयंत, जयंत व अयसात्रित म्हणून जन्मास बाळे
प्रतिदि सुखां लाच नगरीन कुबेस्त्रधारी व अनंतमयी बांध्या
उदरी धनदेव नावान जन्मला

वत्सरो वज्रमह्यस्य येऽस्य वन्म्यादेयोऽनुगाः ।

तथा सत्तपसा प्राप्तादधौघैषेयकाच्युता ॥ १६ ॥

वज्रवज्राचे जे चौल मनिवराणि मित्र होणे त जवोदयेयक
स्वर्गातल वज्रमेव राजाचेच पोटी जन्मला आले आर्क पुरोहित
महाबाहु नामे जन्मला अकण सेनापति पांडुरामे हाज
वनमित्रेष्टी म्हापति हाज आमि मतिवर मत्री सुबाहु नामे
जन्मला पूर्वमन्त्रालय सत्तपामुळेच ज्येष्ठे नऊवय्य सहादर जन्मला
ते दद्यापि धिर्यं युक्त्वा चिरं श्रीवज्रसमतः ।

तीर्थकर्तुस्तपासम्यक्त्वचिरे तर्पु चादिमं ॥ १७ ॥

वरुण दहावज्जनीं सुमार कळज वराच काळ वज्रसुतची
एकवर्षी भोगून दीक्षा घेतली आणि वज्रनामीन तर तीर्थकर गोत्र
बाधण्याबोगी तपश्चर्या केली

हन्विशुद्धपादितर्तीयकुत्सं वसुधयशुद्धपाद ।

सबाधसिद्धां गतोऽप्रा सतीर्थ्यासौऽत्र नांमिदुक् १८

१ मनिवरकर. मुताहुत, वनमित्रेष्टी, जलदेवते महाबाहु ।
अकणकर पोट : १ वराज मध्ये २ प्रकण वज्रनी ४ एवगुदमित्रेष्टी
वैजयंतेन व लह ५ वज्रनामिणः ६ तौष्टेय नामितमन्त्रसंज्ञम् ।

दर्शनविभुद्धि, विनय, अनतिचार शीघ्रज्ञा, अभीष्टज्ञानोपयोग
 व सवेग वगैरे साध्य भावना पाळून वाचनामीमं तीर्थंकर-कर्म बांधले
 (निःशक्त्य वगैरे आठ अंगानीं युक्त, अक्षमदर्शित, सदा अनायत-
 न विरहित व मूढत्वान्वयित जे तत्त्वार्थध्यान ती दर्शनविभुद्धि,
 कदाय सोडणे व अनवयमवित मुनींचा आदर करणे म्हणजे विनय,
 अतिचारविरहित शीघ्रकृत पाळणे, सम्पत्कृष्णाचा अक्षय्यपणे विचार
 करणे हा अभीष्टज्ञानोपयोग आणि सवेग म्हणजे समारतापाचें
 मय वाळवून वैराग्य वाढण) आठ भाऊ व घनेबदि
 गुरुबधूसह तां सर्गार्थसिद्धिनामक स्वर्गांत आऊन अहमिंद्रदेव
 बनछा तोच आता नामिराजाचा पुत्र अन्तितीर्थंकर हाच
 आहे

मन्त्रः पञ्चदशो राजरोगस्त्रिभन्धपेत्स्यम् ।

इत्वाहुर्वपभोऽस्तेभीर्नदभीलाजुसात्पयाव ॥ १९ ॥

एवराभा मनु (देशविरति य व्यनहारोपशक असा) एकत्रो
 तीम आस्पयचा जनक, सुधिताना इमुस्ताचा आहार करप्याचा
 ज्ञान उपदेश केम अशा वृणमनेवाने नीलमस्ता नामक नेमना
 सुन्यकरीत अमता अस्तमात मरण पावली हे पाहुन राज्यत्याग
 करून त्याने दीक्षा घेतली

१. शास्त्रप्रवृत्तिपेक्षा देशकालमन्त्र २. शास्त्रप्रवृत्तिपेक्षा देशकालमन्त्र ३. शास्त्रप्रवृत्तिपेक्षा देशकालमन्त्र ४. शास्त्रप्रवृत्तिपेक्षा देशकालमन्त्र ५. शास्त्रप्रवृत्तिपेक्षा देशकालमन्त्र

धेयान्मन्त्रधुरसपरितान्दसहस्रत ।

मन्त्रकथन एवाधर्मीयकृत्य निमत ॥ २० ॥

एष दशोऽप्युपगमाश्च पाठेन धेयान् पुरातनकृतान् मित्रलेख्या
धुरसतः करणाया कृत्य प्राप्त शाश्वत असा तो आदि
नीयकर मुक्त शाखा

अथबममहाबलमस्मितास्मात्परबलनकृत्यकृत्यनृत्तयाभ्यात् ।

भीमरसुषिपितृपाप्युत्पन्नवज्रनाभ्यन्त्यधुरतयात्र पुर्वेन २१

अथना, महाशक्त तर्पणशालम्, यत्रत्रय, उत्तरकुस्मान्मू-
मीतल्ल आर्ष धीमद्वेन सुगिरिरात्र, अष्टपुत्र वज्रनाभि, तर्पि
सिद्धि स्वर्गातल्ल अस्मिन् ना सर्व भगवन् उत्तीर्ण प्राप्तल्ल आंजादिनाथ
तर्पिन्त तस्मिन् रत्नं करण

धनभीरवनिनाम्नी तदा तेषां स्वयम्भवा ।

भीमस्यय कुरुर्नीतस्तर्ता त्वं स्वयम्भव ॥ २२ ॥

केसवश्च प्रतीन्ध्रश्च धनवर्त्ता धनाधिप ।

ततोऽन्त्येषां च अध्यामन्यादानादितीथकृत ॥ २३ ॥

वन्धी निनाम्ना, स्वयम्भवा नी अधिनी कुरुक्षी, स्वयम्भवेन,
केसव, प्रतीन्ध्र उन्त्येषाश्च अत्यन्त, तन्निर्वाया प्रतीन्ध्र
धेयान् गङ्गा शाखा त्वाया जमजयकार असा

अथान्ध पुनराशङ्कनं च तन्मन्त्रमन्त्रेण प्रातेषुत्तम परितः
इत्यन्तश्च धर्मन वज्रमावाज्जि तीर्थकथ इत्यादिना यथा यदे धरणा
चित्तना इति दृष्टिना प्रतिपत्तय १ अस्यान्धुर्जीन आदिगुण्यन्त

राजातिपुत्रो घामोऽथो व्याघ्रो वैवो विषाकर^१ ।

मन्त्री मतिवरोऽथोऽहमिन्द्रो याऽभूत्सुबाहुक^२ ॥ २४ ॥

विराट् सवार्थमिन्द्रश्च स जीयाद्धरत पुरोः ।

आय पुत्राऽथ चकमृत्पादयो हि मनुर्महान् ॥ २५ ॥

अतिगृह्यजा, नारको जीव, वाच, देव, मतिवर्मन्त्री, अह-

मिन्द्र, सुबाहु, वज्रसेन तीर्थक्षपचा पुन वरदक्षपच, सर्गार्थसिद्धि

स्वर्गातील देव आग्नि मव घेऊन भरत हाटेला प्रथम तीर्थक्षपचा प्रथम

पुत्र चक्रवर्ती, सोळावा मनु (देश निरति व लोकव्यवहारोपदेशक

या अर्थाने) जयशाली हागे

यो मन्त्री वत्सकावत्यां प्रीतिवर्द्धनमूपते ।

ममाकरीपुरीदादक्कुरुना कनकमथ ॥ २६ ॥

आनन्दाऽथोऽहमिन्द्राऽभून्महाबाहुनुत्तर ।

सुरभान्त्य स पुरुनुद्यामा बाहुवलीर्ज्यताम् ॥ २७ ॥

वत्सकावती दशार्तीन ममाकरी नगरीच्या प्रीतिवर्द्धन राजाचा

मंत्री व उत्तर पुरुमोगमूमीनीन आर्य कनकप्रम नामक वैमानिक

१ घामो वा मधो नामा नारक २ विष्टि राजा वज्रसेन

तीर्थक्षपचा ३ नमयो ४ मूयो ना पुमान् ५ काचनशिमिनेय ६ सर्गार्थ-

सिद्धौ ७ मृत्पाद विषाचिभिः

देव शक्तोऽन्तर मं जान् पुनश्चित्ता शक्त्या पुनं अधोप्रवेपकत
अहमिन्द्रात्तन्त नंतर म्माथाद् मन्मन् सर्वापसिद्धि स्वर्गातीत
देव बनका तयुव ता जीव प्रथम वत्सम्भे- बाहुवर्षा शक्त्य अह
तो पुन्य अह

मीतिवपनसेनानी याऽमुदाय उदकहरी ।

ममाकरममौपीय सेनापतिरकम्पन ॥ २८ ॥

अर्पाप्रियेयकामस्यः पीठ सपार्थासिद्धिम् ।

मीपाद्भुवमसेमोऽग्रगणी स भरतानुमः ॥ २९ ॥

मीतिवर्षन राजाचा समापति उत्तर कुम्भमागभूमौत जाय इतिउत
प्रमोदर मिमालन दव शक्त्या तयून तो वज्रमयराजाचा अकल्प
मर्गा भाषा तयून ता जीव अधोप्रवेपक स्वर्गात नेव शक्त्या पुनं
ता वज्रमन् राजाचा पीठ नामक मुम्भगा शक्त्या नंतर ता सर्वा-
सिद्धि नामक स्वर्गात जाऊन आतां भरतवज्रवलीचा माऊ वृषम-
सेन मन्मन् जन्मन्ता हा भागितीर्थक्याचा प्रथममाप्यवर शक्त्या
त्याचा जयजयकार असो.

पुरीहितः ममाकपा मनुः प्राग्भोगमुमिजः ।

ममज्जनी कपित्तराद् बनमिर्षा कपिकृपतिः ॥ ३० ॥

अहमिन्द्रा महार्पाठवरमार्गुत्तरामरः ।

पाऽमुषसोपेता जातःसौज्यन्तपिजदः पुरीः ॥ ३१ ॥

प्रीतिवर्धन-राजाचा पुरोहित कवित निमानांत प्रमथन देव शाळा
नंतर तो धनमिश्रशेठ शाळा पुढे तां ब्रह्मिष्ठ होऊन ब्रह्मसेन
राजाचा मुक्ता महापीठ शाळा नंतर सर्वार्थसिद्धि स्वर्गांत देव
होऊन ऋषमतीपंक्तपण्या पद्मोमती उणीचे पोटी अनंतविजय नामने
सम्पन्न

यां वैश्य ब्रह्मसनात्म्यो व्याघ्रांश्चोदककुब्जवः ।

विभास्ताव सुरा भवे परवर्त्ती नृपात्मजः ॥ ३२ ॥

सामानिकोऽप्युत्तेन्द्रस्य विजयो ब्रह्मसेनजः ।

अन्त्याऽहमिन्द्र सोऽनन्तवीरः वीरः पुरांश्चुतः ३३

उत्तमसेन नामक जो वैश्य अफ्रयाख्याल कोषामुळे बाघ बनला
होता तो उत्तरकुळ भोगसूमीत नार्य शाळा नंतर विभागाद देव
शाळा पुढे बरदत्तनामक नृपपुत्र होऊन सामानिक दब अप्युत्तेद्र
शाळा तेथून तो जीव ब्रह्मसेन राजाचा विजय नामक पुत्र शाळा
नंतर ब्रह्मिष्ठ होऊन आतां तो अनंतवीर नामक आदि तौर्यकर
पुत्र शाळा जावे

हरिषाइननोपेत्यः शूकरः कुस्मानवः ।

मणिकुण्डास्मिन्नेष्ट्वा ब्रह्मसेनो नरेन्द्रतुक् ॥ ३४ ॥

योऽभूत्सामानिकामर्त्यो विजयमर्त्ता विनांजीवः ।

अन्त्यानुत्तरदेवस्य पौर्यः साऽप्युताह्वयः ॥ ३५ ॥

१ राजकुलः २ नरराजविमानस्थानी ३ ब्रह्मजनीवधरस्य पुत्रः

४ पुरोत्तम

पूर्वमवात हरिबाहन नामक राजपुत्र असेछळा झुकर पुढे उचर
पुनः नामक मोगमूमीत वार्य बनछा नंदास्य विमानात माप्तिकुज्झी
देव होऊन वरसेन राजा छाळा पुढे तो जीव सामानिक देव होऊन
नंतर वरसेन राजाचा पुत्र बैजयत नामे छाळा सेधून सर्वार्थसिद्धि
कर्मिद होऊन तो आपा अप्पुत नामान तार्थकरपुत्र छाळा आढे

पौ वणिग्नागवत्तास्यः कपिः पूर्ववदार्थकः

मनोहरामरी राजपुत्रभिभाक्नादर्थेति ॥ ३६ ॥

बाहं सामानिकसुरा जयन्तस्त्वार्थतुर्ह पुनः ।

पञ्चमेऽनुचरिऽमर्त्यः स वीर पुरनन्दनः ॥ ३७ ॥

नामक नागचा ओ वणिक् वानर साध्य होता ता देवगतीत
मनोहरनामकदेव होऊन पुढे विप्रमाद नामक राजपुत्र छाळा तो
जीव सामानिक देव होऊन व वरसेन राजाचा अप्त नामक
पुत्र छाळा नंतर पाचव्या वर्गात अनुचर भिन्नगतीक देव होऊन
ता आपा वार्थीर्यकरपुत्र वीर नामे कल्पन छाळा आढे

आपौपिके मांछपाग्या मकुसौ दिव्यमानुष ।

मनोरैयः पार्थिवतुर्ह प्रधानतपवनापिच ॥ ३८ ॥

योऽप्युत्तेन्द्रसमो दैवाग्निर्धुवोऽश्वरामिताः । —

स्वर्केऽवरमयामुखुवीरैर्यस्य स पारथः ॥ ३९ ॥

१ नमःपर्वविमानेष्टा २ नाम राजपुत्र ३ वरसेनतीर्षकरस्य
४ तर्थापिष्टी ५ कर्मिद ६ उत्तरकुज्झ ७ प्रमादविमानेष्टा ८
त्रिपुष्टिसृतिप्रमत्तयोः वणिक्पार्थिवयोः ९ सामानिकः १ पञ्चमेनस्व
११ तर्थापिष्टी

छोछुप मांयाचा जा मिठाईपाळा नकुळ झाला होता तो पुढे उत्तरकुलभोगभूमीत जाऊन तेथून प्रमाकर विमानात देव झाला नंतर प्रद्यांतमदन नावाचा राजपुत्र झाला पुढे अभ्युत्पेद्राचा सामा निक देव होऊन तो जीव वज्रसेन राजाचा अपराजित नामक पुत्र झाला नंतर सर्गार्धसिद्धि त्रेबलोक्यनून तो आत्मा सुरीर नामक तार्थ करपुत्र झाला

संन्यासमृत्युदानानुमादसङ्कतपाञ्जितं ।

पुण्यैस्तऽभ्युदयान्भुक्त्वा सिद्धाऽसिद्धिं दिशन्तु नः४०

संन्यासमरण, नानानुमोदन, बर्गरे मारण्या पुण्यकमाती मिळवले छे अभ्युदय भोगून अं सिद्ध झाले ते आम्हालाहि सिद्धि देवोस्त

इत्याशाचरदृश्ये त्रिपट्टिस्मृतिनाम्नि महापुरा-

णान्नस्तत्त्वसङ्ग्रहं श्रीष्टपमतीर्थस्कर

भरतेश्वरादिनिग्रन्थिपुराणं प्रथमम् ॥१॥

वत्सोदधं सुसीमापतं स्वामी विमलनाहनः ।

चित्राद्राज्याद्विरज्यात्तत्रता यदध्वान्त्यनाम धर्म ॥ १ ॥

वत्सदेशात सुसीमा नगरीचा पति विमलनाहन नामक राजा होता त्याने बराच काळ्ययेंत राज्यसुख भोगून त्याचा त्याग केवळ व त्रताथारी हाऊन तार्थकर कर्म बापसें

१ द्विपेऽस्मिन्निति वर्तते जषुडीपुर्बमिदेशस्ये १ तुम्हीमा आता प्राप्ता

केन तः १ धर्मितवयम् ४ तार्थकरवनाम, तर्षेया तार्थकरा यदध्वन्ये प्रायेवैक्य दधाम्यमुत्तमान येनान्य

निर्विन्ध्यं विजेये मृत्वा साकले जितसाग्रव ।

वीर्योन्कां स्वर्तैराख्याऽप्यास्तुवतीर्थोऽत्र नौऽभितग ।

तद्यून तो विजयनामक प्रथम अनुत्तर विमानत देव सत्त्व पुहे
अयोचानगरित जितरत्तराजा व निग्रप्येनादेवी पाप्या पेट्री तो बीष
अभिनाय तीर्थ र मृगून ज्यनता उन्कापान पाहून त्यामां ठपति
हाडी व जजित न नाक पुडाच हाती राख्यकारभार सोंस्वून
त्यानी दीक्षा घेतली व धमपसार करून मोक्षास गेले

यो बस्सकावतीपृथ्वापुरेभौ जयसेनक ।

रतिपेणमुत्तञ्जीत वृत्तिपेणऽर्पितसिति ॥ ३ ॥

अमूर्दास्त पूर्ण निरेहक्षेत्रा सीतलगीच तीर्थ बस्सकावती ज-
वाप्या देवप्रीति पृथ्वापुर नगरीचा राजा जयसेन व राणी जयसेना
त्यामां रतिपेण व वृत्तिपेण नामक तीन पुत्र होते रतिपेण बळत्माव
वाल्यामुळे सिंग हाऊन जयसेन राजा वृत्तिपेणाचा गादीवर
असुनिक

महाकृतेन जयासेन सह कृत्वा तंपीऽभ्युते ।

देवः महाभक्तः सीऽभूद्विरा मणिऽकटुक ॥ ४ ॥

जाराग भट्टगा मंडास्त पाप्यास्त पंगोवर मुमीबळळ हाडी

१ मुक्ता २ प्रथमापुत्रविमाने ३ निरेहक्षेत्रा निरेहक्षेत्रे
ज्यामुक्ताः ४ त्वय उन्कापानः एव जक अभितेजपुत्राव एव राजा
सेन व । पृथ्वीज्ययाः केमजुसायेति तीर्थवरण तथैतरेतकज्ये ५ यदी
कटुकमतिः ६ जयसेन ७ महाभक्तवरा

घेऊन जयसेन राजाने तपश्चर्या केन्यावर तो सोळाव्या स्वर्गात महाकळ नामक देव साळा व महाकृत व्युत्त स्वर्गात मणिफेत्तु नामक देव साळा

प्राक्च्युतं बोधयत्वन्य इति ताभ्यां कृता स्थितिः ।

च्युत्वा महाबलवक्त्री सगराऽभूजिनान्वये ॥ ५ ॥

त्या लोका देवात्मन जमा करार साळा की जो देवगतीस्त प्रथम व्युत्त हाईल त्याळा राक्षिछन्यान समजवाबें महाबलवक्त्री सागरकाळ पर्यंत स्वर्गसुख मोगून नैराशख देवांतील अर्धे प्यानगरीत इक्ष्वाकुवशामध्य समुद्रविजयराजा व सुबाळारणी याच्या पोटी सगर नामें करून चक्रवर्ती जन्मला

चतुर्मुखान्तं सस्योक्तो यत्तीभूय मिनाख्ये ।

न बुद्धो बोधितौ विभीभूय मायास्तदुच्छ्रिचिः ॥ ६ ॥

सिद्धपदात चतुर्मुख मुनीना केवलज्ञान प्राप्ता साध्यावर कन्या-
जन्महोत्सव कन्यासदयी इत्यादि त्या आळे असत्र मणिफेत्तुचेहि तेथे

१ इतः स्वर्गाद्ययम कमभूमिमपरीर्तं २ इत्यय स्वर्गस्थिताः ३ अवतनकरा ४ चतुर्मुखमुनेः तर्माये चक्रवर्तानन्त्या कर्तुं आग्र्योत्थेः स्वर्गात्तेन मणि फेत्तुना उक्ता प्राप्नुवत्स्थितिः ५ तन्कारिते मिनाख्ये तेनैव पुत्रवत्तम, पुत्रभ्यामोहात्त बुद्धः । ६ पितरमभ्योक्तप्रतिष्ठा उपकथं गर्हाद्विधिरन्य मेय्यद्वितीयेत्येव तत्प्रकाश केवला पतिती दृढजनेन रंगार् रवातिची हत्तना मन्त्रव्यस्तन मणिफेत्तुना मृष्टीरंगीभूय मायामस्मीहत्तना पुत्रं पत्निरस्य बुबाणा द्याने याळे लीत तप्योकाचिः लपिपयः । तस्य लब्धा आप्रत्येय कृत्वा सगर प्रदिवाधिन ।

आका होता व त्पाने करारछमाण महाबलाच्या जीवाला हजर
 सगर बळगतीला आटवण दिखी पण सगर सात्वत कला नष्टी
 तेन्हा सगर तरण यतीचे रूप घेऊन मणिकेतुदेव पुन्हा काळ
 त्यास सगराने विचारले असता देहाचा मरबसा माझी म्हणून इत-
 क्या लवकर दीक्षा घेतली असें मणिकेतुने उत्तर दिछ तरहि मायेने
 पछाडलेला सगर उमगला माझी पुढ कैलासपर्वतावर बसलेल्या
 बिनाड्या मोन्ती गगेचा कण्ठ खणण्यास त्याने आपले पुत्र पाठ-
 विछ असता मणिकेतुने विपसर्प होऊन त्याना दहा करून मूर्च्छित
 केले तेन्हा सगर बळगती शोकातुळ होऊन विप्रनेपवारी मणिकेतु
 देवाच्या उपदेशाने वैराग्य धारण करता दाला

मगीरणे भिर्य न्यस्य स सिद्धस्तपसा सतुह ।

वरदेचमुत पुत्रराज्यसौज्यपितुर् ॥ ७ ॥

नंतर मणिकेतुने देवमाया काढून घेतल्यानर सगरपुत्र दुर्दाम
 बाले मगीर्याला गादीवर बसवून इतर पुत्रासह सगराने दीक्षा
 घेतली आणि तपश्चर्या करून सिद्धप्राप्ती मेला हे वृत्त घेऊन
 मगीरयाने आपला पुत्र बरचत त्याच्या पुत्रास गादीवर बसविले व

१ पुत्रेणह १ मगीरज्य पुत्रो वरदत्तो वरदत्तस्य कोऽपि
 पुत्रस्तस्य मगीरज्य राज्य दत्त । पुत्रे राज्य वरदत्तमात्रा त । मगी-
 रजा । १ मगीरजा समीहि तगरज्य मुक्ति भुला प्रमत्त गमातदे कानोत्तम
 सिन्हा राज व श्रीदेवनागिनामिः विर राज कृत्वा सिन्हा । तन्मत्तुम
 प्रवाहनामात्रा प्रयति यमाति कोक तीर्थवत् । एतद्विनाः सुप्रसिद्धो
 लब्धे ।

आपणहि नीक्षा घेऊन गगातटाक्री कप्रयोसगपूर्वक तः आवरिछे
तेष्वा इदानीं त्याचे पूजन केन्यामुळे गगोदफहि तीर्थ झाले मगा-
रणहि सिद्धपत्नीस पोक्षोचला

इति श्री अजिप्तनाथसगरेनिवृत्तोत्तरं द्वितीयम् ॥२॥

कच्छांक्षमपुर याऽभूद्राजा विमलवाहन ।

स्वयम्भवाजिनान्तेऽस्तां प्रमदयातान्स्वनामकः ॥ १ ॥

बभूद्रापाष्या पूर्वकिनायारर रिहक्षयल सीताननीष्या
तट्यासी कच्छ दंगलील क्षेमपुंगल विमलवाहन रावा राग्न कपीत
होता त्यान विमलजीनीचे हाती रायकमभार देऊन स्वयंप्रन
विमोदामरुत नीक्षा घेतली मरीच तपश्चर्या कम्बल त्याने तौधरत
कम बाश्चे

सुतन्न विमानऽभूदना प्रवयकात्मि ।

सत त्वावस्तिनगरं दृढराजाह्वगजाऽमनि ॥ २ ॥

समागिमगपूर्वक गरीलपाम कन्यामर त्या पद्विष्या प्रवयक
मर्मात सुतन्न विमानाल अहमित्र इव झाला तेमून सागली मग-
रीचा रावा उठगत्र उ रागी मुपेगचे पाटी तो क्रमला

धम्पषाम्प्य स हृष्टाभ्रनिभ्रसत्यवतराग्यः ।

गाप्याहन्त्य धमर्तार्थं कृत्वा मुषताऽस्तु न भिप ॥ ३ ॥

१ बभूद्रासः २ मर्मातदहरण वंशः ३ मुपेगामये ४ म्मात ५ पूर्व
आमयेति कामप्यताम्यः ।

त्पार्थे नार समभ्यास ण्कदा ठ १ विडपाळा जात वसुधे
पहुन त्यांना वैराग्य उत्पन्न झाले व त्यांनी पुत्रांना गाणी करवून
दोहा घेतली उपवर्षा करून धर्मतीर्थ प्रगटित केले व ते मोक्ष
मार्ग त आम्हा करण्यास करीत

इति शस्त्रमध्याजिमस्य तृतीयम् ॥ ३ ॥

या मृत्पासावतीरस्तसंचयेद्या महाबल ।

निर्दिग्णः संपर्य प्राप्य शूरीर्बिमलपारनाद् ॥ १ ॥

जंबूद्वीप पूर्वदिशे क्षेत्र सीतामदीच्या दक्षिणोत्तर सं-
वर्तनामक देशात रत्नसंचयनामक नगरी होती तिचा राजा म-
हान् मोगोपमोगोपासून विरक्त होऊन त्याने विमलपारना मुनीवर
दोहा घेतली

एकादशाङ्गमृद्वतीषकुत्सीभमिभ्रताम् ।

विजये प्राप्य साकेते स्वयंवरसुतोऽभवत् ॥ २ ॥

एकदा अगाधा तो ज्ञानी राजा व सोढ्य भाषना मातून
त्याने तीर्थंकर नाम कर्म साधने सत्पासपूर्वक देहत्याग करण्यात
तो निजपनामक पहिल्या अनुत्तर विमानात अहमिह राजा येवून
तो अपोप्यानगरीचा राजा स्वयंवर व राजी सिद्धार्था यथ-
येही जयका

मम्बर्धनगरपञ्चादिरज्यास्यमृद्वत्यूः ।

तीर्थे मयस्य श्रुतम्य स नन्द्याद्विनन्दनः ॥ ३ ॥

१ मम्बर्धनस्थे देशा २ निजपनामे ।

सुमतिनाथ नामे कच्छन् नमस्तु पुष्कलं वर्षे राज्य केम्पारत्नला
 बेरम्प ग्राम छाते य दीक्षा घेऊन यानी धमनीर्षाच प्रसन्न क
 त्या सुमतिनाथाची आर्षी स्तुति करता

इति श्रीसुमतिजिनस्य पञ्चमम् ॥ ५ ॥

प्रेवदीप सुसोमधो वत्सार्पा याऽपरान्जित ।

मन्त्रयकांशाङ्गानि प्रात्वाइत्पिहितस्रवान् ॥ १ ॥

पानकीरड नामक दीपल पूरित हृदयल वस्त्रेपणीत
 सुमीमा नगरीचा राजा अगजित नामे कच्छन् हाता त्याने सिद्धि
 तावर मुनीजवळ दीक्षा घेऊन पक्षाऽप्याचे जन्मपन कडे

वद्वान्त्पनामा ऽथाऽभूत्प्रातिह्वरविमानजः ।

ऊर्ध्वप्रवयकं भनू र्कात्राम्प्या धरणस्य तुम् ॥ २ ॥

तार्पिकरम बाधून ना ऊर्ध्वप्रवक स्वर्गात प्रीतिरर नामक
 विमानल अहमिष्ठ देव प्राप्ता नयून काशादीनगरीचा राजा धरल
 व उणी सुमीमा याचे पाटी ता पप्रम नामे कच्छन् जन्मला

मृत्वात्र वारिधन्धस्य गर्भे भुत्वात्तसयम ॥

तार्पि कृत्वा च निषाण पातु पद्यप्रय स न ॥ ३ ॥

पुष्कल वर्षे गर्भराम भोगस्यामतर अयकेन्या हरीस पातुन
 त्याला पक्षाणी पुरव्य ग्राम छाते दीक्षा घेऊन त्यानी धर्मतिष्ठ

१ प्राप्तादीक्षते २ पुत्रा सुदीनारमजः ।

सुखं कल्प्य निर्वाणपुं मिळपिते स पद्मप्रम सीधंकर आमर्षे
रक्षण करोत

इति श्रीमद्भगवत्सुखामिन पठम् ॥ ६ ॥

पातकीस्वर्गपूर्वार्द्धे सुखच्छास्यपूषति ॥

नन्दिपणास्तसहसाऽऽसन्ननाठरुताथेकृत् ॥ १ ॥

धानकी स्वर्गपुं पुरीतिस्वर्गपुं सुखच्छास्यपूषति ॥
पुरीति नन्दिपण नात्वा राजा हाता वरीच वर्य राज्य केम्पार
त्याता वरगप्य प्राण हात य त्यान धनपति नामक सुद्धाया गान्धि-
पर धमदुन अर्धमन्न नामक मुनीन्द्रस्तु लीला घेतली एका
हाताधे अप्ययन वर्य्य य पाइदा भावना भायून त्यान सीधंकर
नामकर्म कारणे

प्राकभुतेऽसु सुमद्रास्ये यी प्रवयस्यभ्यम ।

मध्यमऽभ्यमानेऽस्य सुप्रतिष्ठनपात्येज ॥ २ ॥

पुने ना जीव मध्यम प्रवेयकस्य सुमद्रास्ये नामक मध्यम विमानता
अहमिष्ठ हाता नता काशीभक्त्य सुप्रतिष्ठ राजा य पुरीतिना
राजीव पाटी सुपाधनाथ सीधकर नाम वर्य्य तो जीव वर्य्य

कात्यामुपगारताधिर्षियामाध केषलम् ।

प्रवयस्य तीर्थ मुक्ताऽभ्यस्त मुपासीऽस्तु न धिय ॥ ३ ॥

कृतपगारतनाथा विचार वर्य्यामुळे त्याना वर्य्य प्राण हाते

५ दीक्षा बैठन तीर्थप्रवर्तन केन्यावर जे मोक्षात्ता गेसे ते हुपार्थनाथ तीर्थकर जानबे कन्याण करोत

इति श्रीसुपार्थजिनस्य सप्तमम् ॥ ७ ॥

मानुष्कराट्टे पाथोत्थे विदेहे श्रीपुरे रूपः ।

सुगन्धिदेहे श्रीपथ श्रीकान्ताञ्चनि तत्पिपा ॥१४॥

पूर्वपुष्करार्थ होपाप्या मप्यावरुण मंदरावकाचे पश्चिमेस बसने-
स्या निदेहदेहे सुगन्धिदेहातीळ श्रीपुरत श्रीपथ नामक राजा
होता कर्मची राजी श्रीकान्ता

स्वयं सुतापुं निःपुत्रघांही बाबा पुरीपसः ।

मिनार्थाः सत्यविस्वर्षैर्विवाप्यादादिकाधर्मम् ॥ २ ॥

माना पुत्र नसत्यामुळे ते फार चित्तमस्त होते पुरीहिता-
प्या सङ्गपानुसार त्यानी राजवडित सुकर्ण प्रतिमा करून विनेवप्या
ब्रह्मचिक पूजा म्होत्सन केला

कृत्वा सपेर्वसिर्मन्या सर्सनी तद्गन्धबापिठे ।

तथा दर्शितसुस्वय श्रीवर्मासीतयोऽसुत ॥३॥

पूजेच्या गर्भोदक तीर्थनि त्या होकनी स्वतः केले राजी श्री-
कटिका हत्ती, सिंह चव ५ कर्मची स्वयंता दिसवी ५ पुढे तिका
गर्भ घडून श्रीवर्मा नामचा मुळगा झाला

१—अधिम निदेहे २ श्रीपिपत्य माथी ३ मार्गदर्शिता ४ स्वतः
कर्मर ।

पित्रामिपिक्तोऽसौ राज्यं कुर्वन्निष्कृष्टो निष्ठि ।

वपोपितोऽसौषस्यां वीक्ष्योत्क्रापातमापिबान् ॥ ४ ॥

मुक्तसह बरीच बरै आनन्त घातनित्यावर राजाने श्रीधर्मस्त
गालीवर बसबून दीक्षा घेतली पुढें श्रीधर्मा एकदा जिनपूजन करू
न उपवासाचे दिवशी रात्री गलीवर बसबा असता त्याने उत्क्रा-
पात पाहिला

निर्वेदं तपसा जग्रे सौधर्मे श्रीधरस्त्वत ।

घातकीस्त्वण्डपूर्वार्धेऽसकानीवति नामनि ॥ ५ ॥

जयोध्यायां चक्रवर्ती योऽभूदभितसेनक ।

ततोऽभ्युत्ते स तपसा ततस्त्वद्दीर्घपूर्वत ॥ ६ ॥

छोच त्याला बैराग्य प्राप्त झाल्यामुळे त्याने श्रीधर नामक
पुत्राला गालीवर बसबून श्रीधर्ममुनीजवळ दीक्षा घेतली बरीच तप
जाचरून तो सौधर्म नामक पहिल्या स्वर्गातील श्रीधर्मविमानांत
श्रीधर नामक २व झाला तेथून घातकीस्त्वण्डात इत्याकार परतल्या
पूर्वेत अकाल देशातील जयोध्या नगरीचा राजा अभितसेन व
राणी अभितसेना यांच्या पोटी तो श्रीधर देव अभितसेन नामें
जन्मला तेथून तो सोळाव्या जन्मत नामक स्वर्गात शास्त्रिक
विमानात देवेंद्र झाला

विर्मये मङ्गलावस्थां नगरि रत्नसञ्चये ।

पद्मनाभौ महाराजो जनिस्वा श्रीधरान्वितके ॥ ७ ॥

१ मातेः निर्वेद २ देहो ३ व वातौ द्वीप तदीयः चन्द्रोऽर्धपरिरे
४ क्षये ।

दीक्षित्वा नाम षष्पान्त्यं वैजयन्तेऽमयत्तः ।

चंद्रपुर्यो महासेननृपस्याथाप्य पुषतोम् ॥ ८ ॥

तेषून् पूर्वेषु चातकीम्बडत्त मगछारती गेशासीछ रजसचय
नामक मगरुत्त कलकप्रमराजा व कलकमाछा राजीचे पोटी पचनाम
नामै कळज जमला बरीच कपे राज्यैमय मोगम्यान्तर वैराम्य
प्राप्त होऊन नाने श्रीगरमुनीजगळ गीक्षा वेतळी व वोडश म कना
माबून तीर्थकरकर्म बाधछे नंतर तो जयतदिमात्त व्हामिछ
छाळा पुढे चंद्रपुरीचा राजा महासेन व राभी कसमणा याच्या पोटी
चंद्रप्रम नावाने तो जन्मला

दर्पणे मयप्रविकृतिं मुक्त्वा गुणा श्रियं निने ।

जनेनाममयचीर्यं स नमन्प्रमथोऽवतात् ॥ ९ ॥

बरीच कपे राजसुख मोगम्यान्तर एकदा आरुहात्त पाझातना
त्याना वैराम्य उफस छाडे व राज्यैमय सोडून त्यानी दीक्षा वेतळी
तीर्थप्रवर्तित करून माझाळा गेळेले ते चंद्रप्रमतीर्थकर नामच
रक्षुण कौत

श्रीवमा श्रीवरा देवीऽमितसनीऽप्युतापिव ।

पचनामोऽहमिन्द्रोऽधूषोऽप्याचन्द्रमय स नैः ॥ १० ॥

श्रीवर्मा श्रीवरदेव अनितसेन अप्युतत्र पचनाम आणि
व्हामिछ मराहून जो चंद्रप्रम छाळा तो तीर्थकर नामचे रक्षुण कटी

इति श्रीचन्द्रप्रमस्याष्टमम् ॥ ८ ॥

पुष्करार्द्धस्य पूर्वार्द्धे पुष्कसापत्यलङ्कृत ।

ईक्षिता पुण्डरीकिण्या महापद्मी जिनाधिपार्त् ॥ १ ॥

पुष्करार्धे श्रीपाण्या पूर्वेस मद्राचछात्रबल पूर्वदिग्दे क्षेत्रत
पुष्कलात्रतीदेशातील पुण्डरीकिणीनगरीत महापद्मरात्रा राज्य
करीत होता एकदा ब्रह्मण्या उषानान मूनाहित नामक तीर्थकर
वाले

भुत्वा भूतिहितालुब्ध्या तप स्व तीर्थेहृत्स्वमाह ॥

य माप्सतेन्द्र सुग्रीवेश्वरुन्दीशस्य साऽत्र तुक् ॥ २ ॥

आण्या पासून बाध घेऊन त्याने धनद नामक पुनस्त राज्य
दिछे व दीक्षा घेऊन तीर्थकरनामक बाधले तेथून तो जीव
श्रीपाण्या प्राणत नामक स्वर्गात इत शाळा नंतर काकली नगरीचा
रात्रा सुग्रीव व जयरात्रा राणीचे पाटी पुष्पन्त नामे
कत्पन जन्मला

ब्रह्मपातास्यवतराज्यस्तपसा प्राप्सुबलः ।

धर्मतीर्थे व्यघातस्य पुष्पदन्ताइत नमः ॥ ३ ॥

पुष्पन्त तीर्थकरानी वरीच वर्षे राज्य केव्यास उष्कपात
पाहून त्यांना कैराग्य उत्पन्न झाले व दीक्षा घेऊन त्यांनी तीर्थ प्र
वित करून माक्षप गांठले त्या पुष्पन्त वरिष्ठाना ममम्भार असो
इति श्री पुष्पदन्ताईतो नवमम् ॥ ० ॥

१ पुण्डरीकिण्या २ भूतिहिताम्भ ३ आण्याधिक ४ सुग्रीवनाम्ना
काकलीपुरीकोः पुष्प पुर्णः । कवरामागमे ।

द्विपे तत्रैव वस्त्रायां यासुसीमापुरीपति ।

पद्मगुम्फो वसन्तभीकान्तामृत्योः शुचातुर ॥ १ ॥

पुष्करार्च होपनीक पूर्वमदरावष्टामनळ पूर्वमिहोक्षेत्रांतोळ
वस्त्रायेन सुसीमा पुरीचा पद्मगुम्फ नामक राणा होता तो वस्त
अनन्यक राणाविर कार प्रेम करीत असे तिथ्या मृत्युमुळे तो
शेवटी कधी छाडा

स नन्दसरोः स्त्रीकृतस्य तपस्तीर्थैकरत्वदुक् ।

भुत्वारणन्दो यत्तयै रामयद्रपुरमथो ॥ २ ॥

तिथ्या मरणानंतर उद्दिप्त होऊन त्याच्या वैराग्य उत्पन्न झाले
व त्याने आपल्या चान्न नामक पुत्राकडे राज्यकारभार सोपवून
आला मुनीजनळ दीक्षा घेतली पुढे योग्य तपश्चर्या करून त्याने
तीर्थकरनामकर्म बाबडे तेथून पद्मगुम्फा अरण नामक स्वर्गात
इह होऊन मध्य देशांतोळ भद्रपुरचा राजा पडरथ व राणी सुनन्दा
यांच्या पोती जन्मला

मर्ता इदम्यस्यायं हिमानीविलयाचप ।

भित्त्या तीर्थे प्रवर्त्यागाच्छिर्षं गीयात्स शीतल ॥ ३ ॥

या शीतलनाथ तीर्थकाली बीच ज्ये रायसुख मोगान्धार
एकदा स ज हिम पसरले व ते एकाएकी विलयाच्या गेथेथे पाडून
त्याचा वैराग्य उत्पन्न झाले दीक्षा घेऊन त्यानी तपश्चर्या केली व
धर्मतीर्थाचे प्रवर्तन करून मोक्षपद गाठिले ते शीतलनाथ चिरायु
होवेल

१ पुष्करार्च २ मरणान् ३ दुष्ट तप पडरथस्य सुनन्दादेव्या ।

कन्याभूगाऽथदासीभरथैमतिर्लोकसाम् ।

दानं तनेऽस्य सीयान्तं सुण्डञ्चास्त्रायनां द्विजैः ॥ ४ ॥

श्रीस्तब्धनाथ तीर्थं परानन्तर मन्मद्वैशात मट्टिलपुरीत मन्वरथ
राजा राज्य कर्तव्य हाता त्याजा मन्त्री सयकीर्ति सम्यक्त्वा होता
राजाने एकता काणते नान धेन इणून विचारल असता जमद्यात्ता-
नुसार त्याने सांगितले की दास्यदान, अमयान व अज्ञान असे
उत्तम मध्यम व कनिष्ठ असे दानाचे तीन प्रकार आहेत राजाचे
दरबारत भूतिनामा ब्राह्मणाचा मिथ्यास्त्री पुत्र मुग्धात्मकपन नामक
होवा तो झणाला की, कन्यादान, गजदान, सुवर्णदान, अश्वदान,
दासीदान, गेष्टान, तिष्ठान, पृथ्वीदान, रथदान, व गृहदान अशीं
दहाप्रकारची नाने आहेत काळप्रमाणानुसार राजाचा मिथ्यात्व-
मताची ही दहा प्रकारचीच दाने ठरली

॥ इति श्रीर्षातलनाथस्य वक्षामम् ॥

मौलि द्वीप सुकच्छास्य वक्षे क्षेमपुरं नृप ।

नखिनग्रम इत्यासीत्सीऽनन्तजिनतस्तप ॥ १ ॥

पुष्करद्वीपात मन्त्राचल्यजबळ पूर्वदिग्दक्षेत्रातीत सुकच्छेद्यात
क्षेमपुर नावाचे नगर होते तेथे नखिनग्रम नावाचा राजा राज्य
१ शीतलस्य २ मन्मद्वैशा मन्त्रितपूर येपरमराजस्य अज्ञानेन उत्पत्तिर्निर्मात्र
या दानाद्विधानेन बहुलमर्थितेषु अपि कपीत अज्ञानादमन्त्रमानस्य
समाद्य कन्यादिदानानि मिथ्याकार्थं ग्रहण्य विस्तारकाम्यत । तदेष
उद्गमनाप्यरेव अज्ञानेनोपायतउत्तरा राजावस्थितः ॥ १ पुष्करादिस्य
पूर्वार्द्धं प्राप्तिर्बह ।

करीत हाता एकदा सहस्राग्रनात अनंतशिनेत्र आते असता
त्याची बाणी ऐकून रात्रात उपरति झाली त्याने दीक्षा घेतली व
तप जापरिछे

स्वीकृत्य तीर्थकुशाम बद्धानागादप्युत्तंताम् ।

पुण्योत्तरविमानेऽत पुत्र सिद्धपुरत्रितु ॥ २ ॥

पोडशमावना मावून त्याने तीर्थकरनामकर्मार्थे व्रथन करे
व झोड्याच्या पुण्योत्तर विमानात अस्युगड साखा तयून तो भिन्न
पुरचा रात्रा निष्णु व राणी मद्रा याच्या पोर्त जम्मण

विष्याभूत्वाऽभ्र मुवत्तर्भाससन्तपरिवतनाद् ।

धर्म प्रणीर्य निषाय स भयान् भेषसऽस्तु न ॥ ३ ॥

भेषस्तनाथ तीर्थकरनी मरीच बरे रात्र कन्यावर एकदा
वस्तु वस्तु गळ्या पाहून त्याना उपरति झाली व त्यानी दीक्षा
घेउन तपधर्मा केडी जुडे घमनाथ चाड करून ते निर्गणाछा
गळ ते भयस्तनाथ आम्हाच्या कन्याण गरक हांता

पौर्वा रामभूई वत्त आशीया विभ्रभूतिना ।

विश्वसिभूतेपवीयेन्विभ्रभनन्दी तत्राक्तमः ॥ ४ ॥

रात्रगहनगराथा विश्वमति रात्राने विगायमूति नामक वा-
कत्रा मानाकडे रात्रकरामार सोपवून दीक्षा घेतली त्याला वि-
शाख नगी मामक पुत्र होता व त्या विश्वभूतीचा पुत्र विश्वनगी

१ मद्रा मर्मव २ तपरात्रवसमीक ३ तीर्थे कुशा ४ रात्रा कुर्वत
५ विश्वभूतीपुत्र ६ कुवराजे वस्तु ७ विश्वभूतीपुत्र ।

विश्वाम्बनन्दिनः स्वात्तवन यन्वत्पानुसृष्टं तम् ॥

सपितृभ्यस्तैषाः कुपन्मासक्षणपारणे ॥ ५ ॥

विश्वाम्बनदीनें घेतला अयात् दोषामर्थ्ये माहण शुपठे रजाने पुत
प्याचाच पक्ष घेतला तेव्हा मुखगा पडून गळा त्यामुळे विश्वाम्बनदीनें
उपरति उत्पन्न झाली व त्याने आपल्या फात्तासह समूतमुनीजकळ
दोषा घेतली पुढे विश्वाम्बन मंडिन्याचे अनशनमत आचरून पारणे
करण्यासाठी मधुरा नगरीत गळा

प्रविष्टा मधुरां घन्वा पातितः कः सविक्कमः ।

इति तैनी पदसिता बध्वासार्साघाग्रवर्तिना ॥ ६ ॥

वापळा व बुळत मागळा की ओ गादीचा खरा पारस होता
अशा दोषाना राज्य सोडून जाण्यास कारणाभूत झाल्या झणून प्रजेने
त्या दुराचारी विश्वाम्बनदीनेा सामांय बगोरेनी हकडून मिळे हाते
ता नगरीतच वेदयेच्या घरी होता. विश्वाम्बनानिमिनी रम्यान चाखळ
असताना गर्दचा पक्षा लागून मारी पळें त वेदयेच्या गर्वाग्नन
विश्वाम्बनदीनें पाहिलें व विश्वाम्बनदीस ओळखून झणाला, कुठ आहे
ता तुम्हा पराक्रम ?

१ स्वयंघ्न घनपात्रम्य आत्त दण्डहीत वम घन । स्वपिना निश्च
मार्गिन कामभूषणम्यप्यप्यत निजैः प्रस्थाप्य घनपात्रानामिभूषणहीत
नदभयमनम्यप्यत २ समामं तदामवात्सवकुण्डितमसिधुसुताप्राप्यपिना
कनुग्यत त शिलास्तममभित्य स्थित तन्प्रदाराण स पक्षपिना विरीरत मा
मैरीरिति समाम्बन राज्य तदन च दावा प्रजायां पक्षपिना ३ दुनाच राज्य
दत्ता प्रजापितेन विदुकेयतह तनूतगुस्तनिषी तत्स्यम् । ४ दुपपारतः
दमतप्रादिभी राज्यापिहादित्यन जनत्त दिगोरीभूष तपार्थन ।

क्रोपाभिदानं तदात्तं कृत्वाप सपितृभ्यश्च ॥

महाशुभं ततश्च्युत्वा पौदनेष्टः प्रभापते ॥ ७ ॥

त्याने ठोपून बोळसेसे ठेकून विचनदिमुनीका राग माळ व तेदेच तो मरण पावून महाशुभनामक स्वगात देव हाका निश्र-
ममूर्तिहि त्याच स्वगात देव हाका होना पोन्मपुरचा राजाप्रभा-
पति व राणी मृगावती याच्या पोटी त्रिपृष्ठांमार्गेने विष्कणी जन्मला

एव पितृभ्यो विजयां बलीऽपुर्वितरा हरि ।

त्रिपृष्ठां विजयिणींशौ यथे भ्रान्त्या पुरा रिपुर्म् ॥८॥

विशात्मवृत्तीचा जीव राजाप्रभापति व राणी वयवती यांच्या
पोटी विजय मार्गेने जन्मला या प्रमाणे बुळी पुढे साकळ माळ
हाचे

त मातमल्लकापीश्वमन्त्रीशार्दूषक्रिणाम् ॥

इत्या स्वयम्यमादेतोस्त्रिस्वष्टाम्बरतावनिम् ॥९॥

मुक्तागास्तप्तोयी सौरिर्बभ्रारंयपरिग्रह ।

त्रिपृष्ठां सुमिमस्तारि विजय पुनरर्हमीम् ॥१०॥

विशात्मनी अरुणापुरीचा राजा जज्ञपीव याच्या पोटी जन्मून
त्रिपृष्ठ व विजय पूर्वी बळमरणापावण होणे त्यांनी अरुणपीका माळम
त्रिस्वष्टपृष्ठा पात्राकृता वेळी होती स्वयम्रभापणी पत्तार त्रिपृष्ठाने

१ त्रिपृष्ठानुविधर २ विजयविधर ३ एकरा प्रजेपादपदार्थेन विह
विजय विजयः ४ विजयमार्गिन ५ महाप्रमत्तमरक मुव ६ अरुणी-
वर्णित ७ मुक्तिवत्तया सुमिमताम् ।

पुष्कल पापाचरण केले व श्रेयटी महातम प्रभा नांगण्या सतम्भा
नरकांत गेला अस्वर्गीयाचा अर्थही त्याच नरकांत गेला निजयाने
विरक्त होऊन दीक्षा घेतली व मोक्षास गेला

इति श्रीमेघन्सीर्धकराश्वघोष प्रतिपाद्यदेव विज
ययलदेव त्रिपिण्डितिशालेतिवृत्तोत्तर मेकादशम् ॥११॥

श्रीमदीपं वासकावत्यां यो रत्नपुरपासकः ।

पयोत्तराऽबुधमणो युगन्धरमिनाभयात् ॥ १ ॥

पुष्करार्धद्वीपाच्या पूर्वेस मेरुपरतानवळ वासकावती देशातील
रत्नपुरात पयोत्तर नामक राजा राज्य करित होता एका ममेहर
पर्यंतवर युगधर तीर्थंकर आले अस्ता त्याच्यानवळ राजाने स्निग्हा
घेतली

माप्तान्त्पनामा शृङ्कोऽय महाशुक्रश्च नैन्दन ।

वसुपूज्यस्य वैश्वऽङ्गं चम्पायां सारसंपमम् ॥२॥

त्याने सोळा माम्मार्षे वित्तम कर्म्म व तप आचरून तीर्थ-
ंकरमामर्म्म वाचले तेथून तो महाशुक्रनामक विमानात इंद्र हाता
नंतर वपानगराचा राजा वसुपूज्य व राजा नयारती दारुण पोली तो
वामपूज्यनामे कर्म्म जन्मला

१ पुष्करार्धद्वीपक प्राचिरे २ गमू ३ वासिका ४

वसुपूज्यनामे कर्म्म जन्मला

कुमार एव सत्सार तत्पादप्यानीदुपेस्य च ।

निर्वर्षी तीर्थकुटेयास्त भिन्ध बासुपुण्यताम् ॥ ३ ॥

कुमार अस्तवानां च त्यागा वैराग्य प्राप्त होउन त्यानी दीक्षा
पेतली तपश्चर्या करून तीर्थ प्रवर्तित केले व मोक्षात्मा गेले

विन्ध्यशक्तिनृपा विन्ध्यपुरऽमृदम भारते ।

सुपथस्याय कनकपुरेशी गुणमञ्जरीम् ॥ ४ ॥

या मरुत गंगांत मङ्गलदेष्टातीळ विन्ध्यपुरात विन्ध्यवर्ति नामक
राजा राज करीत होता त्याचकेडी कनकपुरात सुपेणराजा राज्य
करीत होता त्याच्याबद्दल गुणमंजरी नामक नर्तकी होती

नर्तकीरत्नरुपाकर्ण्य चराहूतेन याचितम् ।

अददानमयस्कन्धैर्भू मित्राणां तदग्रहीत् ॥ ५ ॥

त्या नर्तकीगलाची कर्णति ऐकून विन्ध्यराजानी तिच्या आप्पाकडे
पाठनिष्ठासुखी सुपेण राजाकडून दत्त पाठनिष्ठा त्याने तिच्या कडून
विष्णूचे नाकारत्यामुळे युद्ध करून विन्ध्यराजानी नर्तकी बायली

तन्मानमङ्गाभिर्षिष्य सुपेणः सुवताम्बिनात् ।

महापुरेशिना बाधुरथनामाचरत्तपः ॥ ६ ॥

मानभग शास्त्रासुद्ध सुपेणराजा तिच्या शास्त्र त्याकेडी सुवत
निनेष्टाबद्दल महापुराच्या बाधुरथनासाह दीक्षा पेटून तपश्चर्या
केली

१ प्राप्य २ युद्धाऽमृद ३ बासुपुण्यताम् बासुपुण्या हा बासुपुण्य
कर्षिणी ४ बायीकडा ५ सुपेण ६ महापुरापुराणाच्या ।

विमानेऽनुचरे बाधुरयोऽ मृत्पार्श्वे मधु* ।

निर्दानिकाऽन्योऽनुपमे देवो द्वांरावतीपतेः ॥ ७ ॥

बाधुरयमुनि प्राणसखर्गातीक अनुचरविमानांत इद साक्षा
तैयून तो अनुचरविमानेस द्वांरावतीचा रामा ममा व राणी उषा
यांच्या पोटी द्विपृष्ठ मावाने जन्मला

तुग्मद्वपाऽचलास्याऽमृत्पूर्वो रामःपरो हरि* ।

द्विपृष्टाख्यो मधे आन्त्वा भोगवर्षनपू-पतिम् ॥ ८ ॥

सुपेणरावाचा जीव रामा ममा व राणी सुमद्रेच्या पोटी अचल
मावाने जन्मला हे दोघ बळमद व मारायण होते विष्णुशक्तीने
भोगवर्षननगराचा रामा श्रीधर याचे पोटी तारक मावाने जन्म
लेला

तारकौख्यं प्राविहरीमूर्तं ग-धेभयापिनम् ।

इत्यारिं सीऽर्धपिस्थानं तैनांभागाद्वस-शिवम् ॥ ९ ॥

तारक प्रतिनारायण होता तारकान द्विपृष्ठ व अचल यांच्याकडे
वसलेला प्रस्थात इती मागविज तो त्यानी न पाववित्यामुळे
तारकाने त्यांच्याशी युद्ध केले पण तो त्यात मारला जाऊन सात
व्या मरकत गेला द्विपृष्ठहि त्याच मरकत गेला अचलने मात्र
यामुळे विरक्त होऊन दीक्षा घेतली व तो मोक्षासाठी गेला

१ स्वर्गे २ ३ विष्णुवर्धितश्चैव इत निदानः कुरेव मावसत्त्वने
अनुपमे विमाने ४ बळमदसुख पुत्रः ५ पूर्वो बाधुरयश्च ६ पठ सुपेणः
७ विष्णुवर्धितश्च ८ द्विपृष्ठः ९ तस्य मरक १ विष्णुवर्धितः ।

इत्याशापरहृष्ये त्रिपष्टिस्तुतिनाम्नि महापुराणा-
न्तस्तत्त्वसङ्ग्रहे भीषासुपूज्यतारक प्रतिकेशावाचता-
क्यबलद्विपृष्टाक्यकेषावेतिपुस्तोत्तरं पुराणं द्वापदम् १२

त्रैतीष्य पातकीखण्डयेरुमत्पामिद्विगी ।

विषये रम्यकावत्यां यौ महानगरेऽपिराद् ॥ १ ॥

पातकी खड्गं मेकं परंताप्य पश्चिमेऽरम्यकावती देशंती
महानगरं त्रैतीयेन नामक राजा राज्यं करोतु हेता

पद्मसैनस्तपः सर्वशुद्धकेवलिसभिषौ

सुदीर्घकादशाङ्गाहस्वीर्यकुमारं वद्वान् ॥ २ ॥

त्वाने प्रीतिरफलात् सर्वशुद्धकेवली कृते अस्तु त्वं
पद्म दीप्ता वेत्तौ एकादशाङ्गाने अफलात् कुरुन तीर्थकर नाम
कर्म बाविठे

सहसारेऽयं शक्रीऽमृतः कामिस्तपचने ।

कृतवमदृपस्याभूत्सुतो ह्यन्तसम्पदाम् ॥ ३ ॥

तेमून तो सहकार नामक बाण्ड्या स्वगत ईश शक्त्या पुढे
कामिन् नगरीया राजा कृतवर्मा व राजा जयस्थामा पाण्या फेटी
विमलनाथ नाराणे जयमल

मिसीनां वीर्य निर्धन्यी भूय ध्यानाप्तकेवसः ।

परं प्रणीय सिद्धस्तं स्तुषे विमलवाहनम् ॥ ४ ॥

१ पश्चिमः । २ जयस्थामाजयमल ।

एकदा होमतप्रवृत्ताणि सुविशेषा क्षणार्धतः नष्टाः स्याच्छ्रेयं
पातून विमलनाथानां वैराग्य उत्पन्न स्यात्ते च त्यागी निर्मय बभूव
तपश्चर्या केवली च धर्मतीर्थं चाप्नु कुरुन सिद्धयन्ता ते मेते स्या
विमलब्रह्मन तीर्थकराणां मी स्तुति कर्तव्ये

योऽप्यावरविदेऽशुच्यपूरे नन्दिमिशराद् ।

स सुव्रतव्रतपुने भाष्ट व्रतान्त्यानुवर्तमानः ॥ ५ ॥

याच भरतकदाप्या पश्चिमदिदेवसेव्यस्तैल क्षीपुण्ड्र मिश्रनर्दा
नामक राजा होता एकदा तो सुव्रतनाथतीर्थकराणां दर्शनात्
मेता ब्रह्मतां त्यागी बोधवाणी ऐकून विरक्त स्यात्ते च तप आचरन्
सर्वार्थसिद्धि नामक स्वर्गातीक्ष्ण अनुत्तरविमानत आहस्मिन् स्यात्

भरतेऽस्मिन्कुणालास्ये दैत्ये स्यावस्त्यशीश्वरः ।

सुकेतुर्मोमसक्तोऽम्बुविन्दोऽप्यसक्तोद्धितः ॥ ६ ॥

या भरत क्षेत्रातीक्ष्ण कुणाल वेशांत आश्रयती नामक मगरांत
सुकेतु नामक राजा राज्य करीत होता तो फार भोगासक्त होता.
त्याचे मातल्या, मंत्री च प्रजाजन त्याचा फार निषेध करीत

धूर्त दीप्यन्सहस्रपास्य ईशरिताद्येपचस्तुतः ।

सुदर्शनाचार्यवाचातपस्यं तपसायुना ॥ ७ ॥

धूर्तादिभ्यस्तनात् त्याचे सर्वस्व गमायल तेन्ना पश्चात्तपःपातून
त्याने सुदर्शनाचार्याच्या जवळ दीक्षा घेतली च तप आचारिणे

१ मणिपुष्यः २ राघुविजयचरणी प्रपूति ३ मेरुपर्वत रीत्या प्रदी
प्यामिषेय्यम न शब्दा न पतिष्यति ।

सबसापुदे इत्याद्यनिदानां सान्तापकृतः ।

वापयुतां सुती मद्रनाम्नो द्वारवतीपत ॥ ८ ॥

या त्पाने कथा, गुण चातुर्व ५ बह प्रसी होमो नते
निजल बाधून तो एतत्तर्गात देव छात्र तयून हापस्ती नगरीचे
राज कद्र व एणी पृष्णो पाप्मा पोटी तो स्वयम् नाराज जम्का

धमस्वयम्भनामानां रायविष्णु अयंकृता ।

अपुवसिचर सोर्द्धचक्री वरपुंरंशिन ॥ ९ ॥

मित्रलगीराजा जहमिदमचलून रुद्रराजाच्या सुम्राज्याचे
पोटी धर्म नामे कळत जम्का धर्म बळेश होता व स्वयम् बाहुने
होता ज्याने पुच्छत सुकेसका विकडे होतें तो राजा पावेळीं
रत्नपुरचा मनु नामक राजा साखा होला तो प्रविगसुदेव होता

केनापि महिष राजा मामृतं दुर्लभावतः ।

स्वयम्भुषः इतं सुत्वा नारायणजीविसासयो ॥१०॥

मधुराबाळडे दुसऱ्या राजाकून काही भेट घेऊन जाणाऱ्या
होन दूताना स्वयम्भूने ठार मारून भेट दिसावून घेतली तें धर्म-
मान ऐकून मनु त्या बळेश व बासुदेवाचेवर कळण्यास गेला

मुक्तबर्माहस्वेनै सप्तमीं भुवमाविद्यत् ।

पद्मास्वयम्भुषाधमादूर्ध्वं धर्मः सुनिवृत्तेः ॥११॥

१ कलमाराज पुढे पद्मास्तुकाच्या बोळा पोटी १ नैधिमिकुकर
हे १ बाव ४ इवीर्जुती निहल ५ एवीर्जुननपुत्रेद्विपुमिच्छा ६ मनु-
७ स्वयम्भु ८ लक्ष्मीमिच्छा ९ मोक्ष कथा ।

त्या पुद्गल स्वयमूर्ते सौख्येभ्यः चक्राने मधुराणां मातृणां गेहा
 न तो सातव्या मरकत पडला स्वयमूर्तदा त्याच नरकत गेहा
 त्यामुळे व्यथित होऊन धर्मबळदेवाने दीक्षा घेतून मोक्षपद गाठले
 मधुरारायदादादिभवी मेरुधर्ममन्दरः ।

वारुणीपूर्णचन्द्रादिभवी विपलसर्पपी ॥ १२ ॥

याचकाळीत श्रीविमलतीर्थकरांचे मेरु व मंदर नामक दोन
 गणधर होते त्याची मधाबली करी—सीसुख तेशांसीख बुद्ध नामक
 गावात भृगायण नावाचा एक ब्राह्मण होता त्याच्या बापकोचे नांव
 मधुरा हिचाच जीव पुढे मेरुगणधर झाला या ब्राह्मण दांपत्याला
 वारुणी नामक मुलगी झाली हिचा जीव पुढे मंदरगणधर झाला
 मधुराब्राह्मणी मेन्यानंतर रामाचा राणी झाली ही सिद्धसेन राजाची
 पत्नी हिनेच सुमतिमय्याने मद्यभिज शेटची बळकावलेली रत्नमाला
 मोठ्या युक्तीने शेटला मिळवून निघी ही राणी मेन्यानंतर
 महाशुभ्रस्पर्शात देव झाली तेथून ती धरणीतिष्ठकनगराचा
 राजा मतिवेग व राणी सुखशुणा याच्या पोटी श्रीनरनाम
 काला जन्मली श्रीनर पुढे अजिंठा बनली व मेन्यानंतर काट्या
 कापिष्ठ स्वर्गात गेली झाली पुढे पृथ्वीतिष्ठक मगरीचा रामा
 मतिवेग व राणी प्रियाकरिणी याच्या पोटी ती रत्नमाला नाम
 क जन्मली नंतर तो जीव स्वर्गात जप्पुत देव झाला तेथून

१ मेरुधर्म २ रामदादादिभवी कल्प मेरु ३ पुनः श्रीवि-
 मलनामगणधरी झाली ।

तो जीव ज्योत्स्नागरीचा राजा वर्धमान व राणी सुमता यांच्या पोटी वीरमय नामे करून जन्मला हा बळदेव मेळ्यानंतर लंका-
 स्वर्गांत आदिस्थान नामक देव झाला हाच देव उत्तरमधुरागरीचा
 राजा अमरवर्ष व राणी भक्तमाहिनी यांचे पोटी मेळ गेले ज-
 न्मला व विष्णूनाथ तीर्थकराचा गणधर ह्याच मधुरागरीची
 मुक्ता वारुणी मेळ्यानंतर तिच्या रामरामाचाच तिचा पूर्वजद
 नामक मुक्ता होऊन जन्मली पूर्वजद दीक्षा घेऊन बालस्थान
 वैदूर्यदेव झाला नंतर मधुरेच्या श्रीरामाचाच तो देव यशोधरा
 नामे करून जन्मला तिचे सूर्यवर्माची व झाले व त्याचा रामदेव
 नामक मुक्ता झाला यशोधरावरिचा होऊन मेळ्यानंतर आठव्या
 कापिष्ठ स्वर्गांत देवी झाली मधुरेच्या रामनाथमयाच ही देवी रत्ना-
 युधनाथ पुत्र होऊन तिचा जन्मली ज्योत्स्नेचा राजा वर्धमान व
 राणी विन्दता यांच्या पोटी पुढे रत्नायुध मेळ्यानंतर विभीषण
 नामने जन्मला हा नारायण मेळ्यानंतर दुसऱ्या नरकत गेल
 तेव्हा तो ज्योत्स्नेचा राजा श्रीराम व राणी सुमता यांचे पोटी
 श्रीराम नामने जन्मला दीक्षा घेऊन तो मेळ्यानंतर पांचव्या नरक
 नामक स्वर्गांत देव झाला वीरशोकपुरचा राजा वैजयंत व राणी
 सर्वश्री यांच्या पोटी तो देव जयंत नामने जन्मला पुढे तो
 वरुणेश झाला रोमटी हा वरुणेश उत्तरमधुरागरीचा राजा
 अमरवर्ष व राणी अमितामती यांच्या पोटी मर नामे करून जन्मला
 व विष्णूनाथ तीर्थकराचा गणधर बनला याप्रमाणे हे दाने गणधर

मागीछि मन्त्रन सावत्र भाऊच हाते पारुणीचा जीव बाण जन्मान-
न्तर म्दर झळा आणि मधुरेचा जीव वाठ जन्मानन्तर मेरु
गणवर झळा

जातो सुखेव तद्धृत भरतेऽत्र स्वगार्धपाद् ।

भानीय गन्धमासिन्या नदीपञ्चकसङ्गमे ॥ १३ ॥

वैजयन्तमुनि वनांत प्रतिमायोग चारण करून असळ असता
विबुद्ध नामक निषाधराजने पूज्यगर्भाचे वैर स्मरून त्यांना मरत-
क्षेत्रांछ विजयार्धपर्वताच्या पूर्वेस गन्धमासिनीदेशांत असलेल्या
कुमुदवती हरिवती, सुवर्णवती, गजवती आणि चण्डवेगा
या पांच नद्यांच्या सुगमतांछ खोळ पाण्यात आणून आकळ

सिंहा मौनैरतो विष्णुहर्षस्वेदेन पारित ।

स्वेदेस्तदीक्षितभान्यै सम्जयन्तः सुषीर्मुनिः ॥ १४ ॥

त्याला इतर निषाधराजीहि म्दत केळी

तत्कल्पानेऽद्विरोद्भूतो निदानादागतोऽनुर्ज ।

तस्याकर्ण बीक्ष्य खणीरि सम्बाधु इन्दुर्जयत ॥ १५ ॥

सुजयत मुनीचा भाऊ जयत धरणेंद्र आपल्या मावळून झालेकी
पीडा पाहून विबुद्धाला सर्व बाधबासह समुद्रात बुडवून मारु लागला

१ तवीर्भीक्ष्मरवयोः २ नभुहीपाप्याविदेहम्बविज्जार्थ ३ दक्षिणत-
त्कल्पाराजनीव अपाद् हातोऽनाम्बः । ४ बीभूतिमये सिद्धपुरे सिद्धेन रा-
जेन बद्धात् । ५ भीमूठिकेन ६ च जातो ईक्षितस्तदीक्षितः ७ सिद्धेन राज-
क्षः ८ वरभेद्रस्य प्रातः ९ अस्तनामा १ नागपाक्षेन कल्प्या म्मुदेकेषु ।

बोद्धव्यामसुरणोक्त्वा मत्पपापाविमूचकम् ।

सौरिती यन्तरास्योऽयूहणी मैरुर्ध स क्रमात् ॥१६॥

एकमेकै रक्षणा मद्रमिन्न दण्डका परत दिक्की व श्रीमूर्ति
उर्क सत्यनोप मस्याची कबाडी बाह्ये वाणस्यापर सिद्धिसेन राजने
त्याका शिक्षा दिक्की होती त्यामुळे तो त्याचा पैरी बनका होता
मेन्यालतर तो मत्री अगवन नामक सर्प साक मेन्याल
तो सिसुन्या मरकत गळा तेथून चमरहरिण साक्षा पुढे कुम्कु-
सर्पपात्रील गळा नंतर पुन्हा सिसुन्या मरकत अत्तन
वज्रगरपेलीत जमरा नंतर तो मिळु साक्षा तेथून तो
मरकतपेलीत मूतरमेन नामक कनक गोशुग ताससी व सा-
ची वासका सविषा याच्या पोटी मृगशृंग मयान अन्मस्य त्याने
पचाप्ति साउन केळे व विषाधरविमय पाहून ते निदान केळे त्या-
मुळे तो ब्रह्मउग्र व विष्णुप्रभा या विषाधर ओढ्यापासून विष्णुद-
नामैककन अन्मस्य राजा सिद्धिसेन मेन्यालतर वज्रनिषोयनामक
हत्ती साक्षा तो मरुन नंतर श्रीगर्दभ, रक्षिमेग अर्धप्रम वीरे
अन्म वेडन वज्रपुरचा राजा वज्राशुभ व राणी विष्णुसाक्षा याच्या
पोटी यज्ञाशुभनामै करून जमल वज्रनिषोय हत्तीचा विष्णुदर्शनच
सर्वमाफल नश करून मारले हेतै राजा वज्राशुभ मुनि होऊन
प्रतिमा योग धारण करून तपधर्पा करीत असता विष्णुदर्शने मिळ-

१ एकराज चेतन २ निमिषा ३ अद्विष्टास्तुत येरमूर् वज्राशुभ-
व तो मरकतपेली ।

भवति त्यागं ठार मारखे होतें तेव्हां तो जीव सर्वार्थसिद्धिस्वर्गांत
अहमिंद्र शाळा व नंतर सन्नयत शाळा अशा रीतीने सन्नयतमुनि
व विपुलप्राचे भवोमणीचे वेर असून्यामुलें विपुलप्राचे मुनिछा वि
नाकारण सुगमांत मुळविलें असें वरणेंत्राख आदित्यादेवानें सय
घोष व सिद्धसेन मवापासून इष्टीवृत्त सागून समवाविन्यावर तो
स्वल्प शाळा

इति श्रीविमलनाथधर्मस्वर्यमूमनुवृत्तगर्भसंज्ञ-
यन्तमेकमन्वरचरितोत्तरं अयोवशम् ॥ १३ ॥

रामा माग्यातकीस्वण्डफच्छकारत्यवास्यतः ।

पुरे पद्मरयोऽरिष्टे यं भित्तिर्हस्तिस्वर्यममात् ॥ १ ॥

भातकोसळ हापात मेळपरताबळ कच्छकारती देशात अ-
ष्टि नामक गावचा राणा पद्मरय स्वयंभू तीर्थकराजवळ दीक्षा घेऊन
त्याचाच जाखय करता शाळा

तेषां वज्रा तीर्थकुत्सं भूक्त्वाप्युत्तरमांघ्र्युत् ।

साकते सिंहसनस्य पुत्रीभूय विरज्य च ॥ २ ॥

मरीच तपश्चर्या कृत्वा त्यानें तीर्थकरनामकर्म बाधले व
सोळाव्या अभ्युत्तस्वर्गांत पुष्पोत्तर विमानात देव शाळा तेथून तो
अयोध्येचा राणा सिंहसेन व राणी जयदामा याच्या पोटी अन-
तनाथ नामे वरून जमळा मरीच पोरें राव्य वरून त्यानें दीक्षा
घेतली

१ भित्ति आभित्त । २ विद्वत्स्वर्गांत तपश्चर्या ३ जयदामाया ।

उल्कापादैः सणाज्मात केयस्य स्तीर्य कृत्स्नताम् ॥

मान्याऽनन्तम्यदम्याध्यात्मनः पायादनन्तमित् ॥ १ ॥

एकदा उल्कापात पातून त्याका बेराम्य उत्पन्न हाके व दीक्षा घेतून त्याने तपश्चर्या केली व सर्वत्र बनून सम्बनांत गेष्ट हाका घर्मतोर्य प्रवर्तित करून जे मोक्षाळा गेळे ते अनसमाप्त तीर्थकर कामचे रक्षण करीत

बहुपेण पौरुमेऽस्मिन्तृपो मन्दास्य बहुमा ॥

तीं वीक्ष्य मम्याषीष्टस्तन्मिर्षं चम्पशासन ॥ ४ ॥

याच मरत क्षेत्रातीळ पौष्पानपुरंत रात्रा बहुपेण व राणी नदा रम्य करीत होती मम्यदेशाचा रात्रा चडशासन हा हुपेण राजाचा मित्र होता मन्तराणीला पातून तो मोहित झाला

कामाचो हंतवन्नर्षी शोकार्ताः सन्यसोपिर्षं ॥

श्रेयोगर्भं नृस्यं कृत्वा सिद्धिनिःश्रुतिर्षं तप ॥ ५ ॥

कामपीडित शास्त्रेच्या चडशास्माने तिका पळवून नेली तेव्हा राजा बहुपेण फार कळी झाल्य वण त्याचा निरुपाय होता झगून त्याने बागे होऊन श्रेय नामक गणधरासकळ दीक्षा घेतली व सिद्धिनिःश्रुति नामक घात तप त्याने वाचरिछे

१ उगुत्ताना मये प्राप्तेऽम् । २ बहुत्वस्य मार्गं कदा ३ मदा ४ तस्य बहुत्वस्य ५ उपपेयं तं इत्या वनपुर गता ६ वनपेया ७ प्रयोधं भावा कस्य ८ प्रवर्तितः ९ गुणा ।

तदा निदानतां प्राप्नुत इत्यार परस्मिन्ति ॥

मान्निर्देह नेन्दनऽमृतपुर राजा महायलः ॥ ६ ॥

मी पुढील जन्मांत बळिष्ठ राजा प्हावे असें निदान बघून
बसुपेण मुनि मेन्यार बाराव्या सहस्रार नामक स्वर्गांत देव शाळा
विदेहसेनात मन्त्रपुरात राजा महायल राज्य करीत होता

सोऽपि तद्वत्पुत्रं कृत्वा प्रजापालार्हदन्तिक ॥

शान्तस्तैषैर्देवाऽमृतपुरात्पुत्राऽमृतपुरात् ॥ ७ ॥

प्रजापाल तोषकराजकळ दीक्षा घेऊन त्यानेहि तशीच तप-
धर्मा केटी व बाराव्या सहस्रार नामक स्वर्गांत देव शाळा

हारावत्याममृतमोमममृतस्य सुमम ।

बसुपणचरोऽम्यासीदनुज पुरुषोत्तम ॥ ८ ॥

तेथून तो हारावती नगरीचा राजा सोमप्रम व राणी जया-
क्ती याच्या पाटी सुप्रम मांगले जन्मला त्याच्या सीतारानीपासून
त्याला पुरुषोत्तम नामक मुलगा झाला तो बसुपेणाचा जीव होय

तौष्ट्र्यं नारदाच्छत्वा कार्त्तवा मधुभूदनं ।

तौष्ट्र्यं नारदासंनभरी तैर्नर्भेर्मादिककरम् ॥ ९ ॥

कार्त्तवागरीचा राजा मधुभूदन याने मारुतापासून पुरुषोत्तम

१ मधुभूतऽमृत शालमः कथो मुखापिनि लब्धः २ पय
३ राजा निपति अष्टदशममुखा ३ अमृतपुरात् ४ राखितास्य ५
नारदार ६ हारावती व त्यासू ७ तस्य पुरुषोत्तमस्य ८ अष्टदशममुखा
९ मधुभूतऽमृत १० नारदेवगमनार्थादिवर ।

ब वसुप्रम पाथे वादतैसामर्ष्य ऐक्ये तेष्वा त्वाने इती वगैरे ब
मार वसु कल्प्यासाठी नारदाका पाठिषे

प्रातिसौम्यं तयाःभुत्वाह्यस्तौ इन्नुमामतः ।

स इती विष्णुना सारि ह्यांगतोन्स्वा बर्तःश्रेयम् ॥ १० ॥

स्वामी उक्त उचरे स्कून तो त्वाना मारण्यास गेवा तेस
पुरुषोत्तमाने त्वाना मारसे पुढ पुरुषोत्तम मरुज सप्तम्या मरुज
गेवा स्कून सुप्रमका फार दु स कासे तेजात्वाने सोमप्रम तीर्थ
करुवरु दौका येऊन कठिण तप कडे ब तो मोक्षका गेवा

इति श्री अनन्तसुप्रभपुरुषासाममधुसूवनेनिवृत्ताचारं
चतुर्दशम् ॥ १४ ॥

यामृसीमापुर पूव पातरिःरणवत्सगं ।

सृषा वृक्षस्यःम्यावेदिःद्वयहण्यर्धभात् ॥ १ ॥

वागर्धराश्या पूवस मरेपर्याणनम्ड निःदृष्ट्याउ वस
रुप्य तुमीमापुरीग नारय नामक राया राय करील होना त्वाना
वा वसमण पाहून येराय उपम साउ

प्रातिसौम्यं विष्णुना सारि ह्यांगतोन्स्वा बर्तःश्रेयम् ।

स इती विष्णुना सारि ह्यांगतोन्स्वा बर्तःश्रेयम् ॥ २ ॥

लीग येऊन त्वान वादतैसामर्ष्य विमपन येस ब तीर्थकर
मामरुम वरुज स्कून गो रायाप्रागिदि मायक रमांग अन्दि
१ गुप्त २ लक्ष्मी ३ वधार् ४ लक्ष ५ लक्ष्मणायें ।

सामं पुढे तो रत्नपुराचा राजा मानु व राणी सुप्रभा यांच्या
पोटी जन्मला

वीर्योल्का यानमारुहः संयमारुहक्षेत्रसः ।

मेरुवर्षमतीर्योऽसौ धर्मो धर्मं तनातु नः ॥ ३ ॥

एकरा ठन्कापात पाहून धर्मनाथानां वैराग्य उत्पन्न झाले व
त्यांनी दीक्षा घेऊन तप आचरिले धर्मतीर्थ प्रसूत करून जे
मोक्षासाठी ते धर्मनाथतीर्थकर आमचे रक्षण करेल

मरो-मृत्युगिह द्वीपे वीतशोकापुरीपतिः ।

नरादिबुधयस्तप्त्वा तपो दमवरान्तिक ॥ ४ ॥

मेरु पर्वताच्या पश्चिमस भाग घातकी खंडातील राजगृह नग
रीत मरुधूम नागाचा राजा होता त्याने दमवरमुनीजवळ दीक्षा घे-
ऊन तप आचरिले मरणानंतर तो सहस्रारमामळ स्वर्गात दम झाला

सहस्रार समापास्मिस्तथा राजगृहे नृप ।

सुमित्रौ मल्लसारथा राजसिंहेन भूभुजा ॥ ५ ॥

त्याच राजगृहीचा राजा सुमित्र यागळा मल्ल हाता व त्यामुळे
मोठा गर्भ झाला हाता राजसिंह नामक दुसरा एक मल्लराजा राज
गृहीस ए रत्न झाला

निर्मितो दीर्घुषा कृष्णायायान्त दुर्धरं तप ।

कृत्वा मृतो निग्ननेन माहन्टऽभून्महद्विष ॥ ६ ॥

१ प्रसूत मर्त्य धर्मतीर्थधारण ता २ पश्चिमे ३ मरुधूम ४
निग्ननीडितादिक ।

इत्युदस्त त्वाने सुमित्राया त्रिकष तेष्वां तो फार वहु कक्ष
 व हृष्याधर्म्यात्रयत्त आऊन त्वाने दोष्ठा पेताली सिद्धिनिष्ठीष्टितादि
 घोर तपे आचरण त्वाने निदान कावळे की जाण बळिष्ठ राजा-
 व्हारे मरणा तर तो चाण्या मार्हेद्र नामक स्वर्गांत मर्द्धिकेच हाळा.

भोषोऽथ सिद्धसेनस्य सुत्रु/स्वगपुरेष्ठिनः ।

सीरी सुदर्शन/ऽन्योऽपुद्दिप्यु/पुरुषांसिहकः ॥ ७ ॥

स्वगपुरचा राजा सिद्धसेन व राजी विजया चाण्या पोटी नर-
 कृपमाचा जीव स्वगादून सुदर्शन नामने जन्मला त्याच राजास
 अविकाशणीपासून सुमित्राचा जीव स्वर्गादून पेठून विष्णु नामने हास्य

रामसिंहचरो खान्त्वा तैती हास्तिनपू/पतिः ।

मधुक्लीडामिषो भठे पार्श्वमानस्तेत/करम् ॥ ८ ॥

राजसिद्धमन्त्राचा जीव बनेक योनीत जन्मत हास्तिनपुरचा
 राजा मधुक्लीड नामे करून हाळा व त्वाने सुदर्शन व विष्णु-पुरुष-
 मिह राजाकडे करमार मागितला

केशवेन हतो/ऽमच्छदपिस्थानयम्भरि ।

धर्मवीरधकरा/ल्लम्भवौधि/सिद्धिमगाद्रुः ॥ ९ ॥

तेष्वा त्या गौपाणी करमार नाकसंस्थानर तो पुद्गल जाळा व
 विष्णुद्वय मारणा गेळा विष्णुहि नंतर येळा व छातम्या
 नरकत येळा त्यामुळे सुदर्शनाळा पैराय बाहून त्वाने

१ नरकसंस्थान २ सुमित्राचरा ३ सुदर्शन ४ स्वर्गमांसवचनकु-
 खेन कृत्वा ५ पुद्गल ६ विष्णु ७ पुरुषसिद्धेन कर ।

धर्मनामतीर्थकरान्नपठ दीक्षा घेतछी व तपश्चर्येमे बेकच्छात प्राप्त
कल्जन घेऊन तो मोक्षाळा गेळा

विचित्रपुरेराष्मध्यग्रैवेयकमगाचपः ।

तप्त्वा नरपतिर्वासुपूस्यान्ते कोशस्त्रापतिः ॥ १० ॥

मघवा य सुमित्रस्य पुत्रो भूत्वा स चक्रिताम् ॥

भुक्त्वापामयघोपास्त्र्यकैबस्यन्त परं पदम् ॥ ११ ॥

विचित्रपुरचा राजा नरपति नामक होता त्याने तप आचरून
न मध्यम ग्रैवेयक नामक स्वर्गात अहमिद्रफ मिळविले तेथून तो
अयोध्येचा राजा सुमित्र व राणी मद्रा यांच्या पोटी मघवान नवाने
जन्मला तो चक्रवर्ती होता बरेच वेमन भोगल्यानंतर त्याला
ठपटि हाती व त्यान अमयघोप विनेत्राची बाणी ऐकून दीक्षा
घेतली बरीच तपश्चर्या करून तो मोक्षाळा गेळा

अथाप्युवाकृत्य सूर्यवंशजाऽनन्तरीपमः ॥

चक्री सनत्कुमारोऽभूत्साकृतेऽप्यन्तरूपवान् ॥ १२ ॥

अयोध्येचा सूर्यवंशी राजा अनन्तरीय व राणी सहदेवी
यांच्या पोटी अप्सुतनामक सोळाव्या स्वर्गातील देवाने सनत्कुमार
जावाने जन्म घेतला हा मुलगा रूपवान असून चक्रवर्ती होता

सौषर्केन्द्रैस्तुत भूत्वा तद्रूप धीस्य ससत्ति ।

द्वौ देवानृचतुस्तं मो चक्रिन् । भुजु यथाभूतम् ॥ १३ ॥

२ विचित्रस्थानगणेश नामो नरपतिनामा । १ सुमित्रस्य । ३

तत्त्व रूप ।

सौधमैश्वर्या समेत सनातुमारण्या स्थायी स्तुति के-
छेछी ऐक्यन दोन देव ते प्रत्यक्ष पाहण्यास आले व रूप होऊन
झगले

सर्व तथैव ते हेतुर्नूनायपलभान्वनाह ।

धृतेति चक्षी निर्विष टीक्षिता वितर्पधरन् ॥१४॥

हे चक्षुर्वर्ति, तुझे रूप असामान्य आहे तुरे पण आज आम्ही
प्रथम पाहिल्या केशा आता ते पाहसे कमी झाले आहे, ते ऐकून
त्याका वैराग्य उत्पन्न झाले व टीक्षा घेऊन त्याने तपश्चर्या केली

१ माहर्षिः प्रसरन्म्याधीन्सौधमैश्वर्यं पुनः स्तुतः ।

वैचीमूयामरैः कश्चित् परासितुमागतः ॥ १५ ॥

तपश्चर्येत तो दु म म मानता अनेक व्याधि सहन करू
जागडा झगून सौधमैश्वर्याने त्याची पुन्हा स्तुति झाली ती
ऐकून एक देव वैचाचा नेप घेऊन त्याची फटीक्षा करण्यासुद्धी
आला

यो मुने ! इन्मि ते व्याधीनिस्पृकस्तेन सौजषत् ॥

सुरीरस्पर्शमार्जिण पश्य श्राम्यान्ति मे गदाः ॥ १६ ॥

हे मुन मी तुम्ही व्याधि माझीही करतो असं देवाने झटले
तेव्हा हातौळा स्वतः स्पर्श करून मुनींनी अगळे सुर्य रोम
माझीस केले

१ कारण किंतु वरति २ ईप्सु ३ निर्विष ४ केशेछी किना सहमाना
५ ईप्सेच कृपा ६ इतरांपेवेच स्वप्राप्ति प्राप्तव्य प्राप्तक उत्पारितः ।

हर जन्ममरादीभिदसि वैष इतीरिते ।

ते स्तुत्वागन्तैर्गौ सीऽपि इत्वा कर्माण्यकायतोम् १७

य ते सासु अणाले वीं तू वैष आदेस तर जन्ममरा-
दिन्यामीषे मियारण कर ते एफून देव स्वर्गाळा परत गेळा व
ब्रह्मपतीं सुरं कर्मांचा उप्पे ककन अशरीरी बनळा अणत्रे मो-
क्षाळा गेळा

इति श्रीधर्मनाथसुवर्णनूपुरपसिद्धमधुमीहमयव
सनत्कुमारचरितं पञ्चदशम् ॥१५॥

श्रीपणा मसये याऽमूरुं रत्नपुरं नृपः ।

इन्द्राप्न्दी मुनी मिहनिवितानिन्दिताम्ययोः ॥१॥

मलय देशांतळ रत्नपुरंत श्रीपण नामक राजा होता त्याळा
मिहनिता व अनिदिता नामक गेल राज्या होया पहिलीचा
मुक्ता इतरान व दुसरीचा उपेसेन

पत्न्यां सीऽर्जामनद्विर्मस्तत्रियो सत्यभामिका ।

संपेक्षाभयेमादित्यगत्परिष्कार्यारणां ॥ २ ॥

१ कविः २ देवः ३ हरणम् ४ पत्नी ५ मिहनिवितान् ६
इन्द्रा इहमना मिहनितापुत्राःउप्पेऽत्र उप्पेऽत्रेभ्याऽमिरितापुत्राः ७ पत्न्यो-
र्मैर्पचारिणः मतो अर्जुनम् ८ कविः । यागवदरापन्नामयान-
म्यष्टिपरादीदमन्त्रदानीपुत्रा ९ इन्द्राभ्याम् १० राम ११
रामादि दुर्गादि सुरदुर्गाभिप्रेतना, सुरता नापुरदधी राजा-
भरतचक्र इन्द्राचक्रादी ।

मगधदेशातीतं ब्रह्मसमाजं च । माधव्यं ब्रह्मजीव्यं च । माधव्यं
 वसिष्ठस्य गोपी इव भूतिः । वसिष्ठस्य नामक-द्वेन पुत्रं जन्मते
 त्या माधव्याचा कपित नामक एक दासीपुत्र होता । अनपुत्राच्या
 संपत्ती माधव्याने जन्म माधव्यापासून घालेले संपत्तीमात्र करितेला
 दिडी तो श्रीपेठ राजाच्या दरबारी काही दिवस होता पण
 त्याचे होतकुल कळल्यावर त्याला हाकलून देण्यात आले । अनपुत्र
 एकदा वसिष्ठस्य व वसिष्ठस्य नामक चारणमुनि आले त्यांना
 राजाले आहार दान केल्यामुळे पांच आश्रयांची वृद्धे झाली
 (एतद्वि, पुण्यद्वि, सुरदुदुमीनिनाद, सुगधीगाण, व अवयव-
 कार ही पांच आश्रये होत)

सन्तप्यन्तेन सोऽञ्जनात्पुण्यं तांश्चानुमीय सर्वम् ।

पुत्रादमन्तर्मेतिपुत्रन्नाद्यापमु सोऽञ्जदा ॥ ३ ॥

१ मुनीनां ब्रह्मसमाजं केल्यामुळे श्रीपेठ राजाच्या व त्याचा अनुमोदन
 दिल्यामुळे मिहिरिता, आज्ञिता व संपत्तीमात्र या तीनही उच्च
 कुरुमोगभूमीनीत आमुच्याचे वजन आले । काशीचीनगरीचा राजा
 महात्म्य व राजा श्रीमती याची मुख्यी श्रीपेठ इत्यनाम्ना दिडी
 होती तिच्यावरूनच अनन्तमर्त्या नांवाची नाली पाठरावीत आली
 होती तिच्याशी उपेक्षेलाचा सन्ध पडला

१ राजा २ लिखा ३ अवयव ४ श्रीमान राज ५ इत्येनाम्ना
 श्रीपेठराज निष्ठावने अनन्तमर्त्यानाम्ने पुढी मग्या आला वसुन्वा
 हो निष्ठावने

११-रंतुं गतो वने घ्रात्वा विपपुष्यं मृतःसमम् ।

तामिषं पातकीलण्डमाह्न्यैरुदकपुराणभूत् ॥ ४ ॥

त्यामुक्तं इदमेतन्निन्दितं च दोषार्थं युद्धं उपरि त्वानां भावः
उपासाद्यो राजा दोन राज्या च सत्यमामेसह गेहा असत्यं त्वानीं
एक विपाटी छूट हुगळे च ते चौध तेथे मेळे घातकीलंडात मेरु-
एवंतावच्छ उचरकुड नामक भोगभूमीत राजा च सिंहनदिता
आणि अनिदिता च सत्यमामा या चार जीवची दोन आर्य
जोडपी जम्हळी

सिंहनन्दितया भोगाभुक्त्वा तर्गार्पणार्थं स ।

सौधर्मेऽभूत्सत्यमामापत्नीकोऽनिन्दितोऽथर ॥ ५ ॥

त्या उचरकुडभोगभूमीत सिंहनदितेसह बराच काळपर्यंत
भोग मांगून श्रीपेण सौधर्मत्वर्गात देव छाळा अनिन्दितेचा जीव
जोड्य च सत्यमामेचा जीव आर्या छाळा होता हे जोडपेहि सौधर्म
स्वर्गात गेले

आर्योऽपि तौ मियन्तीर्ता श्रीपेर्णापन्नरोऽमरः ।

अप्रामितादितेनस्को द्विधर्णादुत्तमियाप्यभूत् ॥ ६ ॥

१ उदकपुरे २ कनीमृतया ३ अनिदिताएकी तर्गार्थोऽभूत् त्वम्मा-
त्रा च तत्त्व कनी । ४ श्रीपेणभाष्यरो देवः श्रीपेणमाया भोतिपेरे विमाने
जातः । श्रीपेणपत्नी च विपुत्रमाया सिंहनदितायाचरी । तया अनिदिता-
वचरा देवः विमानप्रभुत्वे विमाने जातः । तत्पत्नी च पुत्रपमाया कन्य
आमार्हाचरी सिंहनदिताचरी अतिप्रिया आता । तत्त्वमायाचरी सुनारा
बारा । ५ अस्मिन् मत्तचने विमवाइराक्षिभेया रक्तपुरावन्मातपुरे
६ स्तेनियका ।

॥ कार्यं जोरणी परस्परतरं चर प्रेव करीत श्रीवेणाचा
 चीन छानिस्वविमानत श्रीप्रमामक देव शरणा व सिद्धनरित
 विपुष्टमानामक देवी शास्त्री जनिदितेचा श्रीव निमस्वमामामक
 मिमानत देव शरणा व सुखमायेचा श्रीव मुतारदेवी शास्त्री चक्र-
 वाकरफनुपुरचा रावा ज्यकनमटी विषावर व राणी बाबुयेना श्रीव
 स्वयंप्रमामामक पुत्री शास्त्री सुरम्पेछातति पोन्नपुरचा रावा
 प्रजावसि व राणी चुगामती यांच्या उररी विपुष्ट जमका पाव
 स्वयंप्रमा शिखी

विपुष्टविष्णुर्धर्मित्ये स्वपम्यवावृतस्तुतम् ।

मुतारा तस्वर्चा ध्यालीमुतं भीषिजयार्थयम् ॥ ७ ॥

पोदमपुरच्या प्रजापती शरणा मद्राण्णी पसून निमय ज्य-
 का विपुष्ट निष्ठा स्वयभेपासून ज्योतिप्रमा नामक मुख्य
 शास्त्री व निमयमद्र आणि श्रीनिमयनामक गेल मुख्यो शाळे स्व-
 प्रमेका ज्योतिर्मात्रामक माऊ होता त्याची फनी ज्योतिर्मात्र
 स्यान्ना जमितेव नामक पुत्र व मुताप्रमामक पुत्री शास्त्री ज्योतिः
 प्रमा जमितेवाम देण्यात आली व मुतारा श्रीनिमयका देण्यात
 आली

तौ हतां मागमयेऽकाश्चनिषापस्यगेधिना ।

पस्यानीपाद्वादेष्टसंपर्यं विजयाद्व ॥ ८ ॥

१ जय भूमी निमा ज्योतिः २ पुत्र व पुत्रा मयति ३ जमितेवाम
 मयिनी ४ विमयमयवर ५ मुताप्र ६ ज्योतिः निषा ७ पयिना ।

चमरध्वजापुराया राजा इन्द्राशनि च राणी आसुरिका यांश्च
पोटी अशनिघोषामक विधाधर पुत्र अन्मठा त्याने सुतारेष्टा पद्धत
तांच तो मोहित होऊन तिष्टा पळव्युन मेळी एक मायामृग निर्माण
करून त्याच्या मार्गे त्याने श्रीविजयला लागवळे होते वेताळमिमक
विधेष्टा सुतारेष्टे मोटे रूप देऊन बसविले होते श्रीविजय शिष्टा
रीडून परत आपल्याबरोबर साप बांधल्याचे डोंग करून वेताळी
मरून पडली सुताराष्ट मेळी असे मामून श्रीविजय शोक करीत
होता इतक्यात एका विधाधराने अशनिघोषाशी खडून निष्ठा आणून
पोडोचविली विजय अविष्टाजबळ अशनिघोषाने दौडा घेतली
अमिततेज श्रीविजयाच्या मदतीस आला त्यानेहि देशसयम स्वीकारा
सं गृहीत्वा पिरं तपसा मासायुष्यार्पेतां मृत ।

कृत्वाष्टादमई सग्येयमानतऽभूभिर्नानिनो ॥ ९ ॥

देशस्तयम घेऊन त्यानी अष्टादिक पूजा केली एकम-
हिना असुष्य उरले असता त्याने नदनमुनीजबळ दौडा घेतली
च अमिततेज तेराव्या आगत स्वर्गात नयान्त निमानत मणिपूळ
मामक वग हाडा आणि श्रीविजयहि त्याच स्वर्गात स्वस्तिक
निमानत मणिपूळमामक तेच हाडा

तताऽग्न यस्तकायस्यां प्रमाकुर्यां चमाप्युतां ।

स्त स्मापरामितानन्तरीयां स्तामितसागरी ॥ १० ॥

१ अमितेताः २ संयोजन ३ अष्टादिक पूजा द्वाविष्टादिक
संयोजन ४ श्रीविजयेन ५ अमरगुणमुनिना विष्णुदिग्दर्शकता वि-
शुद्धियेन पुत्रा कृतनिष्ठाभिर्नानिनेन ६ स्तामितसागरीपुत्री

अमुदीयत पूर्वविद्वद्देवत वसुकावती दशोत्तीत प्रमाकरी
 वगैरुत राजा तिमितिसुमार व राजा वसुधरा धर्म्या पोटी हरिचूडरेव
 अगणित नामे कस्य जन्मला व व्याच राजाध्या वमुम्मी रणीत
 मणिचूडरेव अनतरीय नामने जन्मला

सिद्धिर्घो नर्तकीर्षु दमितायदधनिम् ।

इत्या तत्र हरिर्देवत्वा यरी यामोऽस्सोऽजनि ॥११॥

हे दोष भाऊ परम्पराय प्रम करीन राज्य करीत बरी व
 विद्याविका या दोन नर्तिकांचे मृत्य त्यांना पुर आरडे शिवमंदि
 नगराचा राजा दमितारि बाळा त्या नर्तकीचा माह पडला त्याने
 त्या नानाविद्या पण बरीत दोषा मायगी त्यांना पाठविळे नष्टी व
 स्वतः व विद्यादेवीच्या सहाय्याने त्या नर्तकीचा वेद बेडन गेळे व
 राजाचा सतुष्ट केळे या वेदघारी दोन नर्तकी जवळ राबकल्या
 कनकम्रीका नवन शिकव्यास ठेवळे तेव्हा हे दोघे माळ तिळा
 पळून बेडन गेले दमितारीअ सर्ग प्रकार कष्टव्याय ता प्रमा-
 करी नगरीवर चाख कडल गेली अपणवित व दमितारीची छडार्थ
 बुज्जी अनतरीयने त्याचा ठार मारळे अनतरीयनाउपम मरून
 एनप्रभा नामक पडिन्या मरकल गेला

रामोऽप्युत्तमस्तपसा ततोऽहीन्द्रपुरा रसा ।

सगैदभूत तपः शार्प्य तं निन्द्य सै प्रतीम्नताम् ॥१२॥

१ दोष करीया मरतः २ अजनि ३ उत्तमेन तप्यत्त्वेन ४ अनत
 तीर्यक ५ अप्युत्तमः ।

५५ त्पामुल्लं अपरात्रित बलदेवीस फार हु ख हाछे त्पाने पछो-
 धर मुनीबबळ दीक्षा घेतली अवधिज्ञान उत्पन्न ज्ञान्यावर एक
 महिनाभर अनशनव्रत आचरून तो अभ्युतस्वर्गांत ईव हाळा
 स्तिमितसागर मेन्यावर धरणेंद्र हाळा होत्या त्याने अनतवीर्याच्या
 जीवांस बोध केन्यावर पहिन्या मरकादल निरून तो मेघनाद विषा-
 धर हाळा पुढे मुनि बनून मेन्यानवर अभ्युतस्वर्गांत प्रतींद्र
 हाळा

पुत्स्येन्द्रा मङ्गलावस्थां चकी ब्रह्मायुषांऽम्बत् ।

युषराजोऽन्येऽतइसायुष संमस्करीपतः ॥ १३ ॥

अपरात्रिताचा जीव स्वर्गांत पाव हीपांत मगलाप्रती देश-
 तीळ एतसुबयपुराचा राजा क्षेमकर व राणी कनकचिन्ता यांच्या
 पोटी ब्रह्मायुष मागने जन्मला अनतवीर्याचा जीवहि स्वर्गांत
 येऊन त्याच राजाळा छत्रीमणी राणी पासून सहसायुषनाने
 करून हाळा

शुद्धहसंविधिऋषी तपसापादयिन्वैताम् ।

सानुज पुष्कलावस्थामवाप्तौ पुण्डरीकिणीद् ॥ १४ ॥

सम्पन्नार्जुन प्राप करून घेऊन ब्रह्मायुषाने क्षेमकर अदिता-

१ प्रतीन्द्रा २ ईशनिवसात दर्शनविमुद्धितलब्धवत्प्राप्तवत्तेन कृत
 वत्तेन विविन्नभूतदेवेन पुष्पिण्याया विद्युदभूतवत्तेन तापकर्म मुक्ता
 प्राप्तकरणीस्त्व अनुगाम्यविशुद्धः । ३ उपरिमादेवेवकावाविमाने लीमन-
 शास्त्र ।

कच्छ जडन मायासुखसह दौष्ट्या घेतली व ते गोषे उर्ध्वमेवेक
स्पर्शातीह सोमस नामक विमानांत अहमिष हाळे पुच्छताली
देशातीह पुंडरीकिणी मगरीत रागा धनराय व राणी मनहरा संस्त
पोटी म्हासुप अहमिष मधराय नामे कच्छ जडन

जडे पानरेवियेधरायो हदरपाअरः ।

प्रबोध्य कुक्कुट्य पृथक्पार्ता चाप्य बन्वताम् ॥१५॥

अहमिष छत्रसुपदि रागा धनरायाच मनोरमा रागा-
पानूल हदरय नामेकस्य हाता गोन कोंरक्याची हुब दोन
दासींनी नामस्य व कोंबडे मेळे त्याची मगास्त्री मेधरायाने जरी
सुमितली हे दोन कोंबडे म्हा व चाप्य नामक सहले म्हा होले.
जात्यापमदा कून मेव्यावर अतर्क्य व नामकर्ण नामक हरी हाळे
तेथे परत्पर कून मेव्यावर ते जीव अयोध्यया मन्व्याच घरी
रेवे हाळे तेथे हुब केवून मेव्यावर गोन मेडे हाळे व टाकन
केवून मेड जाणि या मगात कोंबडे हाळे मेधरायाच्या वाममस्त
एकदा एक कबूतर आले व पाटोपाट गुथपडीहि त्याचा व आपन
क्यापीडित असण्यामुळे कबूतर जाण्यात या म्हाण्या तेव्हा त्या
रोवाची मगास्त्री त्याने सुमितली वृमगात ह दोघे धनमिष
व नमिषेण नामक बाणी होले व कून मेळे आगि गुथकपोत
हाळे गुथकपोत मेव्यावर अमुकमे सुल्य व अनिरुप नामक
म्यतर नेव हाळे.

१ धनरायकल्यातीर्नमः पुन २ द्वितीय ।

दक्षीज्याग्रतष्ठीलासुपुण्यादेपिस्तपाम्बितः ।

पितुस्तीर्थकृतो बद्धतीर्थकृत्स्वःसहानुम ॥ १६ ॥

मुनीना आहारदान उपवास तीर्थकरपूजन वगैरे मते
अचरुन मेघरथामे घनरथान्तरा दीक्षा घेतली एकाशांगाचे
अभ्ययन करुन त्याने तीर्थकरनामकर्म बांधले इदरथानेहि
दीक्षा घेतली

सर्वाप्यसिद्धौ प्राप्तः स मुक्त्वास्मिन् विप्रसेनकुम् ।

कामः शान्तिरभूत्तस्मी तीर्थकृत्स्वानुमानुमः ॥ १७ ॥

कुरुनागशब्देनोक्तं इतिनापुरत राजा अजितसेन व राणी
प्रियदर्शिता याच्या पोटी जन्मलेखा विप्रसेन नामेकरुन राजा राज्य
करत होता गघारवेशात गंधार नगरचा राजा अजितसेन व राणी
अजिता यांची मुळगी ऐरा विप्रसेनास देण्यात आली त्यांच्या पोटी
मेघरथ स्वर्गास येऊन शांतिनाथ तीर्थकर जन्मले इदरथ अक्षयुद्ध
होऊन जन्मला

अकामुषो गणधर्म आत्मीय स्वं विभूषयन् ।

इष्ट्वादर्शे निमज्जयाद्द्वयमुज्ज्वलबोधिकाः ॥ १८ ॥

अनिदिताराणी, निमज्जप्रमत्त, श्रीविजय देव, अमरतीर्थ
नारायण, नारकी, मेघनाथ, प्रतीति, सहसापुत्र अश्विन्द्र इदरथ,
अश्विन्द्र इतक्या मनास आलेल्या तो इदरथाचा जीव अक्षयुद्ध

१ पुष्पेन शशि राक्षसिर्जाता २ पुत्र ऐरागमे ३ पूर्वमनुज इरानी-
अथ अनुजस्वकपुत्रः ४ मयिनि भूतपुत्राचारः ।

न व द्वातिनाथ तीर्थकराणां गणवर-साक्षात् -अनक वर्ये राम्य
मेमाम्बानतर द्वातिनाथानां व्याख्यान आपटी तेन प्रतिक्रिये
न वराम्य प्राप्त क्षप्ते

संयम्य भीरन्मुक्तोऽप्येर्त्ता भयस्यान्भववारिषा ।
बद्धत्य निर्बुद्धिं प्राप्ता दिव्यास्तां न शिष्यभियम् १०
दौष्टा घेऊन त्यानी तपश्चया केडी व केम्डी बनून भय
ना सुसरसमाज्जल तारखे आणि त्यानी निर्माणपर मिळयिळें
द्वातिनाथ तीर्थकर व चक्रसुख गणवर आसाळा मोक्षकस्मी देवात
भीषिणो योगसूच्याया सांघर्षे भीषधामर ॥
स्वर्गेन्द्रोऽमिततेमस्क आनत भिद्दो वस्तः ॥ २० ॥
योऽभ्युतेन्द्रोऽभवच्चक्री पुषा प्रदेयकामरः ॥
नृपा मेघरषान्शोढमिद्रः क्षाति स पातु न ॥ २१ ॥
मोक्ष, उचरकुद योगसूमीनीळ आर्य, सीरम स्वर्गातीळ भीषम-
, रिषावर आनतस्वर्गात तेव, वळम्पद्र अभ्युतेन्द्र, वज्रासुध,
मिद्र मेघरषरात्रा व अहमिद्र इतकी मज्जास्त्री योगून जाळळा जीव
तेनाथ नामक तीर्थकर साक्षा तो आमचे रक्षण करो
॥ इति श्रीशान्तिनाथपुराणं पौडगम् ॥ १६ ॥

सुसीमद् माण्डिद्वद् पिषत्सांसिहरयाऽग्रज ।
दिबोत्क्रीपातमासंभय द्वातिनाथ वपभापुरीः ॥ १ ॥
मन्दीपान पूर्वमेव अग्रज कस्त न्यासीळ सुसीम
१ तीर्थहरणकरी २ भयप्राप्ति ३ दिवस

नगरं च राजा सिंहरथ राज्यं करोतु होता एकदा दिवसा दशमेष्ट्या
उत्सवापात पादून त्याखा वैराग्य प्राप्तं छाछे व वृषभमुनीष्या जपठ
दीक्षा घेऊन याने तप आचरिले पोढश माननाचे चित्तम फळून
त्याने तीर्थंकरनामकर्म बाबळे

बद्धतीर्थंकरस्तौ प्रादन्त्यां दिवसतः सुतः ।

या भूत्वा सुरसेनस्य कुरुमस्य इस्तिने ॥२॥

शरटी समाधिमरण साधून तो सर्वार्थसिद्धि विमानांत अह
मिंद्र शाखा तेथून कुरुनागास दशातीस इस्तिनापुरचा राजा सुर
सेन व राणी श्रीकृता याच्या पोटी तो कुमुनाय नामेंकरून जन्मला
प्राप्य चक्षुभिर्भयं जातु रन्त्यागच्छन्वनान्मुनिम् ।

दृष्ट्वा तपस्यं मुक्त्वेन्द्रधनित्से एव यास्यति ॥ ३ ॥

त्याखा चक्रवर्तिन प्राप्तं छाछे एकदा तो मज्ज्यासह बनकाडा
करून येत असता त्याने एक तपस्वी पाहिला असे तप केसे
असता चक्रवर्तीचे वभष प्राप्त होसे व माझहि मिळतो असे
कुमुनायाने समितले

इत्यत्र मन्त्रिणा पृष्टा दृष्टपूर्वमवस्थपः ।

मुन्धार्हन्त्य गतमक्रं तार्थं फल्यं नमामि तम् ॥ ४ ॥

मंत्र्याने विचारलेल्या प्रधास मीस उत्तर देऊन कुमुनायाना
पूर्वमराष्ट्र फळेया तपस्येधे स्मरणं छाछे नंतर दीक्षा घेऊन त्यानी

१ सर्वार्थसिद्धि २ श्रीकृतागर्भे ३ श्रीवृषभमुनीष्या ४ वीरराजि-
हस्तिमने न बोत्तुने वार्हे दृष्टावित्से मुक्त्वा मोक्ष यास्यति ।

तत्र आचरण केवलकाल मिळारिते व धर्मतीर्थ सुखं करून मोक्षा-
लागू गोळे त्या कुंपुनापना मी समस्कार करतो

इति श्रीकुन्पुनापस्य सप्तदशम् ॥ १७ ॥

कच्छाक्षेपपुरे तद्देवोऽभूद्वनपतिरूपः ।

नन्दतीर्थकरात्म्यसयमामित्तवीथकृत् ॥ १ ॥

कच्छ देशातील क्षेमपुरांत वनपतिनामक राजा राज्य करीत
होता त्याने नन्दतीर्थकच्छाची बोचवाणी ऐकून दीक्षा घेतली व तप-
श्चरण करून तीर्थंकर नामकर्म बांधले

गत्वा जयन्तमागत्य हस्तिनेशात्सुदधनात् ।

प्राप्तमन्मात्रचक्रमाः शरम्यपसर्पसत्वात् ॥ २ ॥

तयून तो जयंत नामक निमाळत अश्वत्थि झाडा व पुढे
हस्तिनापुराचा राजा सुदर्शन व राणी मित्रसेना यांच्या पोटी जन्मला
अरुणापना चक्रवर्तीपर प्राप्त झाले तरीच बघे ऐश्वर्य मोहाम्भार
त्याला शारदुस्तीक दग पळवून मिळवता गोळेळे पाहून वैजयं
टापस झाले

आठाय सयम सख्या केवम् धर्मदशनात् ।

विश्वभूदस्य यासिद्ध स्मरामि तमर्षं यद्दम् ॥ ३ ॥

दीक्षा घेतल्यानर त्याला केवळकाल प्राप्त झाले धर्मतीर्थ प्रस-

१ कच्छाक्षेपाक्षेत्रे २ अर्चित पाठ अर्चितपुण्यार्थ ३ मित्रसेनापते

४ चक्रवर्तीस्य स प्राप्तकालः ।

तित करुण त्यागी भयभीतांचा उद्धार केला व मोक्षपद मिळविले
त्या अरुणार्थाचे मी स्मरण करतो

धृपाकाख्या नृपोऽवासीजितो पुंद्देऽरिभिस्तपः ।

सम्पूतान्ते स कृत्वागान्वाहाशुर्क निदानवान् ॥४॥

याच भरतक्षेत्रांत धृपाक नामक राजा होता एक पुढात
त्याचा पटवज्र शस्त्रासुळे विस्र होऊन त्याने संभूतमुनीजवळ टीक्षा
घनवी व लूह तपश्चर्या करुन त्याने निदान केले की आपणाचा
चक्रवर्तिप्रातः म्हाचे समाधिमरण साधल्यानंतर तो महाशुक्र ना
मक दहाव्या स्वर्गात दस जाळा

सहस्रबाहुरिस्त्राकुः सकिंतं ऽ जनि तस्मिन् ।

जाता चित्रमति कन्याकुम्भराट्पारतात्मना ॥५॥

कोशळ देशातील अयोध्यानगरीत इस्त्राकु वंशाचा सहस्रबाहु
राजा राज्य करीत होता त्याच्या राणीचे नांव चित्रमति ती कुम्भ
दशाव्या पारत नामक राजाची मुळगी हानी

तत्पुंर्न कृतवीरम तापसस्तत्पितृम्यजः ।

जमदग्निहृत्वादिहरिश्चमथरामरी ॥ ६ ॥

त्याना हुतांगीर नामक पुत्र आला राजा सहस्रबाहुचे काका
मतविदु यांना पारत राजाची बहिण श्रीमती दिली हानी

१ एकीभुजबहुवज्रमः २ भूषण्ये चित्रिभूमि ३ पारतकृतप
पुत्री चित्रमति ४ सहस्रबाहुवज्रम ५ सहस्रबाहु विदुषा मतविदुष्ये
भार्या श्रीमती सा पारत राजाची तन्वा श्रीमत्याः पुत्री जमदग्निः

त्याना बमदग्नि नाराया पुत्र शास्त्र बाधपणीथ त्याची आई मेत्या-
वर त्याने लोष्टा घेतली व तपश्चरण केले वृद्धमाही राजा व हरि
शर्मा या नांवाचा ब्राम्हण व दोघे मित्र होते

अपुत्रस्य गतिर्नास्तीत्यापेव्या कीचकाकृती ।

परिणादितयन्ती तं रेवुकी पारवास्तामाम् ॥७॥

वृद्धमाहीने निनलोष्टा घेतली हरिशर्मा तपस्वी होऊन मेत्या
नंतर ज्योतिषी व व शास्त्रा तपस्याचे तप बघुन असते व येम
मुनींचेच तप कर ही गोष्ट ज्योतिषदेवाला दाखवून देण्यासाठी
सावर्देवाने लोचनही धिमणाचे रूप देऊन बमदग्नीच्या दाडी-
मिश्रात जाऊन वास्तव्य कर निपुत्रिमाला सुभगति नशी
असे त्या धिमण्या आपसात बोले बमण्या ते रेवून बमग्नि
तपश्चर्या सोडून कन्याकुत्र देशाच्या राजाकडे गेला तो
राजा त्याचा माना होता त्याला आपली स्नान करण्याची
इच्छा बमदग्नीने सांगितली पण कान्पकुत्र देशाच्या राजाने
त्याचा नि कार केला तरी पण आपली मुलगी रेणुचा त्याला पिंडी
हा प्रकार पाहून धिमणीवरी ज्योतिषदेवाची स्त्री शास्त्री की तप-
स्याचे तप बघुन असते

सा कामधेनुपरशू स्वाधमरिभयान्मुनः ।

स्वीकृताशुबता मय ज्ञात्वा यार्त स्वमाधमम् ॥ ८ ॥

१ ही बमदग्नि परिणादितयन्ती २ पुत्रधेनु ३ कामधेनुचा गतिवि-
शेषविमुनाप्ली ४ विजयतिभयिणी ५ हे विषे केले ६ जायता ७

रेणुकेषा माऊ अरिजयमुनि एकदा निजा भेट्यास्यास आळा असता तिने त्याच्यापामूम सम्यग्दर्शनासह अगुक्ते प्राप्त करून घेतली आतांना त्याने कामधेनु य परब्रह्म भट्ट देऊन तो स्वप्नानी परत गेला

राजा सनाभिःसमुद्यो भाजितो जमदग्निना ।

त इत्या कामधेनुं तां लाल्वायात फलादिकम् ॥९॥

एका सहस्रबाहुयना आपले भाऊबद व हजारीर नामक मुलासह जमदग्नीच्या आशनास आळा असता राजारज्यानादि दुर्मिळ असे त्याचे आनंदातिष्ठ करण्यांत आपले कामधेनुजळे तो ते करून घेतला राजाने ती कामधेनु मागिल्ली जमदग्निने तैर्ना दणून त्याला दार मागून ती घेऊन गेला

आहूत्यायानिन्द्रराम सानुमस्तन्मूर्त रुधा ।

इत्या मिःसप्तकृत्वान्यान्सभिर्पाशान्मनगुवम् ॥१०॥

जमदग्नीला इन्द्रराम व शैलराम असे दोन पुत्र होते ते जळें गोळा करण्यास गेले होते परत आल्यावर ते दृश्य पाहून ते रामा-कड ते नेत्रे अघोष्येन जाऊन सहस्रबाहु व हजारीरानी एकाचें आणि सहस्रबाहुस दार मागून कामधेनु परत घेऊन आला नगर स्थानी रागात एकवीस वेद्य पूज्य नि शत्रिय कधी व स्थान पूज्यचे राज्य भागले

१ सहस्रबाहु २ राम ३ आहूत्या परीत्या ४ जमदग्निपुत्र ५ सहस्र-

बाहु ।

इमेऽहं तद्दिष्टुं विप्रमतिं मास्मिन्मिमीषीम् ।

शास्त्रित्यस्नापसोऽप्यस्य सुबभूवुनेसमिर्षी ॥११॥

मूपाळ एताका जीव म्हापुरु नामक दहा स्नान होत तो सदाब्राह्मण राणी विप्रमती ह्या पोटांत होता विप्रमतीचा भाऊ शास्त्रित्य नामक तपस्वी हा गोष्ट कळल्याच सामें निळा सुबभू मुनीमळ भेऊन ठेगिळी

तन्मैत्रं सारंयितुं नगाय स्वपटी तदा ।

वनदेशीमिरीषत्त्वामतिं सुवपसूत सा ॥ १२ ॥

आज्या म्हाचे रक्षण करण्यासाठी शास्त्रित्य परत निपून गेला इकड विप्रमति बाळवीज शास्त्री व वनदेशीमिरी तो पुत्र चमर्ती होणार असण्यामुळे त्यांचें रक्षण केळें

पोरुदंष्ट्रे वयं माभी बंधीह मत्स्येय सुभु ।

सामिपुर्वाग्नस्युसकिसांसपूतमध्यगान् ॥१३॥

वृष्णानपूषानाशाय भक्षयिष्यत्ययं विश्व ।

इति मेऽसान्स्वैर्यत्पृथ्वी निघ्नन्यस्तां सुदुःसिताम् १४

सुबभूमुनीमा तिनें मुखचें मरिष्य विचारलें असतं ते सप्याळे कीं सोळावे वीं हा चक्रुर्तां होणार जादेऽप्याचें रक्षण हें

१ एताका २ त्वत्सत्पुत्रपुत्रा ३ मूपाळचमहापुरुषात्मन यम-
स्वन ४ सत्त्वान् । विप्रमतिनेहप्राता शास्त्रित्य ५ त्वमस्तमस्त-
गाय ६ एताका ७ अस्मिन्मते ८ विश्वरूपेण ९ कदाह १० सुबभूवु-
११ त्वात्म्यमदत्त

नो, जळना चुडीचरीक ठकळेंत तप असलेल्या कळईल हाताले पुण्या काडून घेऊन तो तशाच कळत कळत काईक काढून निश्चित रहा असे सांगून निर्मय मुनीने त्या बुद्धित मातेचे सांगून केले

तदध्वस्येस्ये द्वाष्टिस्यस्तां नीत्वा समुत्तां मठीम् ।

सुमौमनाम्ना ध्वसैस्तत्प्रयोगेभ्यामुमस्तुतम् १५ ॥

नंतर शाडिन्याने परत येऊन मुळामह आपल्या बहिणीला मळंत नेऊं त्याचे नांव सुमौम ठेऊन शक्ताचे सप्रयोग शिक्षण त्याला द्यावात सुरवात केली

रामो यस्याभितोऽभीष्ट्युत्सन्नवन्तास ते रिपुः ।

जातो यतस्वेष्टुरिता निमित्तघ्नेन निर्मया ॥ १६ ॥

इकडे परशुरामाच्या निमित्तघ्नाने सांगितले की, तुम्ही मास्तेल्या रानाचे दांत ज्याच्या प्रमाणाने जेवीत असतांना मातासारखे होतील तो तुमचा शत्रु समजा तेव्हा आपण हित इष्टिगान्या परशुरामाने मोहनशास्त्र घातली

सत्र बहिरयाध्यायास्तं परिग्रामंकाकुतिम् ।

तन्नाभेन्त सै निमित्तस्य तयैवोक्तेस्तुष्टव ॥ १७ ॥

ध्यायाम्यत्र धामना मुनिनादर्पितं मुनिभिर्य जग इति

मुमु मो भवः । १ मोहन कुर्वतः यस्य पुनः ४ कर्ममात्र न्यतः ५ त्वनिहतब्रह्मवत्ताः ६ आत्मनो हितवाच्यः ७ निमित्तपुत्राद्यान् रामो भक्तिः ८ यत्र अन्नदानाद्यो निष्कामात् ९ इष्टिगान्या पचारिणः १ त जातो न अस्मत् तन्नाभन्त ११ रामः १२ मातृगौ ।

अयोप्यानगरीष्या शङ्खेर त्वाने पातलेष्या मात्रनगच्छेत्
 एकः परित्राजकाप्या वयसि असुखता सुखीस आता व त्वाने भाग
 शङ्खेर व दान ग्राहे नदीति परधुरमात्रा हे वृत्त कटन्यामयेर तो
 त्याग टार माग्यास टचळ श्राप

ननेकाससिद्धचक्रेण हतस्ननयेवर्णिना ।

नपरा क्रीतचक्रिभ्रागसास्यान्नसम्पत् ॥ १८ ॥

नकास तेपे ग-बाण हरी आता व चक्रहे निर्माण श्रापे
 त्या नदीनर वमून सुमामान त्या तपधयेने प्राप कन्येन येनलेष्या
 चक्रमर्ता पगचे वैम-मोगेप्यास चटारलेष्या परधुरमासद चक्रने ।
 नदप्यास सुररात क- व त्याता गर मारळ

स स्पृकारयन्यपुत्रतवन्तं मुदाग्निकायम् ।

रसायनाध्या नदरिक्तीर्षितोऽधानपत्कुधीः ॥ १९ ॥

पुत्र दृष्ट्या जमूनगमायने मामक आचान्याल रमायन नराची
 जमिका (एक भाग्य पदार्थ) सुर्माभाता गाम्यास पिछी अस्तर्त
 स्वपपाक्याप्या शार्ङ्गी विपदिन्यामुळे उगाच मरण त्वाने त्यास
 ठार कळ

इमं वक्ष्यासमिष्यापशन्त्योऽर्सा पुण्यलक्षता ।

ज्योतिर्लोकेऽमरो पैरात्कुशानी ज्योतिर्पेऽमनि ॥ २० ॥

दासा मी ठार मायेन कसे निदान करून तो आचारी मेळा
 व पाड पुण्य बाकी जमण्यामुळे ज्योतिर्लोकात ज्योतिर देव दासा

१ व पातीरात्मन्ताका २ गणगबादोय ३ नाम्नी ४ सुखास्पृष्ट

दिव्यैः फलैः प्रवेश्यामिष पोतेनामारयत्स्थय ।^१

प्राग्जन्माकृतिमादर्श्य वैरं शोभत्वासिपेर्मुने ॥ २१ ॥

भ्योनिपदेव वैश्यरूपाने कश्चिदपि दिव्य फलं पुष्टं सुभीमास्त
आगून देतु सागळा राजाळा त्याची चटक सागळी पण आर्त ती
मिळणें शक्य नाही तर तुझी मजबरोबर वनांत चला सणम
अविक मिळतीस राजा कथण्या आशेने त्याचेवर विश्वास ठेवून
निघाळा सहास्रंजून जात असताना आपल पूर्वापे आवाल्यापे रूप
देवाने दाखवून सुभीमाळा ठार मारलं

सुतो रामो जामदग्नी रौद्रप्यानाडधोऽगमत् ।

सहस्रबाहुस्तद्वृत्रो सोमाचिर्यगतिं गतौ ॥ २२ ॥

याग्रमाणे जमदग्नि मुनीचे मुख्यो इक्ष्वाकु व पशुराम रौद्रप्या-
नाने मरकांत पडले व सहस्रबाहु आपल्या पुत्रासह सोमकपात्यामुळे
विर्यं च गतीति जन्मले

रामपुत्रस्तपाऽर्धैक्यकाराश्रयैश्चरन् ।

सुकती प्राप्य सौधर्मं द्युतीं चक्रपुरेधिना ॥ २३ ॥

सुनेतु राजाच्या आश्रयाने पुढलीकाचा और निदानपूर्वक
तप आचरून सौधर्म नामक पाहिल्या स्वर्गांत देव साळा व तेथून
तो भरतक्षेत्रांत चक्रपुरच्या इक्ष्वाकुवशाचा राजा वरसेन व राजी
छत्रीमती यांच्या पोटी पुढलीक नावाने जन्मला

१ पश्यत्सोमिस्तरस्तुर्वय २ जमदग्निः पुत्रः ३ इतरीतः ४ जंघुली-
पमले ५ त्रिपे राखणात् ६ मित्रममुदार्धनचरो ।

इत्याद्येर्वरसेमस्य तावयूतां सुताविर ।

मंदिपेणो वरुः पूर्व- पुंडलीको हरि-परः ॥ २४ ॥

त्याज राजाभ्या वैजयंती राजापासून मंदिपेण वरुण नन्मळा
य पुंडरीक वामुदेव होता

पद्मावर्धामिन्द्रपुराभीचरोपेक्षसेनजाम् ।

तेमूढवन्तमार्कण्ड्यं सुकेतुवरचक्रसुत् ॥ २५ ॥

इत्युपचा राजा उपेक्षसेन पार्ने आपकी मुळगी पद्मावती
पुंडरीकाळा दिळी या छात्रांचे वृत्त ऐकून सुकेतुचा वीर जो निष्ठुम
नामने करून चक्रपुरचा राजा हाका होता, पण सत्यावजा

निशुम्भास्य कृपा युध्यन्वत्तस्तेनाय सठिषन् ।

हरिस्तमर्धमां रामःशिवयोपाच्छिर्षं गत ॥ २६ ॥

तो पुंडरीकादी कळण्यास रोळा व त्याच्याकडून मारळा जाउन
तमःप्रमा मरकट गेळा पुष्कळ वर्षे रामवैमन मोहून पुंडरीकादी
त्याच नरकाल गेळा त्याच्या विषोयामुळे नन्पियेळाळा वैराग्य प्राप्त
हाडे तो दीक्षा घेउन तपःअण केन्वानर मोक्षाळा गेळा

इति श्रीभरमायसुभीमचक्रिनाम्दिपेणवत्पुंडली
कविष्णुतन्मृत्तुनिशुम्भहृत्तोत्तरमद्यावशाम् ॥ १८ ॥

भारुपेरा कण्ठकायस्यो भीतनाफपुरधिराद् ।

पाठ्यं वैभवणो ज्ञे स सुयुक्तपुरीगिरा ॥ १ ॥

पुंडरीक २ पतिनीलकण्ठ ३ भारुपेरी कण्ठपुरीक ४ पुंड
उपन ५ पुंडरीकेव ६ कन ७ वडनरक गळा ८ कण्ठीतुर्वधराल ।

जम्बूद्वीपस्य मेरुपर्यन्ताभ्यां पूर्वतः कच्छमकाशतो देशातीकं वीरशो-
कपुरतः वैश्ववर्णनामकं राजा राज्यं करोति होता सुगुप्ताचार्याकृद्भूत
त्याने अणुक्रो वेतस्त्री होती

उपाचार्युक्तोऽभ्यस्वरत्नत्रयविधानकः ।

जातु वर्षागमे द्रष्टुं वनश्रेणीं व्रजन्वटम् ॥ २ ॥

तो रत्नत्रयप्रवृत्तवारी होता एकदा पाषसात्म्याचे प्राग्गमी वन
श्रीमा पाहण्यास तो गेला असता त्याने एक वटवृक्ष पाहिला

वृक्षदरोभत इष्ट्या नानापतिहस्ताकुसुमम् ।

प्रज्ञस्याग्रवर्नं गत्वा रत्नसागच्छभिरीक्ष्य तम् ॥ ३ ॥

त्यावटवृक्षाच्या बऱ्याच विस्तीर्ण फाया होत्या व मुळा फार
मोठ्या होता त्यावर अनेक जातीच्या फस्याचे पत्रे होते वनश्रीमा
पहात तसाच तो पुढे गेला परतताना त्याने तो वटवृक्ष पुन्हा
पाहिला

विद्युता यस्मिन् प्राप्तावराग्योऽनुचरस्तपः ।

धीनागयतिसाभिष्य तीर्यकुस्वमुपास्य च ॥ ४ ॥

त्यावर बीज पडून तो छिन्नाविष्टिभक्त झाला त्यामुळे त्याच्या
वैराग्य झाले त्याने धीनागमुनीजाले शीला घेऊन तपश्चरण
केले व तीर्थकर नाम कम बाधले

६ उपास्य सुगुप्ताचार्येणाद्या परीतं वनवन येन । ७ अमूर
भ्यात ।

मासोऽपराभितं तस्माच्छ्रुतोऽप्ये मिथिसापत ।

वेद्या कुम्भस्य पुंशोऽमृदिस्त्राक्यः सर्वैर्यदं ॥ ५ ॥

समाधिमरण साधम्यानतर तो अपराभित नामक अनुत्तर भिन्ना
नस्त अस्मिन् शाला पुर्वे पाच भरतस्यैव बंगदेशात् मिथिला
नगराया इत्यानुवंशाया राजा कुम्भ व एणी प्रशासती यास्या पौष्टी
महिमाय नामे कल्प्य ता जन्मज

पुरोपधामां वृथासौ भिर्यं स्मृत्वापरागिताम् ।

विरक्तस्तपसादन्त्यं मायां मष्टि पुनातु न ॥ ६ ॥

आपस्या अष्टमाष्टी शृंगारकेके नगर पाहून व अपराभित स्वर्गा
तस्मिन् वैमर आट्ठा मष्टिनायानां वैराग्य उत्पन्न शाले व ईश्वरा वेऊ-
न वमर्त्य प्रवर्तित केम्पानर यानी अस्मिन् मिथिले ते मष्टिनाय
तार्थकर जन्मचे रक्षण करत

श्रीपुरेऽमृन्मुदन्धर्षां प्रजापासोऽत्र सभित* ।

वत्कापत्याच्छ्रगुण्यं तपो ब्रह्मत्वाभ्युत्पन्नताम् ॥ ७ ॥

पाच अश्रुगात मुकण्डा देशातील श्रीपुरा प्रजापास नामक
राजा होता एकदा उत्कापात पाहून त्याला वैराग्य उत्पन्न शाले
सिगुण्य मिलराजवळ त्याने दीक्षा घेतली व बरीच तपश्चर्मा
कल्प्य तो अभ्युत्पन्न सगति वेव शाला

१ मासो २ अपराभित ३ प्रजापतिगर्भो ४ अमृदि ५ कुम्भ ६ एणी ७ य
मिथिले वति । ८ वेद्ये ९ मिथिलेपाच १० प्रोक्त इत्युक्त

काशीं पथनामस्य पुत्रोऽस्य तृतीयऽमनि ।

चक्रो पथोऽष्टैषिसयात्सपमैच्छु सुकेतुना ॥ ८ ॥

तैयून तिसर जम त्यान काशीचा राजा पथनामाचे पोत्री पत्र
नामाने घेतला तो चक्रवर्ती झाला पुष्कळ वर्षे राज्यभर मांगल्या-
वर एकदा आलेले वग पुष्कळी नाहीसे झालेले पाहून त्याला वैरा-
ग्य उत्पन्न झाले तेव्हा सुकेतूने त्याला पुष्कळ नास्तिक विचार
संगून परावृत्त करण्याचा प्रयत्न केला

कुसुमदेन चावाकमतनःस्त प्रवाच्य तम् ।

सुकेत्यादितृप सर्वा तपस्तप शिबोऽमवत् ॥ ९ ॥

पण पत्र चक्रवर्तीन चार्वाकादि नास्तिक मतार्थे खडन करून
समाधिगुप्त नामक जिनराजाबरोबर सुकेतु पगरे रामासह दौधर
घतकी आणि सो बघच तपश्चर्या करून मुक्त झाला

बीराऽवाच्याधिपाऽमास्याद्विरम्यतस्सुताधिर्मा ।

श्रीयाग्याधिति र्ता त्यक्त्वा स्नेहन स्थानुनाय स १०

अयोध्येच्या राजास दोन पुत्र होते पण त्याच्यावर राजाचे प्रेम
नसल्यामुळे त्याने आपल्या भाराखा शुबराजपत्नीवर वसत्रिध

यौनराज्यपत्रं प्रादात्ततस्तां कुपितौ मृशम् ।

मत्रिणार्जन तत्रार्वा निपिद्धाधित्यसंभितौ ॥ ११ ॥

१ काशीनृपस्य २ मय ३ मय ४ चावाकमत्तनामान्तरं तह

शिबो मुक्तनामवत् ५ त्रिमुनाम् ।

धिरपुष्टादमर्तोर्धे तपःसौधममापतु ।

तत्रापोऽपिधित्वेर्त्वाकृकाष्टशिोऽभूत्सुतो बलः ॥१२॥

हे कृत्य आमात्यार्धेच आदे वशी राजपुत्राची ठाम समस्त
होऊन त्याची त्याप्याची बेर बांधके पुढे त्यांनी शिवगुप्त मुनि
जबळ दीक्षा घेऊन तपश्चरण केले आणि समाधिमरण साधून
सौधर्म स्वर्गांत मुनिशास्त्र नामक विमानात देव हाके ठेवून का-
शीचा राजा अग्नीविशखा जपराशिताची पत्नी पत्नू एक व केरावती
राणी पत्नू एक असे दोन पुत्र साधे

नंदिमिमी हरिर्दत्त श्रीच्छाऽभ्यो मंदिरे पुरे ।

ममी सेंद्रो बलीन्द्रास्य साऽभूत्सीरोदसंङ्कम् १३

मदमिच बळ्देव साखा व दत्त बासुदेव साखा आमात्याचा
जीव निजपात्र पर्वतावर मंदिर नामक मंगराचा बळीन्द्रनामक राजा
जाळा

पाचमानः गर्भे सप्यमदार्बिधन मातुंछान् ।

इषेनागावृत सोऽम्यं शर्षं सारिर्बसोऽभ्युतिम

मदमिचबळ्देव श्रीरो नामक हत्ती होत्रा तो बळीन्द्रान
मागविका गुमप्या नेम मुळी आमात्या हाड तर हत्ती देण्याचे
पाहू अस उत्तर ७ ना पाठान समुक्त नर्काड राजावसा व तो मळ
प्याम आता दत्त बासुदेवाची मळ केरावती राणीचा माऊ केसरी

श्रीवर्मनाकमान आमात्यानामो दुष्यः । ३ तिसरमीवचः

४ धर्ममेधीपुराणातुपां यत् शुद्धि ।

क्षिप्रं नावाचा सुरक्षाता मगरीचा राजा होता या मामापामून
 सिद्धवाहिनी व गुरुवाहिनी या दोन विधा त्यांनी मिळाल्या व त्याचे
 जोरवर दत्ताने त्या बलीछाला मार मारले नंतर दत्तदे रेखा व तो
 सातव्या नरकांत गेला त्यामुळे विजय होऊन मंदिमित्रानेही समूह
 मगलानाबळ दीक्षा घेतली व तपधरण करून मोक्षाचा गेला

इति भीमहिनायनीयकरपद्मचर्चानविमिश्ररामदत्ता
 स्यकेशवतकृष्णवर्णाद्विचरितावसाममेकोनविंशम् १९

हरिश्चमात्र चम्येश सवज्ञानन्तपीयत ।

तत्त्वं भूत्वास्तसङ्गाऽभूत्प्राणवेन्द्रीऽन्त्यनामयुक्॥१॥

अगदेष्टांछ चपापुपीत हरिश्चमा नावाचा राजा होता
 अनंतवीर्य मुनिराजापा न बोध घेऊन त्याने दीक्षा घेतली पान्द-
 मायनाचे वितन करून त्याने तार्पिकर नामक राजाचे समाधि-
 मरण साधल्यानंतर तो प्राणत नामक चौथ्या स्वर्गात झाला
 हरिश्चम्ये सुमित्रम्य पुत्रो रामपुष्टेऽनन ।

स भूत्वा ह्यमामयन्दपगर्जितास्त्रयनस्मृतः ॥ २ ॥

रात्रगृह नगरीत हरिश्चमाचा राजा सुमित्र राय्य वली होता
 त्याच्या पारणीचे नोरसोमा तिण्या पोत्री मुनिमुक्तनाथ जन्मास
 आले एकदा मेघाचा गडगडात मुरू झाला तथा जगताच स्मरण
 होऊन राजाच्यापाठी दृष्टाने त्यानेचिने सोडून गेले

गज ग्रामपट्टणन्तं भावयिष्या पुरामवम् ।

आमीनाम्पुरेष्ठस्त्वं नाम्ना नरपतिनृप ॥ ३ ॥

कुर्या कृपागदानेन जाना इप्सी बर्न स्पेरेः ।

न माम्भूतयिनि माप्यं खावदन्वं विरक्तवान् ॥ ४ ॥

ते ह्यप्यकृत्य मुनिमुत्तमाय नी पूर्वमगच्छत् । संगितनी हे हत्ती
नू मातपुरा नरपति नामक राजा होनाम बुपात्री दान निव्यामुळे
या जन्मी गज स्रुतस बनावे मरण गुहा हान असे, पण पूर्व
जन्म जाणित माझींम तयां आनी धारकाची ज्ञे ये तेह्नां गजाने
नी जन घेतली

प्रपद्य माम्भूतयिनि माप्यं खावदन्वं विरक्तवान् ।

मुनिमुत्तमायानी सुवताय प्रसीदतान् ॥ ५ ॥

मुनिमुत्तमायानी हर्ताप्या ज्ञानप्रणामांसे वैरुम्प प्राप्त झाले
बरेच तपश्चरण कल्याणर त्यांना केरजानि माझे चमत्कील प्रदर्शित
काम्य वे मोहाडा गेले ते मुनिमुत्तमाय सुवतामाठी आमच्या
वर प्रसन्न होयल

नगामिरीमज्जनताईचीये नरपुत्रचरा ।

सननेकुमारं तपसा माप्यं योगपुर प्रमा ॥ ६ ॥

अनतनाय नीपस्यप्या चेटी नररजगरीचा राजा बसठडा
जीव समाभिमरण माझून सनकुमार नामक निमत्या स्वर्गात मुनि
शाळ विमलप्रत देव शाळ तेथून मागपुरचा राजा पचनाम व राजी
येव माझ्या पोटी ती जीव हरियेण माजाले जन्मला

इह्नाकोपधनामस्य हरिपणोऽथयस्तुतः ।

तत्पितानन्तर्वीर्यश्चायति स भावकोऽप्यभूत् ॥ ७ ॥

वनन्तर्वीर्यं भगवान् मनोहर उच्यते आले असतां त्य प्य
ज्वल पद्मनाम राजाने दौक्षा वेतली व हरिपेणार्ने याक्कमर्ते
घेतली

चक्रादीन्यसिर्षस्वस्य पितुः केवलसम्भवे ।

तं प्राच्याचितचक्राऽसौ चित्रत्नान्यापसप्त चा ॥ ८ ॥

पद्मनामाळा जेष्ठा केवलज्ञान शास्त्रे तेष्वां हरिपेण चक्रवर्ती
प्या आयुधशाल्यत चक्र, छत्र, तस्मैर व दंड आभि कोठास्त
क्यकिणी, चर्म व मणि अशी एकांर सात अवीरगर्ने निर्माण शास्त्री
व सात सवीरगर्नेहि प्राप्त शास्त्री

निधीमदीमुस्तास्यांश्च गणबद्धामरार्पितान् ।

मुक्तभीमात्सर्वा रामा कुतनन्दीचराचनः ॥ ९ ॥

गणबद्ध नामक तेर मदीप्या मुस्तालीळ मऊनिधि सपति घेऊन
आले या सर्व तेणग्यांचा स्वीकार कळून चक्रवर्तीपदाचा उपमोह
पुनरा व नवीचराचें पूजन करता शास्त्रा

अन्तेऽप्यु पापित सौपतमस्यो ग्रहणं विधा ।

इच्छासर्दास भीनागात्तपसान्तर्या दिवं गत ॥

जनानां व्रत कळून गप्पांगर बसला असता चन्द्राण पाहून
पाहून त्याच्या वैराग्य उत्पन्न झालें सीमन परितारलीळ भीनागमुनि
१ शीरगुत् २ हरिपेणचमी ३ सर्वाचरिहि ॥

अथ ह्रींसा धेऊं तपधरणं कन्यावरतो सर्वाधिसिद्धिं स्वर्गासा
भेदा

जार्तां ताम्रग्रीवां रामसहस्रगोत्रां वसुकेयवा ।

तद्वत्तं बहुवक्तव्यमित्यतः पृथगुच्यते ॥ ११ ॥

दशरथ राजास्य राम व कर्मण नामक बछ्छेव व वासुदेव बछ्छे
ते वृत्त फल मोटे आदे बछ्छे ते स्वतन्त्रपणे संगितल जल जले

॥ अथ रामायणम् ॥

जाताऽमान्त्यतनो रत्नपुरे राहाऽप्रजापते ।

दुक्खन्त्रवृक्षस्तन्मिर्धं विमयास्त्वय, मञ्जितुह ॥ १२ ॥

यान् मरत क्षेत्रतीक्ष्ण मलयदेशात् रत्नपुरा प्रजापति व राजा
गुणकृता याना चतुर्मुख नामक मुक्ता ब्रह्मा त्वाचे प्रेम
सचिरात्प्रा विजय नामक पुत्रात् फल हस्त

विषाद्यमानां कावेरिभिर्द्विचनोत्तिपायिनीम् ।

कुबरदत्तां भुविषासां सपिर्धां सप्तभुवः ॥ १३ ॥

रत्नपुरा नगरात् कुबेराने जायसी मुक्ता कुबरदत्ता त्वाच
नगरात् उदयनसे ३ गीतमा याना मुखगा द्विचन याना देव्याचे
टपिने ती फल मुक्ता असन्धामुळे निज फल जल अण्णपास्तार्ड
विजय नामक धिनामद चतुर्मुख विषाद

वणिक्पूत्कारत्वा राजाद्विष्टेन पुरराक्षिणा ।

जिघांसिताः स्वर्यं इन्दुं त जित्वा मन्त्रिणो वृषम् १४

वर्ष्यारिषति सरैर्न्धं महाबलगणक्षिना ।

सर्वेपि सान्ततरतीर्षं तपस्य-पुरुषोत्तमम् ॥ १५ ॥

सर्वं वाप्यानी राजाकडे तन्नाम केन्नायरा राजाने आमरक्षकस्त
त्या दोषा युवकांवा वध करण्याधी आद्या निधी पण आमरक्षकाने
त्याना जिहून राजाकडे आणळ प्रधानाने त्या लोका युवकांना
महाबल गणधराकडे नळे महाबलगणधराकडे ते दोघे मारळे गेळे
वयात् त्याना दोषा निधी लोकेनतर ते खडतर तपश्चरण करू
आगळे

जित्वा निष्ठ स्वनगर विशन्तं वीर्य कम्बवम् ।

इहगृह्यामितीष्टास्ततापं कल्पमापिषान् ॥ १६ ॥

तेर्षाळ सोमप्रम नामक राजा सुदक्षना राजीषामून सुप्रम
व सानाराणासून पुरुषोत्तम वस पुत्र होणे ते दाघे प्रतिनायक-
णाडा मारून आळे दाते त्या वरान पुरुषोत्तमाचा निर्मिन्नप कल्प
यत्नां पाहून वचूळमुनीन आणखि कम वारं असे निगन
मारळ मन्नायरा ता सनकुमारनाम १०गाव कनकप्रम मिमाना
निजपनामप ११ आळा व निजप मुनि भेष्टार त्याच १०गावी
वणिप्रमामिमाना वणिषूळनामक दस आळा

१ इतु वाधितः २ इत्यार ३ मारिता मारिणा ४ प्रपन्नादि वया
मारी तया ५ कल्पमापि इत्यर्थान ६ कल्पमापि वारिष इति ७
वर इति वदन्तः ८ अनन्तरादि वीर्य ९ इति वीर्यम् ।

सते कदाप्या सुबासायां देव्यां दक्षरथादस ।

रामोऽपूहिगयां चोऽर्घ्यैः कृष्ण्यां सस्मणा हरि ॥ १७ ॥

पुढे कासी मगरीचा राजा दक्षरथ व एणी सुबास्य यांच्या पोटी मन्त्रिपुत्र निरपचा जॉन समनाने ककल जन्मला त्याच राजास कच्छपीगणापासून राजपुत्राचा जीव छमण मराने शाळा राम बसदेव होना व कच्छम बासुदेव

महाकासासुरीभूतस्वपसां मधुपिङ्गस ।

जडेऽन्मुक्तसारत्साधात्स्यं सगरं द्विजैः ॥ १८ ॥

पूरी बरुली हरिपेय तपाने सर्वापसिद्धिमर्थे जन्मल्यावर हजार वर्षांनी जपोधनगरीज सगर नामे राजा झाल्य सुक्या देवीच्या स्वधराम नो गेळा असता मधुपिङ्गळ नामक पद्म सुन्द कुमार तेथे आला हाता तेज्ज मन्त्रराम होऊन स्वळा त्याने दूषित कच्छणाचा जन्म होत त्यामुळे जिवून मधुपिङ्गळ स्वधरमडपणून चाळना हाता व राज कट्टु होऊन वीखा वेतली सध्यालतर ता महाकास जन्मळ स्वतर देव शाळा तो सगण्या वसाचा अमापान्ह गंगा काण्यास सगर हाता स्वतरनेत्र जाणयाचा वेप घऊन सगगळड वेऊन हाणाळा तुम्या शत्रूचा नावा घासा व राजस्थली बाढारी जशी तुसी इष्ट जसेळ तर दूषळ का मोशर होऊन सगराने पळ केळा व मरळत पडला

१ तुर्गवक्याः चरयूच. १ द्विजैःचारी महाकासासुरैः राव
जस्य तुला पर्वज जाप ४ इत्यां शत्रुधेरक्यानीमेतवने इतिवत् ।

अस्मत्पुरी पुरेत्पेत्स्य सत्तुम्हृत्तरयोऽसत् ।

आयोध्या भरतं क्षत्र्यां शत्रुघ्नं मात्स्यजीमनत् ॥१९॥

रामाने काशी सोडून आल्या वशाच्या अयोध्येत वास्तव्य
केले त्याच्या एका राणीपासून भरत नामक पुत्र झाला व दुसऱ्या
एका राणीपासून शत्रुघ्न झाला

भारते पातकीस्वष्टे प्राचि सारसमुत्थये ।

देशे नाकपुर रागा नरद्वयो वृषभृत* ॥ २० ॥

पातकीस्वष्टेत भरतक्षेत्रातीळ सारसमुत्थय देशात नाकपुरचा
रागा नरदेव मामक होता त्याने धर्मोपदेश ऐकून अनंत
गणधरामळ दौड्या घेतली

प्रमज्यां तप कुर्वन्स्वगेदृशपसवगत* ।

कृत्वा निदानं सौधर्मं गत्वाऽथाऽमाने रावण ॥२१॥

त्याने उग्र तप केले पण चपळतेने शिवावरुला पडून त्याचे
वैभवं आपणाला असाने असे निगन केले व मेल्यानंतर सौधर्म
स्वगात देव झाला तोच पुढे रावण झाला

पौलस्त्य सप्तिया रन्तुं सौज्यादूष्याद्रिकानने ।

निघासिधुधर्ता तत्रासकृष्णमितपेगमाय् ॥ २२ ॥

जबुडीनांत भरतक्षेत्रात निजयार्थ परताऱ्या लक्ष्मिधर्मास्त
मेघकूट नामक नगर आहे तेथे विनिर्माण्या यशान्ति सडम्वरी

१ पुढे पूर्वे एका पुरी अस्मदीया इति कारणात्स आगच्छ २ पूर्वे
मंदरे ३ अनंतराख्यवर्तिता ४ पुष्पस्य अत्र मेघमिषा ।

निघावर एव कर्तव्य होता त्याच्या पुतण्याने त्याच्या हाकून
 पिण्यावर तो बळपुर्त होऊन राज्य करे सांगला त्याचा मुलगा
 शतमीय पाचें नंतर पाचा मुलगा पंचाशदूमीय गावीवर बसला
 त्याचें मंतर पुढल्याने राज्य केले त्याच्या राणीचें नाव मेघवी याना
 दशानन नामक पुत्र साक्षा एकदा दशानन मार्येसह त्याप्रिया-
 ननात गेला असता बळपुत्राच्या अमितेग राजाची मुलगी मणि-
 मर्ता निघासिद्धि करीत असल्या त्याने पाहिली

द्वादशाष्टापदासार्वा हृष्टा मणिमर्ति क्षणात् ॥

कामार्तोऽपिन्नयदेर्स्यापि वप्यासमात्पत्रा ॥ २१ ॥

मागदपे अनामकन करीत असलेल्या त्या मणिमर्तीला पद-
 तात्त्व दशानन कायान हाका व तिच्या बलात त्याने केले जाणसें
 निमें सतापून असे निदान बघले की, मी पाची मुलगी होऊन
 याडा ठार मारीन

भूस्वममिति संकस्याग्नावा मन्तोदरीमुता ।

तज्जन्मदिनदूकर्मोपुत्पातात्स्वर्गतिं विदन् ॥ २२ ॥

त्या संकस्याग्नावा ती मन्तोदरीची मुलगी साखी ती जन्मल्या
 रोदर नक्षत्र उपात रागे होऊन अनेक टपत्र बाले तेव्हा ही
 राजाच्या मुल्यवर आली बघे असे योनियाने सांगितले

नीर्त्तमां कापि हृषेति सहस्रेष्पारीषमादिधत् ।

मन्तुक्तां पीक्ष्य तद्रमेयम्पुपां विविस्वने ॥ २५ ॥

१ निघासिद्धेऽप्यहम् २ कांक्षित्यात्पुनरेव विस्वतापनीयतक-
 म्निगमिमात्सनादि । ३ मादीपि मरिषा मुक्ता ।

स्या द्रुप दधाननाने तिळा कोठें तरी नेऊन सोडण्याची आ-
ज्ञा केली एका पेटीत पुष्कळ द्रव्य न पत्रासह तिळा ठेऊन माठ-
वानें नेली व मिषिळावनात दूर नेऊन ती पेटी पुगळी

कर्पत्रिस्त्वयुषं सौरं सौर्वायानीय र्वाकितार्धम् ॥

चङ्गाव्य जनको संस्वाङ्गावतत्वी ददा मुदा ॥ २६ ॥

देवयोगाने त्याच जाली घर बांधण्यासाठीं छाक जमीन ना-
गरूक कागळ असता त्याला ती पेटी सपडली व त्यानी ती जमक
उजाळा नेऊन दिळी पेटी उघडल्यावर पत्रावरून जनकाळा सर्ग
कळले

सीतास्वर्गा बभ्रुषार्धव्यं पण्डिता सा दुर्वाप ताम् ॥

सौपि भूगैर्गो मेम्सा गुणयन्ती कंसा कसा ॥ २७ ॥

त्याने ज्ञानदाने ती मुख्यी बभ्रुषारणीचे स्वाधीन केली तिचे
नांव सीता ठेऊन तिचे ती सवर्धन करू लागली व त्या बरोबर ति-
च्या कडाहि वाहू लागल्या

तां यौवनोद्धासतुर्गतां याचमानेषु भूरिपु ।

इष्ट्वेमां जनकाभ्यंष्टु सद्दस्यूचे चसृपतिम् ॥ २८ ॥

तारुण्याच्या उत्प्लासने वाढत जाणलेल्या तिळा पाहून बरोबर
जण तिळा मागणी घाहू लागलेले पाहून समेत राजा कुशळ्यमतीळा
म्हणाला

१ ह्येः २ आगत्यनिमित्त ३ मापिषि मापिणी मुखा ४ पण्डिता ५

नवा यवनी न वेति ६ मनोहरा ७ पुत्रात्मपति संज्ञा ।

यद्दे दुता माह्मुससायाजीमसगरादयः ।

सदेदा स्वयंपुरित्वि भूयते तत्किपेव सः ॥ २९ ॥

पूरी यज्ञस्य सगः सुखसा, हत्ती, घोडे, इत केडे म्हणून ते
सगदे दगगाग येळ अस जकिगल आदे म्हणून तो पड करणा

तत्सत्त्वाम्यन्त साधेतत्किपेव विधिराधुर ।

विद्वन्ते नागवेगधुरे सत्त्वाम्यन्त रावणात् ॥ ३० ॥

रावाचे नागवेग धुरे कुवाळमति म्हणता हा विचार नागला
आदे हा यज्ञ म्हाकाळमुळेने सांगितला आदे त्याचा नामा, सग
सारे वशाचे जोळ व रावण विषय करीत अशी शक्ता आद

सीता रामाय नाय्याय त्सुक्त्वा रामसहस्रणी ।

सद्वर्तते तत्रानया विधिसप्तसहस्रार्जुनात् ॥ ३१ ॥

रामाय आम्ही मीला देऊ अम समून रामसहस्रणांना पड
म्हणासाठी आणावे कुदाळमनीच हे बोळणे जनराने माय केडे

द्वौचदुर्क भुत्वापि कोशसेवी व्यचारयत् ।

ते व श्रेयाश्नुबन्धित्वाचत्रीपुंर्भुमनन्यसेम् ॥ ३२ ॥

कोशेख दशासना दून आम्हणासाठी पाठविण्यात आला दश-
रथ राजान सत्त्वाम्यन्त कडी सर्वांची समति मिळव्यानंतर त्या-
ंना पाठविण्याचे ठरव

महाभारतपुराणे प्राक् २ विप्लवे ३ विप्लवजनराजपतीयेनो
सत्त्वाम्यन्तसहस्रार्जुनात् ४ समुद्रमन्थनसमयपुराणप्राक् ५ अन्तर्गत
६ पुरोहितमन्त्रमुक्ते तद् ७ दशरथ ८ आताः ९ रामसहस्रवर्षविराट्
जीवनात् पश्चात् १० मयते स्य ११ अत्राधुरार्जुनपुंर्भुमनन्यसेम्

वैराग्यसान्त्वयनशूनैः कामक्रोधादुरामिषु ।

हुतात्मयज्ञं निबोन्ति वनस्याः भ्रमणा इति ॥३३॥

कामाग्नि, क्रोधाग्नि व उदरार्गामर्ष्ये वनात् रा पारे भ्रमण
अनुत्पन्नं वैराग्य, क्षाति व अनशन या आहुती देऊन आमयज्ञ
करतात व मुक्त होतात हा आर्पयज्ञ होय

आर्जुनापः स यत्रार्जुनिकेष्विदमर्पणम् ।

सस्काराग्निषु गन्धादीन्हुत्वा सिध्यति गेहिन ॥३४॥

तीर्थकर्तृ, गणधर व इतर केवटीच्या शरीराच्या सस्काराग्नि
गणानेक करून गृहस्थ या करून सिद्ध होतात हा अनर्थ पक्ष
होय असे हे यज्ञार्थे आर्प व अनाय नामक दोन प्रकार आहेत

हिसापागन्तु सगरविश्वम्बादिदिपां व्यधात् ।

दुर्गत्स्यै पर्णतप्तसनासुरस्तत्स दूष्यताम् ॥३५॥

तजा सगर व त्याचा मंत्री विश्वम्बादिकांचा महाकाल नामक
व्यारवाने त्यांना दुर्गति प्राप्त झाली म्हणून पर्णताप्या द्वार हिसा-
ता पक्ष सुरू केले ते दुर्गतिलाय कारण झालात अतिक्रम व
झगड्याळ त्यांचा मुख्यता पक्ष, मारद नामक परद्रोही विषाधी व
सामुग्र वसु विषापावण झाले पर्णत शत्रूचे अर्थ निपटीत करीत
आ त्यामुळे तो टीकेस पात्र होई

१ नृबीजे सिद्धाः सिध्यति तेस्त्वन्ति २ तीर्थकरणेचेरतरगर्भ
शरीरा हुत्वा सिध्दियुक्त सिध्यति अनेक मुष्कत ३ समरमभिपक्षे
समुत्त ४ अग्नेदेवता समस्योपदिष्टा ।

अंमैर्होतव्यमित्यत्र नारेदन विरस्कृतं ।

पर्वतोऽमुरतो यज्ञे त्रिं सौऽप्यावयत्पद्यन् ॥ १६ ॥

तीन वर्षाण्या सुन्या ययवन्पाने पञ्च करणा कारण त्व य-
बलां अकुर पुनत नमोत व द्वाण्म ते विसेत कारण होत नमो अता
नारदने अर्थ केडा वय दणने यय मसुन करण होय व होमते
त्याचा बडी चारा असा परिताने अर्थ केडा व तो यज्ञत र्थाचा
वात करुं जगाम त्यामुळे परित सर्वाकडून विरस्काळा गेल

महाकाशमनुःपष्टिसहस्रासुरराक्षसः ।

तं कुत्वाप्यापयत्पाष्टिमुषसहस्राप्यवयानि ॥ १७ ॥

महाकाश म्पतरलेवामे अवर्षितत साठ हजार रूचा अकून
पर्वताम पठारिण्या

यमुःचक्षममैश्छागैरिति साहस्यो सपर्वतः ।

सर्वार्थसिद्धिं चार्हिसापर्वेण नारदोऽजायत ॥ १८ ॥

यमु राक्षसे मोक्षरा होऊन परिताप्या मतासुच करार विजा
ते सर्व नरकत गेले अविस्मयार्थामुळे नारद मात्र सर्वार्थसिद्धिनिष्क
स्वर्गम गेला

रामोऽथ सर्वसायज्यापिशादिष्टःससम्पन्नाः ।

गत्वा विदहास्त्वर्जुं क्रतुं निष्ठाप्य तत्पुत्राम् ॥ १९ ॥

१ पर्वतोऽयं च विषयमत्रमित्यभिधीयते । तद्विषयेच तत्पुत्रित्वे
देवार्चनं निष्ठुः १ योऽर्चयतोऽप्याप्यपिप्लेन देवतत्पुत्रत्वेन १ पितृत्वा-
प्येतदमत्र प्रमादवर्णनं निष्ठीया । ४ व पर्वत पाठ्यति त्व ५ साधीत्यत्र
१ अनाकल्प ।

दशरथाय्या आश्विनरुज सर्ष साम्मीसह रामहि छस्मणाळा
मरोवर घेऊन विदेह देशाळा गेळा तेथील जनक राजाळा यज्ञांत
मग्न करून त्याच्या मुजीशीं छन्न करून आळा

विवाहोद्धयिर्यं मास साकेत परिणायितः ।

तातनान्या राजकन्याःसप्त पोडस्य छस्मण ॥ ४० ॥

छन्नानंतर राम अयोध्येत परत आळा तेथे वसतऱ्हातु सुरु
झाळा दशरथानें आणखी सात कन्याशीं रामाचें लग्न ठावळें व
सोळ कन्याशीं छस्मणाचें लग्न ठावळें

दैवोद्भितोदित कार्यं गत्वा कुर्यात् सानुमः ।

इति रामेण विज्ञप्तोऽमुष्वपुस्तपोदित पुनः ॥ ४१ ॥

छस्मणासह रामानें क्षत्रियोदित देवकार्य केळें काशींत राज्य
स्थापण्यासाठी जाण्यास रामान परबाणी मागितली असतां प्रथम
मोहानें दशरथानें ती नाकारली पण पुर्तानें समजाविल्यांत आळें

राज्यमपिपिच्य तं तातो यौवराज्ये च सस्मणम् ।

विभूतर्चावधिष्ठार्यं काशीमस्युदितौ मृष्टम् ॥ ४२ ॥

दशरथानें रामाळा राज्याभिषेक केळा व छस्मणाळा युवराज
पद दिळें आणि आता काशींत राज्य स्थापा सणून दशरथानें
त्यांना सांगितळें तेथें त्यांची अतिशय उन्नति झाली

गत्वा नन्दनवर्षिभक्त्यारुध्ये जातु तद्दने ।

क्रीडित्वा प्रयसीयुर्त्तां स्थिताविन्द्रमतीन्द्रवत् ॥ ४३ ॥

१ गुह्यरत्नप्रकाशकार्ये २ कविबर्मादितमर्मप्रेरकत्वा ३ तत्तत्स्य-
द्रात्मभिषेकानंतर ४ उदित्य कारवामविज्ञात अयेवेति संक्षेपम् ।

कमपीत राज्य स्यात्तून नदननना प्रमाणे सुन्दर चित्रकूट
 नन्ति रण्पाच्छ इह न प्रतीतिप्रमाणे रामकर्मण कीडा करत हाछे
 नारदस्ती तथा इप्सा धरकैपी प्राप्य रावणम् ।
 प्रसोम्य सीताकपोकस्या चक्रं त इत्युत्सुकम् ॥४३॥
 कल्पप्रिय नारणने स्वानां तसु आनन्मम पाणिछे व उवणाकडे
 नाछन सीनेच्या रूपाची माप्यापुढे इतरीं सुति केडी की तो जे-
 माविठ होऊन तिचे हरण करण्यास उत्सुक हाछा
 वृक्षया मृगणसया वृक्षयान्धीक्ष्यशोषिताम् ।
 सीतां इतां समारीचपुष्पैरुणासधत्स स्वे ॥ ४५ ॥
 त्यानें मारीचाशीं चर्चा केळी व गूर्पणखेळा सतिप्रहरणाचें
 कानाकर पाठनिळ त्या म्हातान्या गूर्पणखेनें सतिळा शोधून काढली
 ती रामावर पूर्व अनुरक्त बमून शोषयणी आले बनें तिनें रावणास
 छानिकेले तेव्हा तो स्वतः चिहून पुष्पक विमानास बमून मारीचा-
 छे निघाव

तन मारीचहर्मणात्सा रामेण विपात्रिता ।
 वदूपेणान्वगतं स्वं नीत्वा शिबिकया वनम् ॥ ४६ ॥
 मारीचान इममृगाच्च रूप्य घेऊन रामाच्या सीनेपासून मृगया-
 मियानें दूर नक आधि रावणार्ज रामाच्या रूपानें घेऊन पाठविल्ल
 सीतेकडे नेळें

१ मारीचान इह मन्त्रावृत्त्या विपात्रिता २ पत्नीकृतान्वेग पटीत्य उचोषिता
 सीता वदूपेनावेष्टिता ।

सदृशं भारिता धाका मृच्छितान्मृच्छेय लोभिता ॥

स्वर्गाभिर्महारागुर्वर्ता रामक्षमधरावधि ॥ ४७ ॥

उत्तेज आन्यारर रुद्रगर्भे रानन्तर माउउ तन्नात्ता पाहून
सीमृच्छित सती नी दुद्धीरर आन्यारर निराधर निवा निधी सम-
जुत धातु उगन्या एग रामाचे कुडा उच्छेदयन मी काही बाउ-
णार ताही अम म्हून निन मीन तरण कव

तदात्पातान्यान्निग्रासत पथ्यमासिपद् ।

दधन्नात्मा द्विषणां नाशार्मास्त दिगुणान्य ॥ ४८ ॥

तेहा लल्लेन मरत उपात होउ वनाउ रामगाथा आयुध
शाटेन ग्नात करणारे वरु न निमाण साउ त्या वरुचे कळ त्याला
महतीन तळत या मीनचा म्हीनार वरु इच्छिगान्या रुवणाउ
निडा सांन एव पथ्यनर आह सगून सुशनी मगिनडे

दृष्टीत्या राहिणीं राहो गतज्जाम्यच्छ्रीस्यम् ।

स्वमज्जासन्निधि मभ्राह्मणां जानकी गत ॥ ४९ ॥

इह मापामृग नाहीमा क्षान्तारर राम चिरकूटवनान परत
आउ व साता तथे माही अम पाहून दुगी क्षल त्या रात्री
दशरथाका स्वय पडल की राहून राहिणीउ नप्यारर चंड उगाव

१ जेलना पाप्य. २ प्रयोजनावाक्येः स्वराज्याधिक मीनदीपनंमम

ता अचामुनी ३ स्वर्गावर्जिता मीनेन भिक्षा ४ अह उक्ता भवामि राम
कुप्यान्मर्ताभयदानत अहं ब्रह्म नाम्बवा ५ महान् । मीनस्त्रीवररुद्रकयकस्व
६ माह । ७ द्वितीय रत्नाय तस्यान्तर्भूत न जानाति स्म ॥

मठकत होता या स्थानभजन नानाकीका पेऊन रावण ने
वसे समजके

रावणे रावणो वाराणस्यां दिष्ट पुरीषता ।

पिपा प्रस्थापिताह्वितादाशस्त सांख्यप्रिय ॥ ५०

पुरेद्विताने रामरा काशीत ते स्थान समीकके स्थि
उद्देशिकेन्या स्थानाया अवारकन उग्याने सीता मेरु है न
कल्याणमुळे शत्रुवर राम मूख उगायका

अथैस्य निमतुः सत्यं तं तबसोऽज्जदत्तमा । ।

सुग्रीवोऽहं सुहृन्मऽयं विक्रान्तोऽमितवगवाह ॥ ५१

इतकथत दोन निवारणी पऊन रामाका नमस्कार के
स्पर्शिके एक मृणाका, हे प्रभो ! श्री सुग्रीव व हा मर्या पऊन
मित्र अमितवेग

रवगाप्यपाहृकिष्किर्लै रावणसौ सदमाग्रजः ।

पुर क्रमागतायावराज्याधेनाइतो गतः ॥ ५२ ॥

त्रिपार्थ परताया अङ्घ्रिनेस असुकेन्या किङ्किङ मा
नगरत बलीय निवारण राम कपीत होता त्याका प्रियपूर्ण
रणीपामूल बाजी व सुग्रीव नामक दोन पुत्र छाडे काने र
सोइताना बाजीका गादीवर बसन मजा पुरउजवर दिजे
बाजीने तेहि गिनून पेऊन मजा हाकलन दिजे

सम्पेइ ससस्था माप्य जिनायाम्भम नारदात् ।

हात्वा पद्मापि स्थैपाद्भार्गा तत्त्वर्त्ताद् भो ॥ ५३

एकदा मी मित्रासह सम्प्रेक्षितरास गेला असता निनपूजन
केलें तेथें नारदाकडून कळलें की रामचद्रापासून आम्हाला स्वप्न-
प्राप्त होईल म्हणून आम्ही सेवसाठी हजर झालो आहोत तर महाराज
आमच्यावर कृपा करा

प्रेपो यमेत्यादिश्रवणेन प्रियां मे गवेषय ।

तदुक्तो हनुमान्स्पर्कां गत्वा मृत्वालिरभ्रमत् ॥५४॥

तर मग मी तुझाळा पाठवितो माझ्या प्रियेचा शोध कर
जसे रामानें सांगितल्यावर हनुमान छकेला गेला व तेथे मृगाच्या
रूपानें फिरू लागला

वनज्यतां शिंशपायाऽश्रासीद्रामास्तल्लक्ष्णाम् ॥

सप्तमञ्जिह तदामैत्य प्रदापे मञ्जरीगिरा ॥ ५५ ॥

तेम्हां त्यानें रामानें सांगितलेल्या लक्ष्णामी युक्त वशी
सीता शिस्तवीण्या झाडाखाली बसलेली पाहिली सीतला आणून सात
दिवस झाले होते झणून तिचें मन पाळटले की नाही तें पाहण्या
साठी रागणानें मन्जरीनामक दासीला साथकाळी पाठविले

स्वयं चाभ्यार्थितां सीतामनिप्लुन्ती रुषा रवगेद् ।

तां मिषांसुर्निपिदाऽग्नान्मन्दादया दुराग्रैरी ॥ ५६ ॥

मन्जरीने सीतेला ममयानिलें की रागणाला पाच हजार रुपया
असून तुला तो चाहतो व तो तुला पहरणी करील आतां रामाची

१ कथादिना ताडितुमिच्छुः । २ व्यत्यज्य गताः ३ सीता मन्या-
प्रेषेतिमहाविष्टः ।

वाराह सोढ तिर्थे तिने ऐकछे नाही झणून कुत्र होऊन एतज
स्वत आळा व झणाळा कों, तूं म मामगाळ तर तुझा मी बट्टीक
कनवीन व टार मारीन चरीदि ती वरा होईना तेव्हा तिथि
मारण्याचें द्यविळें पण मनोदरीने त्याचा निषेध केला तेव्हा तो
दुराग्रही रागण निघून गेला

सार्धं चतया जनन्या सतीपूर्ये प्रसीड मास ।

सुकृत्स्य रत्न वपुःपण्या सुकृत्स्येत्युक्तपि नाश्रयीत् ५७

हे सतीशिरोमणे मात्मानर प्रसन्न हो आपल्या देहाच रक्षण
करून घे व आहार घे तुझी एमचगाशी भेट हार्दिक वस पुष्कळ
विमविळें चरी ती कोळखी नाही मनोदरीने त्याचा निषा एमाकडे
पाटीव असोच मळ्या ठिला

माता स्वया मयेंत्यास्याचिन्तयती मधदृकम् ।

तत्रान्येष्वपि यावत्पु वानरीमूय रत्नकाम ॥ ५८ ॥

मनोदरीज आपल्या मुलीची आठवण शास्त्री व एनगाण्या
मुखावर आढेळी ती मुक्कमीच ही सीता तर नसेळ असा तिचा
संशय आला ही मग आईमारळाच वाटते असा विचार करीत
सीता मस्तकी असता व मनोदरी निघून गेल्यार वानरी तिने
पानर बनूम ३ दारपाळ्याला दूर हाफडून हनुमान सीतेबद्दल गेला

दूरीकृत्याशुमाचरया भीषत्साङ्करुरण्डकम् ।

सुकृत्याय कुशली राम इत्युचि सामद्वन्द्वसम ॥ ५९ ॥

१ मधदृकी २ समपैतच्छदीर योजय ३ परिवारमनेदु ४ वानरे
शुभाशुभविषयान्तराचर्यैदृशानामात्मन् ।

सब अडथळ बुर करून व नमन करून हनुमानाने शीकस्त-
मकरण्डक तिथ्यापुढे ठेवला व रामकुराळ आहे असे त्याने
सांगितले

न पेत्युद्धात्य तद्रामनामाङ्कां धीस्य मुद्रिकाम् ।

स्वैकगेम्यं च पप्रार्य निधित्पासौ मुदालपत् ॥ ६० ॥

हा रूपांतर करून आलेला रावण तर नव्हे अशी सीतेला
शका आली पण रामनामोक्तिमुद्रिका पाहून व पत्रातळ आशय
आणून तिची छात्री झाली व ती झणाळी—

मे त्व पितृति सीडवादीभैवं त्वं स्वामिनी मम ।

श्वनोम्यद्यैव नेतुं त्वां परं नाज्ञाम मे ममा ॥ ६१ ॥

तू मला बडिछासारखा आहेस तेव्हा हनुमान झणाळा नाही
तू माझी घनीण आहेस आजढि मी तुला नेऊ दाखतो पण रामा-
ची मळा तशी आज्ञा माही

इत्वारि नेप्यतांस्तवां तच्छिष्याभोज्यमम्ब तत् ।

भैस्त्युक्त्वा तया मुक्तं मगदोत्य स ममम् ॥ ६२ ॥

तो शत्रुचा नाश करूनच त्याच्या सपत्नीसह सती अशा तुला
भेऊन जाईल व त्यामुळे त्याची कीर्ति होईल झणून हे माते १ तू
आहार सेवन कर तिने ज्यारें झणजे माप्य बेंळे व तिचा निरोप
देऊन सकाळी हनुमान रामाकडे आला

१ आज्ञेनेच हात घेण्य । २ मगदोत्या त्या ३ मगी कृत्य ४
निवारिता ५ मगे-ममाते ।

सीता द्रष्टेति पृच्छन्तं नत्वा द्रष्टुमात्रं सा ।

सर्वं मैत्र्यापत्यमीपराभ्यं चेन्द्रतेजो ददौ ॥ ६३ ॥

सीता पादिकीप कृप्य सगुल रामाने विचारतां च होय पादिकी
सगुल हनुमानने उत्तर दिखे व सर समचार सगिगळा तेव्हा रामाने
त्याच्या आसळ सेनापति पद देऊन सुमीरल्या आगिरात्र पद दिखे

सीतापुस्त्यागदमर्षत्वं सीता यास्याऽमुद्वल्य सा ।

विभीषणन मोग्याच सत्पुत्रत्वा सख्यैर्गद मटव ॥ ६४ ॥

बगद मृणाळ्य की, साम्नामाणि भागानि प्रपम सीतेच्या मिळ-
स्त्रियाचा प्रपन केवळ पादिके सका विभीषणची ब्रह्म त्याच्याकडून
चरणाच्या समग्रविष्टे पादिके तेव्हा विषय कुमुद, परिगति व
मत्तोनेग वगरे मत् तो विचार हनुमान रामाकडून पादिके गेळा
गर्भान्निर्जनेन साम्नामका याग्ये ये सीतागम्यमाय ।

सीतान्न सीताचकारत्वा मां गिरिवरद्वयवत्सितु ॥ ६५ ॥

हाउ उगळ वाऊन तो मा-पर्वणिने त्याच्याशी बोलुका पण
गण सगळी री हे रन मादयाच सागी भाऊ सगुल मी हरण
कल्पन जागड भाऊ रामाचा मया विदूनच निळा त्याच छागे
व सी मी त्याच बगताय तवार माझी

१ लक्ष्मीराव २ हनुमान ३ पुनः द्रष्टव्य ४ भवान् रामाचारीति
क्षिप्र ५ सा भग्या सीता ६ मत्तोनेमादि विद्यापरम ७ कुमुदपुष्प
चरम मति दत्ता ८ सा सा ९ साय माका रीत्या रीत्याकार तर्हि १०
भाग्यदुःख ११ रत्न ।

ध्रुवं श्वो सिप्तं चतुर्गुण्यं भट्टनिवासिताश्रुना ।

ध्रुवतो विभीषणनार्यो पारयित्वा सर्वस्य स ॥६६॥

हनुमाने राणाका यथञ्च निरस्तारिष्ठे य धिक्कारिष्ठे सेष्ठा
रागायन राणाने त्वम यद्य मारिण हानुद्वन दिने पण विभीष
णाने हनुमानापे सुनयन यजे हनुमानाने मनोदरी त्वं सीतेका
आहार धेय्यास छात्रत मग ता गनारु परत आता

सर्वद्वयद्राघं प्रस्थापय चरचर्सा ।

निर्मृश्य वाग्निं नात्वा प्रमुनीयं तत्पदं ध्येयात् ॥६७॥

हनुमानानी सागितलेख रे धर्ममान ऐक्यन राणाचा धर्मोद
करण्यामाही रामाने सुमा मज्ज कन्वी य गच्छुत तो निघाळा मुनी
बाळा पुबरात्रपणयत्न व हनुमानास सेना त्रिपणयन काण मी
तुसाळा सर्व मन्त करतो जसे बाळीचे आलेख पत्र अमान्य वस्तु
रामाने त्याळा ठर मारून मुनीबाळा गाणीपर वसविष्ठे

सिद्धमंत्रोपदिना साऽपि भक्तैर्विद्यैः स्वर्गव्रत ।

सर्वमयूखचरैश्चर्योऽदृष्टैश्च श्रुमध्यगात् ॥ ६८ ॥

१ हनुमता मेघवदगामिस्तितरुतः सुनयनत् २ उक्तं चतुर्गुण्यं । ३
सम्पदाः सगन्धमाह त्रिपटिः ४ ॥ १५स्य विस्तारः ५ लीला ६ अष्टमदिने
मनोदर्या कृत्वा पारणा वारयित्वा ७ इत्येवमासी राणाः ८ रामस्य प्रवाण
वारयित्वा ९ लक्षितयन हत्या १० बाध्याये ११ कन्यासन्नाधितप्रवृत्ति
विप्रेन सुमीलेन १२ तत्कालायाधितपूर्वप्रवृत्तिविशेषः १३ ओटिचतुष्पदीति तदा
संयमे भूम्यान्तेः अर्वाहोमित्येवमसौ परैर्वर्णितः १४ रामा ।

प्रहसिनायक रिषा ग्याला साप्य आदे असा सुभीर, निरनिर-
या रिषा यामी इस्तगत कन्या आहत अशा अनेक रिषापर-
इ आणि पाप्मळ चार काटी योशीम्ब सेना वेउन रामाचोवर
नेपाळा व ते सर्व शत्रूचरळ आले

नानिच्छन्तीम्यजयान्या र्धामित्येकव्रतस्य वै ।

सीता सुताश्रवंशस्य युक्तास्पीया न पांडित्यम् ॥६९॥

नान्तर असुखेन्या परकीया मी अगिरार करणार नशी असे
त असुखेन्या दुखा हे रागा आपली मुख्य सीता योग्याची
इष्ट घरजे बरे मध्ये आफल्या सुरंशाळा हे सोमन नशी असे
धरणाळा रिमीयन झणाला

तटामायाप्यर्था नीरैस्यावसोणमूर्धत् कुषा ।

आशा निरासिताऽभ्यस्य धिता रायं रिमीविण ७०

झणून निरा रागवडे उन ते असा त्याने सुडा दिवा
स्वामळे रागात राग्याने रिमीयणाळा हाकून निघे झणून त्यानेहि
उमाचा आश्रय घेतला

अथापार्थिनिनिष्पन्न रामर्णोन्मतोऽपुमान् ।

कपिसम्पन्नं येकस्या दग्ध्यायातो बहिरुत्तम् ॥७१॥

समुत्तमळ आप्यामत्तर रामाच्या आश्रयकून झुमान शनर
सेनेकून वन सोडून व अकल फेटून आला

१ मायस्वरा २ आता ३ रागवडे ४ बेशर मनी परिमळमीति
आता ५ बहिरिष्ट असा ।

दत्सुग्रीवाप्तविधौ तद्विधितोऽपि पलासतौ ।

आनास्यौपश्रुतं वीरणं द्विधा सिद्धिमाप्नुयात् ॥७२॥

सुप्रसादहून प्राप्त शालेय्या विद्याबज्जन समुद्र तरुण वात्सल्य
राम व छत्रमण शत्रुनगरीभवळ आळे अनुमानामुळ त्याना या कामात
यश आलं

तस्योऽरिणा कृता सङ्गरणेनेत्याक्षिपत्कृषा ।

अक्रमाद्याय तच्छीर्षे चिच्छेद सक्ष्मणीऽर्तुं तत् ॥७६॥

रामलक्ष्मणानी राजणाबरोबर घनघार युद्ध केळ तेन्ना रामानें
रामानें सोडलेलें चक्राच वेठून लक्ष्मणान त्याच्यावर पकटे घे
त्याचा शिरच्छेद केळा

प्रतिष्ठाप्यैषोमितो राम सितपारिषदे न्यषात ।

विभीषणं सुरैर्गाङ्गैरभिषिक्तञ्च सस्मृतम् ॥ ७४ ॥

રામરાજા ત્યાંથી સીતા ત્યાંથી આપ્તજનમનીં મનમિત્રી રામ-
નાંથી રામ્યાદર વિમીયણાઅં વસુન્ધિં વ ઇશ્વરનાલા દેવતાં ત્રિવ-
દાબીશપ્દાદર અમિતેક કેઅ.

कोटिकारम्भसिद्धोद्यत्वा हृष्टोद्विग्यासिर्योप सः ।

स्वानन्दात्साग्रमी मित्वा दिष्टोऽप्योभ्यां भित्तोऽप्यपत्त७५

१ साम्ना सुग्रीवहनुमद्रथा यवसिंहवविमानेनाकवप्रियत्तमुद्रौ २
रामचन्द्रमनौ ३ कैव्य वशिर्मुक्ता ४ सुभदेन पाण्ड्या द्विषा हनुमता हेत्वा
५ रामजेन ६ क्षिप्त ७ चक्र ८ सुग्रीवविभीषणप्रियभिः ९ मन्त्रावकः ।
१ हर्षे मारुतात् ११ लौनदनामान् ।

क्षत्रिणा नामक पित्रा सम्मनाने उच्यते तेषां सुनं मा-
मक यक्षाने संगुह होऊन सौनंद नावाची माय तळगार छत्रमणाल्य
मित्री तेषून त बयाप्येकडे जाऊन राग्य कर्द लागले

एकदा सपरीवारं शिवगृहस्थजिनाद्वयः ।

धर्मं श्रुत्वा सानुमोऽभूदिष्टिर्षोप्य ममायुतः ॥ ७६ ॥

यांनी मनोहर नामक ब्रह्मण पित्रागुण जिनप्रापामून उद्द-
मीचें प्ररण केले जिनपूजन बंदन करून ते तेजस्वी बनले

तत कविपयाद्वान्त सार्कितोऽन्योऽनुर्मा धर्म ।

कृत्वा कज्जीं गर्वा पुत्रर्पागार्थस्तौ ननन्तुः ॥ ७७ ॥

मरत व शत्रुत या बंधूछद्म जयोष्येत काही वर्षे राखीमर
भोजन व त्यांना राग्य मऊन रामकरमण काज्जीरा गेले व तेथें
पुत्रपौत्राछद्म आनन्त राखिले

इष्टस्वममयो मुन्या महारोगेण सस्मन ।

गतीं रावणबन्धुर्ध्वं तन्मोक्षान्ते मयुद्धयी ॥ ७८ ॥

कदा कल्पणाया तीन स्वप्ने पडली मस्ती बालेन्या हर्षीने
मोहा गटवृक्ष पाडला हे एक राहून प्राप्तकेला सुख रसावळणा गेला
हे हर्षीं एका पुनेगळी राजवाण्याचा एक माग एका हे ठिठरे

१ लीलाश्रीवार्धियुक्त २ रामा वशिष्ठाच ममया वन्या कुनोऽ
भव ३ मस्तकमुने ४ त्यामिनी ५ तेषीतो ६ मनोम भ्रान्त्यो रागमलेन्यो
भूजत माळरेष्वेवमाभाजून कल्पनाय महारोगेण मरत शिवनि
लगत विनाया सुदीपन रामप्रभया च पुत्रोहितेन परलुप ।

परित्याग्य स्वप्नाचें फळ झणून लक्ष्मणाचा असाध्य रोग झाला हेस-
न्या स्वप्नामुळे बेमन नष्ट होईल व तिसऱ्या स्वप्नाचें फळ झणून
रामचंद्र दीक्षा घेईल त्याप्रमाणेंच घडेल एतणाप्रमाणें लक्ष्मण मला
व त्याच्या शोकांमुळे प्रगल्भयुद्धाच्या रामानें लीळा घेतली

लक्ष्मणौ पृथिवीचन्द्रे राज्य न्यस्याद्भित्तजये ।

सीतात्मजमृग यौवराज्यस्य मिरिर्लक्ष्यवत् ॥ ७९ ॥

लक्ष्मणाचा मुळगा पृथ्वीचंद्र याचा गातीवर बसविण्यांत आले
सीतेच्या सर्गांत लहान अक्षितनय नामक आठव्या पुत्राचा युवराज-
पण लेव्याज आले मिथिलादेशदि त्याच्याच वाठ्याला आला

साकेतमत्य सिद्धार्थवन धित्वा बभूव ॥

त्रिगुण्यभिनात्सिद्धं सम्मदं गुमन्त्रियुक् ॥ ८० ॥

नंतर रानचंद्र अयोध्या गेले व शिरगुम निनराजापासून
लीळा घेऊन चाली मूत्र तपश्चया केला व सम्मदशिसराम ते
मोक्षाचा गेटे हनुमान बग दि तेथेच मुक्त झाले

विभीषणाभ्यर्च्य हनुमिश्च ययुस्तपावसात् ।

सीतास्युक्तं गतान्य नु ययार्त्तं स्वर्गमासन् ॥ ८१ ॥

विभीषण हनुमान, मुनींशानि आपआपन्ना नरोरत्ताप्रमाणे

१ अश्वत्थस्य अश्वत्थ लक्ष्मणस्यः २ मिरिर्लक्ष्यवत् ३
देवता रामान् बुभुक्षुः कदा वीक्षिताः ४ पुत्राः आचक्षीरुः ५ त्रिगुण्यभिनात्
राम मरिचोपवन वृत्तिरूपमा पृथिवीचंद्राभिनात् ॥

वनुरिषा स्वर्गाद्या गेडे सीता अश्रुत नामक स्वर्गांत गेडी
इत्यदि आदापस्या कर्मानुसार स्वर्गाद्या गढ

इति श्रीमुनिमुद्रनर्णिकरहरिवेणशक्तिरामछद्म
रावणपरिनोत्तरविशम् ॥ २० ॥

देष्टेष्टम्भ काश्चम्प्या सिद्धार्थ भावकोचमः ।

भुत्वा स्वतावसन्त्यास महापठमिनादर्सा ॥ १ ॥

सम्पस्य बध्ना नायान्त्यं सुवत्सा धर्मापरामिते ।

मिथिसिद्धस्य भुत्वा ई विमयाप्यस्य दृग्माहम् ॥

वनूदोपल मरतकुम्भत कस्तुरेशर्तुलि कौशली मग
रात्रा पार्थिव व राणी सुदरी पोत्री सिद्धार्थ नामक राजा हो
ता उन्म भानर होता पार्थिवले महापठमिनाबबल दी
धेतली व तो समाधिमरण साधून मरण पावता है ऐ
सिद्धार्थ राजाने मुनिवर नामक जगदिहानी साधुबबल
धेतली व एकदशागाथे अथ्ययम व शोका भाननाथे चित्तम कर
तीर्थकरमामरुम बाबले आणि तो अपराधित नामक उ
वनुचरिमानस अहमिष साक्षा बगदशासील मिथिलमग
रात्रा विजय व राणी बपिका यस्या पाटी ममिताप तीर्थकर हो
तो वहमिष सम्पदा

सुवत्सा येषागम रम्भु गमाख्या बर्न ब्रह्मन् ।

नरसा सौर्धर्मदेसाभ्या नमस्याभ्यापितोरिता ॥२॥

१ मठे २ राजा ३ बगदरी ४ भाव यस्या महामिष एव ५ बाँटे
अर्थ ६ कम्पनी द्वितीयदिने सम्पत्तय गताभ्या ।

त्यानी बरति बर्ये राज्यबैभ्रम भोगले एस्तदा बर्पास्त्रिपटु
प्रारंभी इच्छीकरून ते बगझी पाहण्यास गेले असता, सौधर्म स्वर्गा-
तील दोन देव आले व बंदन करून झगळ,

आमाभ्यां वस्तुकापत्यामिहोदपरानितात् ।

भुत्वाथ भावितीयेष्टं दवं त्वां द्रुपदुमागतौ ॥ ४ ॥

जंबुद्वीपाच्या पूर्वदिशेह खोऱ्यांत वस्तुकारती देशांत सुसीमा
मगरीत अपराजित निमानातून अपराजित नामक तीर्थंकर उत्पन्न
झाले आहेत त्याच्या दर्शनास सर्व देव गेले होते तेथे असे ऐकले
की, अपराजित स्वर्गातूनच मिथिला मगरीत जन्मलेले नमिनाथ
मानी तीर्थंकर आहेत झणून आम्ही आपल्या बन्नास आणो

तच्छ्रुत्वा त्यक्तराज्यांस्तां वपसा प्राप कैवल्यम् ।

तीर्थं प्रवर्तयामास नमिमनं नमाम्यहम् ॥ ५ ॥

ते ऐकून शाहूत परत आप्पावर त्यानी पैराम्यपुक्त होऊन
राज्य सोडले व टीक्षा घेऊन तपश्चरण केले आणि ज्यानी धर्म-
तोष प्रगर्तित केले त्या नमिनाथ तीर्थंकरांना भीममस्कार करतो

द्वीपऽप्रेरावत जात श्रीपुरथा वमुन्धरः ।

पद्मावतीमियामुत्पार्वरमर्मिनान्तिके ॥ ६ ॥

जंबुद्वीपाच्या उत्तरेस महाप्रेरावत क्षेत्रातील श्रीपुरथा राजा
वमुन्धर व राणी पद्मावती यांना विनयेवर मामक पुत्र होता पद्मावती

१ जंबुद्वीपे स्थितायां २ देवचर्म ।

राणी बाल्यामुल्ले राजा फार कष्टी शास्त्र व ज्ञाने वरवर्ग नामक
सर्वज्ञेबाब्रुल दीक्षा घेऊन वरीय तपश्चर्या केली

स संयम्य महाशुभं गतः कौशाम्यधीश्विन ।

विजयस्य मुक्ता जाता तपसेना रघोद्गाधृत् ॥ ७ ॥

नेवरी समावीमरण साधून तो महाशुभनामक विमानहील तेव
शाळा तेथून तो वसुधैवकुटुम्बकाली नगरीचा राजा विजय
व राणी प्रमाकरी याच्या पोटी जयमेव चक्रवर्ती होऊन जन्मला

साधवस्य सन्नद्धोत्फापातं तप्त्वा तर्पा जिनात् ।

वरवृत्ताज्जयन्तः भूषेष्टाधोपापवेद्यन ॥ ८ ॥

पुष्कळ धर्म राखीमन नोगप्यार एकच तो गरीब वस्त्या
असता तेव गडगटामह जन्मपात शाळा तेव्हा त्याच्या वैश्य
प्राप्त होऊन वसुधैवकुटुम्बकाली नगरीचा राजा विजय
घनडी आगि उाच तपश्चर्या करून समाविमरण साधूनंतरता
जयन नामक अनुषंग विमानाने वसुधैवकुटुम्बकाली शाळा

एनि श्रीनमिनाथजयसनयानिचरिनाथसानमेरुचिंशम

त्रिपटिस्पृतिशास्त्रं मगध जाता मिष्टी मायास्य पादुरा

विमलाममपुद्गलाम्या चारणा मारयेस्तदा ॥ १ ॥

भरताज्जया राजपुत्र भृष्टी वृषभक्षक ।

तपस्पुरग्या निपिटाज्जा जार्ता ता भाषकावुमा ॥२

वनुदीपांत, भरतक्षेत्रांत मगधदेशांत, विंध्यपर्वतावर एक
मिच्छ ८१त होता त्याच्या बायकोचे नांव बागुदा होते मिच्छमुदि
व अमळमुदि नामक दोन चारण मुनीना त्या मिच्छानें ठार कर
ण्याचा विचार केल्या पण या चारणमुनींचा रूपमदत्त नामक एक
मस्त राजगृहनगरींत आढे अमें बागुरेनें त्याचा समितलें व मुनिवज्र-
पातून निनें पटावून फड उपदेशामुळे ते मिच्छाशय्य पश्चात्तप
पातून धारक बनछ

बल्मीक तुम्बकफले वृणन्त्याऽहिनान्यदा ।

निदानेन मृत साऽभूत्तस्यैव श्रष्टिनाऽह्नजः ॥ ३ ॥

मायाच्या शास्त्रज्ञांन तुमक फल घेऊ अमलाना त्या मिच्छाचा
माय चारण व तो मेला भरताना दुर्मनिमान याच्यामुळे तो
त्याच शरीर्या पती व मठा

अव्यक्तस्य फलस्त्वयमां तन्वृषणां भजन ।

संदृष्टो तत्तत्तद्राग्य नाकृषिर्नृणां शुचा ॥ ४ ॥

त्याचें नांव इन्द्रियेण राजगृहाच्या विनाश राजान आपली
मुखागी कलकप्रमा न्याता निनी पुन राजान त्या घेऊन सम्यदि
त्याचा तिले बागुरेचा पत्नी म-यामुळ ती कधी म्हात्री व माय बा-
यून मेळी

१ त्रिपिटपुतामना राजपद नृपत्य पुषी परितेति २ तथा स्वय-
वरीहृत्य वृताः ३ त्रिपिटपुतामेव प्रसक्त मगधादिभ्यः दत्त भगवत् ४ ना
शुचेत्मीक भूतिविशेषादिकं वागुदा ।

यामुराधादिना दृष्ट्या सृत्वा तत्संविधीऽभवत् ।

प्रयोऽपि तपसा जातास्ते सौषर्मे भुरोत्तमा ॥ ५ ॥

वागुण मेम्यापर इम्यकेतुषी सधिब म्णून जन्मछी हे छीवे
ब मेष्टी मेम्यानेतर सौषर्मे स्वर्गात देव छाळे

पुष्करार्धापरे शस्यगान्धिसायां ततोऽभवत् ।

स्वगान्धुवचतटे सूर्यप्रमेद् सूर्यप्रमास्पर्मो ॥ ६ ॥

पुष्करार्धापरे, पश्चिमदिदेशेभ्यस्त, गणिकेशातीळ सूर्यप्रम
नगराचा राजा सूर्यप्रम ब राणी धारणी पालां तीन पुत्र छाळे

चिन्तामनवपस्त्रास्याख्या वैगर्णे मिताम् ।

तप भित्ता प्रीतिमतीप्सु वैश्य तपोऽयमम् ॥ ७ ॥

पितागति, मनोगति ब चपळगति वसे ते तीन पुत्र होत
त्याच गोपित देशातीळ वरिंदम मगरीचा राजा वरिंदम ब राणी
वनिवसेना पाला प्रीतिमती माराची मुळगी छापी ती मेरुपर्ण-
ताळा प्राक्षिणा घाळण्याच्या शर्मतीव पितामती तिच्यातून झेड
ठरका झणून त्याका वरमाळा घाळण्यास तयार झाली पण प्याने
ती वाळण्या व्हाउन भायान्न घाळण्यास स्रगितळे त्यामुळे तिचा
केद होऊन तिने निवृत्तानामक वनिकेवजळ वीथ्या घेतली तेव्हा

१ इत्यकेतुमती २ मरिचकीवराधार्वात्सूत्रमन् सृत्वा वरिंदेन तस्या
३ सूर्यप्रमसारस्य राजा सूर्यप्रमसारस्य राणी वरिंदी तस्या । इत्यकेतुजन-
क्यभावादिपदाः कमेव मितामतीमनीयतिवचनततो वत्ता ५ वरिंदम-
त्येव पितामतेषु मित्रेषु पितामतिनेन वा भित्ता इत्याद निमित्तीकृत्य ।

वरीष्ठ तन्ही भावानीहि दमवर नामक मुनीजषळ दीक्षा घऊन
तप आचरिछे

सामानिकास्ते माहेन्द्र चिन्तागतिपुरस्सरा ।

द्वीपेऽप्रगपिस्मासिद्धपुरद्भाताऽपरामिते ॥ ८ ॥

तेघून ते शौण्या स्वर्गत सामानिक देव शाळे पुढें मनागति
व चमकगति, अबुद्धीपोत, पूर्वविदेहक्षेत्रात पुष्कळगती देश्यतीळ
गगनबल्लभ नगरीचा राजा गगनचंद्र व राणी गगनसुखी याच्या पोटी
अमितगति व अमिततेज नावाने जन्मले चिन्तामतिहि सिद्धपुरचा
राजा अपराजित नारे करून जन्मला

ध्रुत्वान्यदा सम पित्रो सिद्ध त्रिमल्लवाहनम् ।

तां तदूर्वा धीह्य भाह्यपित्यागं समिता नृपः ॥ ९ ॥

त्याच्या बापाचे नाव अर्धहास व अर्धर्षे मानजिनदत्ता एकदां
मनोहर नामक उषानात त्रिमल्लवाहन तीर्थंकर शाळे असतां त्यांचा
बाप एकून त्याने दीक्षा घेतली पुढे बरीच तपश्चर्या करून तीर्थ-
करासह तो मोक्षाळा गेला त्यामुळे अपरामित पार काढी शाळा व
पुढे महा दर्शन निव्यादीराय मी अन्न ग्रहण करणार नाही असें व्रत
घऊन तो बसला आठ त्रिस उपोषण घडव्यार पक्षपतीने
त्यांची कृत्रिम रूपे दाखवून त्याला दखन दिले त्याने त्याचे पूजन
करून उपवास सोडला.

१ मूळ वर्ष २ अथाः ३ मघान् ४ वास्तुन्मर्त्यमर्त्यौ ५
अर्द्धात्तन च ६ तपोपरातीवमकबोहनबोर्तिम् ।

तदा चक्राङ्गया यज्ञपतिर्विमसयाहनम् ।

तस्य सन्ध्यायामास माक्षात्कृत्वा यज्ञायुमः ॥ १० ॥

नन्दीश्वरान्दिकं कृत्वा चर्म स्थान्तःपुरं ध्रुवम् ।

वैत्यालयश्चेजसुरा स्वगीभूता वपःभिधौ ॥ ११ ॥

नदीश्वरश्चन स्थाने कृते इत्यस्या माक्षा वैत्यालयस्त दोन
धारण मुनी तिसरे स अमितमति य अमितमेव होने स्थानी दीक्षा
वेतनी होती

धारणावागर्ता इष्ट्वामितादिगतिनेजसी ।

मार्ग्य इष्ट्वा युवां कापीत्युक्तवानादिषा शर्मा ॥ १२ ॥

त्या अनेतमति य अनित्येव धारणमुनीना पाहून य पुगून
अदरमित इणाका कां तुम्हाला मी काठे वरी पाहिल आहे तेव्हा
अमितमति धारणमुनि जणाचे

प्रागुक्तं पासमोषायुरय सभाचिर्तोऽहत् ।

इष्ट्वा द्वाविंशति निज्जमायोपबधन ॥ १३ ॥

राजा तुम असुप्त आता एक मल्लिना ठरळ आहे जासी
पूर्वकन्धीचे तुम भाऊच आहेत य गटिज्यप्पा सुम्पासुमरणानतर
जासी दग्धा घताजी ते ऐकून अप जिताने जाण तिसर त्रिनेश्वर
पूजन कर य शर्माच यम प्रायापरे जन कर्ज्ज समाभिमरण साबळे

जाताऽप्युत्तन्त्रांश्च नृप मुमतिष्ठोऽथ शस्तिन ।

यज्ञाधरपिण्णानात्तपद्यादयं धितस्तपः ॥ १४ ॥

१ मन्नागर्भश्चअत्यतिचरो । २ स्वयम्यधरर्ज्जुनश्च कश्चित् ३
मन्नामनामनायुः ४ नापितः ५ अथ दिनानि त्रिनाम्न्यवित्त ।

तैमून तो राजा सोळ्ळाम्या स्वर्गांत पुण्योत्तर निमानांत
अप्पुसैद हाळा पुढ तो कुन्नांगळ देशांतीळ हस्तिनापुरचा राजा
श्रीचंद व राणी श्रीमती यानां सुप्रतिष्ठित नांवाने पुत्र हाळा त्यानें
यशोभरमुनीनां आहारान्न पिण्यामुळ त्याला पचासर्वाची प्राप्ति
हाई

सुमन्दिराजिनात्स्नयापोत स्यातोन्स्पनामयुक् ।

मृत्वा समाधिना चाभूज्जयन्त सवसत्तमाः ॥ १५ ॥

पुष्कळ राख्यरमर भोगन्यारा पण तो गव्हीर यमुळा
असता उल्कापात पावून त्याला धराय्य उपस हाळ व त्यानें सुमन्द
नामक तार्यकरानळ लक्षा घळून प्फाट्याचा बाबळ व पोंडश-
माखनाचे चितवन केळ यामुळ तार्यकरनामकर्म बाधून तो समा
धिमरण साबन्यावर जयत नामक अनुत्तरमिनात अहमिद हाळा

हरिचंशुश्चक्रुष्णेमान् ण्ढियान्वयेऽप्रतुक् ।

समुद्रविजय सूर्यपुरदनेमि सन स्मृत ॥ १६ ॥

भरतभेष्टांत हरिचंशुदेशांतीळ भांगपूरचा राजा प्रभजन व
राणी सुफड यानां सिद्धकेत नावाचा पुत्र हाळा त्याच छत्र दिवु
ग्माळेशी हाळे त्याच्या बळांत हरिगिरी हेमगिरी यमुगिरी बगरे
राजे होऊन गेळे कुळाथ देशाच्या सौर्यपुरचे राजा सूरसेनाच्या
शूरवीर नामक मुळ्या हाता त्याच्या भार्येच नांव धारिणी दिव्या-

१ तति २ प्रसिद्धा ३ देशोत्तमाः ४ यस्यान्ता पुत्राणां आयो यज्ञाः

५ धियाः ६ व्यामभूत्,

पामून त्याळा अयकहाणि व नरहाणि अत दान पुन हाणे अपक-
हाणीका सुमयापणीपामून दहा मुख्यो यन्नेन मुनी सान्या परिष्ठा
मुच्या समुग्रियय त्याळा शिवा यीगामून अपराविनाचा जीव
अहमिद, नेमिनाय तीवकर हाळा

हारयस्यायस्त्याणिमोहे बुद्धो मृगैसणात् ।

त यत्रग्याप्तकवत्स्यं कुरुतीर्थं जुषांश्चिवम् ॥ १७ ॥

हारन्ती मगरीण एवमभीष्मा पाणिप्रदणाचे रेळी मसुहाराप्प
मेव गनीरिता आणखेडे हरिण पाहून नेमिनायाता बैराग्य उत्तम
हाळे व त्यानी दीक्षा घेऊन आणि कठोर तप करून धर्मतीर्थ
प्रवर्तित केव नंतर अे मोक्षाक गेळ त्या कन्याणखारक नेमिनाय
तीर्थेकण्णा आसी नमस्कार करतो

मिह्मन्त्यंकुनुसौषर्मेदयचिन्तागतीष्टयाहन् ।

अपरानितौ ज्याच्युतेद्दुपतिष्ठा अयन्तर्मा नेमि ॥ १८ ॥

मिड, इम्पेकु, सौमन्त्र चिन्तागमि शिवावर, चौथ्या
स्वगातीळखेव अपराजित सोळाव्या स्वर्गातीळ अच्युतेद्दुपतिष्ठित
व अयत विमान्तीळ अहमिद इतक्या मयागणीन नेमिनाय हाळे

द्वैस जायेसणाद्राम्या नीता मारिपिता वप ।

सद्यस्त्वासर्षनेर्नाया स्वयम्भूर्दशनात्कृत ॥ १९ ॥

कुन्देरातीळ पळान्कृत गात सोमशर्मा नामक एक प्राज्ञ

१ मर्षिरेव हाः २ नदिनाय द्विः ३ निमन्तीर्षे स्वयम्भू मायो
वाहुरेवस्व दय्यन् इतिवचनः ।

होता न्याय्या मुखाच्च नाव नती आद्या मामाची मुख्यी समासाद्धं
न मिळान्यामुळे य त्याच्या अशक्ततेवरून लोकत टीका साम्यामुळे
बैतानून त्याने आत्महत्या करण्याचा निश्चय कला शस्त्रार्थसावर
आत्महत्यासाठी तो गेला पण त्याची छाती होटना तेथे निर्माक
व शस्त्र अशः दोन शिष्यासह दुमयेण नामक मुनिराज निहार क-
रून आले होते शालने नगीळा योग्य बोध करून दीक्षा घेविली
पुढील दुसऱ्या अन्मन मदीचा जीव शस्त्र व निर्माकचा वाप
होणार असे त्यानी दुमयेण मुनिराजामून ऐकले

निग्नानस्तपसा प्राप्ता महाशुक्र ततो बल ।

पथःस्वचर मूर्यपुरेऽमुद्रसुदेवत ॥ २० ॥

शालने शुमनिग्नान बांधले व निर्माकाने अशुमनिग्नान बांधले
नगीमह हे दोवे तपश्चर्येनतर समाधिमरण साधून महाशुक्र विम-
नतील देव झाले मंगीचा जीव स्वर्गातून येवून बसुनेच आला
सौरीपुरत बसुदेवापामून तेवकीळा निर्माक्याचा जीव कृष्णचक्रवर्ती
झालून झाला व त्याच्याच शेण्णीरामून शस्त्राचा जीव बळमद नमि
करून झाला

गदिष्यां कृष्णो देवक्यां मधुरायां हरिर्बर्मा ।

तद्दिदासीञ्जरासर्पा ब्रह्मदधोऽथ चक्रमृत् ॥ २१ ॥

कृष्ण व यद्वरम याचा राजु जरासर्प जर्पात् तो प्रतिनारायण
होना मऊ मारापणामतर ब्रह्मदध नामक चक्रवर्ति होऊन
गेला

॥ अथ कथासंग्रहः ॥

मा भामयनु कापीमेमिवि चारितमापुरे ।

उग्रसर्नाथ शिष्टिर्पि भासानयनपारण ॥ १ ॥

गता ए गैरयती नवाभ्या सुभामार एक तावत्सर्व आग्रम
हाता गुणमद्र व चारितम् नाम्नः तान चारणमुनि उद्युत चाउर
अमन्य त्वान्ते तपस्याना उपज्ज करणगथा प्रयन कथा जट्ट
रात्रन्यान कस्तुत इमि हाउन हिंसन कारण होने तसुप पचस्य
साधनान्ति हिंसा होत वगे पाथा उपज्जेत इमिद्र नाम्नः तर
म्यान्ता फसा व त्वान्ता कथा वीक्षा पतली ता पदन्त महि
म्याभ्या उपगमाची तपश्चर्चा पर सागसा मुनीना गान्तव्यानाचे
गुण्य आणख्याच सामाये हणून मनुष्यापेनी उपमनान गान्तीछ
छोळना अशी ताऊत तखी वी काणीहि मुनीना आहार देउ
मये एव महिन्याभ्या उपगमाच पारण करण्यासुखी वसिष्ठमुनि
म्भुरेत जाते

भामयिष्यं त्रिगुणमन्त्रमरासपद्यशासर्नः ।

भामिधित म्भयनास्य इधं भिस्तामसः परान् ॥ २ ॥

त्याउली गमयास्याज मता आगन्यामुळे मुनीना आहार-
वाचून परताये आगस ह्मन्या महिन्याची तपस्या पूर्ण झाल्यानर
पुन्हा आहारमार्गी ते आस अमता मस्त इच्छी माऊत सुग्न्यामुळे

अथ भामयिष्य २ मनुष्याना ३ गमयावर्त्तितपये अठारगोपका
उपगमावर्त्तितपये वसिष्ठमुनिः ।

सर्वत्र गडबड भागली होती तेम्हाहि ते तसेच परत गेले
तिसऱ्या महिन्याच्या तपस्येनंतर पारण्यासाठी ते बाहेर असताहि
उमसेन जरासधाने आवापिछेल्या एका कामांत फार गहून गेला
होता आपण स्वतः आहार देत नाही व छोछनाहि देऊ देत
नाही अशी टीका होऊ लागली

निपिध्यतीति लोकोबतैस्तृतीय मास्यसम्पद्यक् ।

ब्रुध्वा मृतो निदानेन सोऽभूत्कसो चपात्मज ॥३॥

मुनीन ती टीका ऐकली व तीन महिन्यांचा उपवासी असल्या-
मुळे मुक्तेने तो मेला मरता मरता त्याने श्वाधाने असे निदान केले
की, मी या रात्र्याच्या पोटी येऊन त्याचा बंध करीन त्या मुलाचाच
जीव पचावती पासून कस नासे करून उमसेन रावाला काढा

इदोद्दो दुरीकारो ब्राह्मण्य प्रवाहिता ।

कासिन्धो कंसमञ्जुपासिप्ता सौऽर्ध्वाण्येमायया ॥४॥

पचावतीच्या पोटात गर्भ रूपाने तो मनि जाल्यानंतर उमसे-
नाचे मास खाण्याचे आह्वाळ तिला होऊ लागले जन्मल्यानंतरहि
तो फार विचित्र निमित्त होता झणून त्या मुलाचा रात्रने पटीत
घाळून पालिंदी मदीत सावळ ती पेटो बळाटाच्या मायेला
मरोदरीला मिळावी

कौशाम्यामुदतोवातः कुमारोऽप्यनुमो रुमैन् ।

निवासित पण्डित्या वसुदेवमसेवत ॥ ५ ॥

कौशाबी भगवत् मनोहरौर्ने त्वापे पाठन पोदण केले पण
तो कोकाच्या मुळला हाणमार करी म्हणून त्याका तिने घराबघेर
वाताळ तो। सूरूपुरा गेळा व तेथे वसुदेवाचा मोडर बनवा

जरासन्धेन राग्यादीतरां जीवघषामिधाम् ।

दातुं मैत्री नितबतेमध्ये सिहरिषं रिपुम् ॥ ६ ॥

पेणनपुरचा राजा सिद्ध्याका जो कोणी जिवंत वरून
जाणून देईल त्याका जपे राज्य व फळिरसेनेपासून मळा हाकेली
जीवघशा नामक मुक्तीची मी देईन असे जणघाने जाहीर केले

प्रोद्विस्तो रघुर्देष वक्ष्यतां दुष्टसप्तजाम् ।

मित्रो मत्पत्तिनानेन स कंसेनेति बोधिर्त् ॥ ७ ॥

रघुाने पणकम गात्रपून सिद्ध्याका एकडले व जरासंधाच्या
स्वाभीन त्याका केले ते। त्याने जपे राज्य व जीवघशा त्याजि
देऊ केली त्या मुक्तीची । व प्राणी करून पाहून कंम मामक
या माझा नोरा न निद्रत्याका वरून जाणले आहे झणून त्याकाच
ती मुक्तीची । अम उमुनेय राजाका

तेनेमन्त्रीप्राप्तमञ्जुपापमबाधनात् ।

झातइय य द्रुक्तस्मै स राज्यार्क्ष सुतामदात् ॥ ८ ॥

१ पत्तुगान २ जपेयमुक्तिप्राप्तिः । ३ एकाद्येन कृत्वा एतं त्याजि
कम्प ४ मत्पत्तिना ५ दिग्बबाधनाय बाधना ६ दैवमेव ७ कलपयत् ८ कम्पा ९ अनुविन्वा सिहरय मर्यामात ८ बाधना १०
सिवाधि । ११ इत्यर्थ १२ अतएव ।

कस्ताच्या कुळाची चौकशी करण्यांत आली तेन्हां मद्रोरसे
पेटी पत्रासह हजर केली त्यामुळे कुळाचा उल्लास होऊन बगही
सुपारीने जपसधाने आपली मुळगी व अने रज्य कस्ताळ दिळे

गृहीत्वा मयुरां बध्वा प्रसंपाद्विस्त वैरतः ।

पितरौ गोपुरे न्यस्य कृत्वा सूर्यपुरात्मसुम् ॥ ९ ॥

मळा जन्मत च माता पित्यानी यमुनेत सोडले सगून
रागादगाने कस तसाच मधुरेखा गेळा ती आपल्या साप्यांत
घेतली व त्यात मातपितृपना बेशिखर टागळे टागून तो बसुदेवाला
बरोबर घेऊन गेळा

बसुर्ब देवमनीं देवकीपुत्रां निमाम् ।

स्वीकाय भृत्पामा मुदास्ताशामना ददा ॥ १० ॥

देवस्त राजाची मुळगी देवकी, आपली चुलत बहीण
यमुदेवाला त्याने दिली व निगाहमिचीने तिचा स्वीकार यमुदेवाने
केला

अतिवृषतमुनिमानु मिलार्यि गृहमागत ।

देवकी सिन्नुमा साधो! पुण्यमात्रेन वाससा ॥ ११ ॥

एव श्र मतिमुक्त मुनि मिश्रसाटी लाळे अस्ता जीवपशा
त्या मुनीला छणाळी, ही पदा तुमची बहीण स्वामयोगवर्त्मने
तुमच्याकडे अभिजायाने पाहान आहे.

स्वेहा व्यनक्त्यनैनेति तत्पत्न्या नर्मणीदित् ।

ब्राम्चेर्ज्याः सुतो रणार्था कर्तेति निघ्नम्प तत् १२

तिने कर्ता आपसी वेदा केलेही देखून मुनीमी शाप दिव
की, दिवा मुकगा तुम्हा विववा करीक

तत्र छिमे तपैतेन कताप्यपिदृष्टापिति ।

तच्छुत्वायदिति पदभ्यामपैतेन महीमिवाम् ॥ १३ ॥

तेम्हा तिने रागातून त्या मोगन्याचे तुकडे तुकडे केले तेम्हा
मुर्वीनी पुन्हा शाप निघ की तुम्हा वातावादि मादल तो तुम्हा
कनाय करीक मग तिने ते तुकडेही पापत्याही तुकडिने तेम्हा
मुनि घणाळे की, तो देखीपुत्र तुम्हा मा त्चेहि राग्य वेऊन
चकली होईक

भोक्ता भित्तिम्भापिति तच्छुत्वाकस्तिन तन्मुत्सात् ।

दैवक्या स्वयुरे सति याचितोऽर्पस्त तर्पेति ॥ १४ ॥

तो भित्तिपुम्मीचा घात्ता होईक हें मुनिपचन कळल्यावर
कमलें देवकी महेरीच वाळत होऊ दे असे वसुरेवाठ कळ्यनि
व तपुने ते मान्य केले

उपकीयमुतेषाम्प्रा योजयित्वा न्यदा मुनिः ।

दीक्षा नां स्वाज भित्पुवत सीज्जीपत्सप्त वा सुता ॥ १५ ॥

* अतमवेद्य १ कत मर्षय २ देवक्याः ३ तस्मिन्वे ४ मुनिपचन
अन्वा ५ योजयितः ६ वसुरेवा ७ भावयो ८ पुत्रयो ।

पुढे पण्डा वसुदेव देवकीने अतिमुक्त मुनीनां आश्रमदत्त
कलम आश्रीदि दोष्टा घेऊ की माही सणून विचारलें तेव्हा
स्वर्गी उचर दिलें की तुझासा सात पुत्र होतात ।

भवितारा यमांस्तेऽत्र भयोऽन्यभातिनर्पिताः ।

सिंत्स्यन्ति पभिमभार्धवकी मावीति भार्धवित ॥१६॥

पहिली सहा तीनदां शुळी होतीत व ती दुसरीकडेच वाढलीत
सबटा मात्र अर्धवकी होईल असे माहित त्या भविष्यकेत्या मुनी
नी सांगितले

अलका मद्रिकधेष्टीभियमैर्नगमैर्पिणा ।

सघीमातमुतेरिन्द्रादेशेन परितर्तनार्ह ॥ १७ ॥

मद्रिक नगरातील वैद्यपुत्री अलका त्याचकेली बाळंत होत
जईल इत्याच्या प्रेरणेने मेगमद्रिक त्या शुळ्याची आदळान्दळ करील.

धीनत्वकीयैयमान्कंसाःसिखायां सोऽवधीत्क्रमात् ।

सप्तमै मास्यतीऽज्ञातकुण्णोऽय स्वयुदेऽजनि ॥१८॥

तीन खेपच्या सहा पुत्रांना कसामें शीखेर जाफ्टून ठार मार-
ले चौथ्या खेपेस ती माहेरी बाळत न होई घरी हाडी कसाव्य
पण न लागाना असा बदोबल करण्यात आला

पोटुं मन्दगइ कुण्ण हरन्सीरीयरन्पिता ।

उर्ग गोभूताप्तदयीगृह्णीधन्मणिदीपिका ॥ १९ ॥

१ भुगळाः २ निचको मुनिः ३ नाझा देवेन ४ देवकाचा नातू वाळटा
मुताम्भूताप्तमुक्ता देवकीपुत्रास अर्धतोळकपि स्वाभ्याम् । १ मर्निवीपुत्रास
२ हो दो पुत्रो अतो तथाः पितापदेयावातवन् ७ वृषभाक्षरेव प्रोक्त ।

बसुराम बाणि बसुरेगामें कृष्णासा मद गङ्गयाप्या घरी जतन
करुण्यास पाटगारे बसें ठरिख रातोरात मुखाळा त्यांनी पोरोघते
केले असुरेगामे त्याचेर छत्र पारले होले बसुरेगामे त्याळा हातहत
पारले होते नगरचेतेनें गापीचे म्प घेऊन मणिकप शिंगांनी ठके-
ड पाडला होता

यान्ती निघीये तत्पान्स्पर्शोत्पात्तिगोपुरा ।

सेरुधन्तोक्ततत्रपांशसनाशीषादमादिता ॥ २० ॥

मसुरेच्या बेशी मुखाच्या पान्स्पर्शानें एकरुप उघडल्या उम-
मेलाळा त्याच बेशीर टगळ होतें त्याळा रात्री दरगारे उच
उठेते पाहून आश्चर्य घातलें त्याग सर्ग हकीकत कळल्यान त्यानें
पत्मा बाघीरिंग लिख

यसुनादचपन्थानां सधामावात्मजार्पणम् ।

नन्दरष्ट्रस्वाम्यपान्ठं पृष्ट्वाज्ञातकृप कौ ॥ २१ ॥

यसुनेनें दमग होऊन त्याना वाट करून निघी तुम्हाच
जन्मलेली कृपा घेऊन मद पत वसलेला त्यांना वाटेत मेढळा
चेनेनें मज्ज ही कृपा आज रातोरात बापणाकडे पोरोचविण्यास
विनी वारे बसें त्यानें सगितल्यान त्याना बाहाय करळख

तस्यै इत्या स्वदिग्मं तं दिग्मां सास्वांगतौ शुद्धम् ।

तद्वत्स्य कंसस्तां वीक्ष्य सुमनसां व्यपाद्वत्तात् ॥ २२ ॥

१ भक्तितोषकतापुष्टेर्वात्मबुद्धितीक्ष्ण २ कनका ।

ती मुळगी घेऊन य आपला मुळगा त्याच्या खांद्यांन देऊन
ते दोघे घरी परत आले तेव्हा कस आला य त्याने तिचे नाक
दमवून तिचा नकटें केसे

सा तपःस्था स्थिता निन्ध्ये व्यापजग्धाऽगमद्विदम् ।

इस्तास्तुलीप्रयी वस्या कस्तुर्निर्भ्यवासिनी ॥२३॥

तिळा गुप्त तळघरांत बाळमिळी व मोठी शाण्यावर बाहेर काढ
छी आपलें विरुत स्वल्प पाहून ती खानजी व सुभतानामक अर्नि
केवळ दीक्षा घेऊन तिने विध्यपभतावर राहून तपश्चर्या बाळमिळी
घनटी तिळा बाधानें खाऊ तेंन बोटे पडडेछी होती ती पाहून
तेपांड जगळी लोकांना आश्चर्य बाळ्छ व त्यानी दिव्यवाली देवी
म्हणून त्या बोटाची पूजा सुरू केली

पृष्टा दृष्ट्वा महोत्पातात्कृसेन वरुणोऽग्नयीत् ।

भावस्तैरिहिरिति श्रुत्वा तं ध्यायन्पतनादिभि ॥२४॥

एकदा मधुरेत बरेच उत्पात होते तेव्हा बरुण नामक ज्योतिष्यानी त्याचा सांगितले की, तुम्हा दात्रु निर्माण करावा आहे तें ऐकून वृत्तना बंगरे देयताना त्याच्या तपासण्यासाठी त्यान पाठविले

मार्कसिद्धाभिस्तद्भवत्फलाभिः सप्तभिः भित् ।

सं तौद्रिरो विषदगेन सं शाल्याय बिकृत्य ता ॥७५॥

१ उद्ग्राहपापान्तेन विवृता २ माधिता ३ व्याचक्षन्तरेद्वैकौल्य-
विस्मयित्या ४ अतिथितसम्पत्त्या ५ पूर्वजन्म ६ वंश ७ यज्ञब्रह्मेण ८
मिथ्यावादिना ९ विक्रिया मयाः ।

त्याने पूर्वीच्या जप्ती प्रसन्न करून देणेंच्या व या जन्मत
इह फळ देणाऱ्या पाच देवता होत त्या सात देवतांनी मायाभरें
धारण केडी विमलज्ञानाने कृष्णाच्या मात्र ओळखें

मात्रन ककुमद्भुताभरासमिकावताः ।

त्रिपासन्त्यस्वास्तिकि कंसमृषिर ॥ २१ ॥

या सप्त देवतांनी माता, गाडी अर्जुन वृक्षाची जोडी, ताळ-
वृक्ष, गाळव व थोडा जडी कमालें रूपे धारण करून कृष्णाच्या
मारण्याचा प्रयत्न केला पण त्यात त्या असमर्थ ठाव्या त्यांनी केलास
येऊन तसे सांगितले

द्रष्टुं स्वविक्रमं इतुं रीशकृष्णवृषाकृत ।

मायातोऽरिष्टदेवस्य जातु ग्रीयो वमञ्ज सः ॥ २७ ॥

वापला पराक्रम दाखविण्यासाठी अरिष्टदेव कृष्णा देवाचें
रूप घेऊन कृष्णाच्या मारण्यास आला पण कृष्णाने त्याची मान
मोडून टाकली

तत्तज्ज्ञा गात्रुत्पीनामोपदासकवनाय तम् ।

पितरी स्माचती सिद्धदमर्षाम्बा सरस्वताम् ॥ २८ ॥

देवकीननुभेगनी त्याच्या पराक्रमाच्या वार्ता ऐकून गोमुखी उपमास
केल्याच्या मियाने गळण्याचे धर्मी ते आले तेथे त्यांनी त्याची

१ वराहवृक्ष विष्णूची माता २ ती इन्द्रात्मार्थमस्याक ३ हरि
परम ४ वृक्षीशमयन ।

पूजा केही तेव्हा देवकीच्या स्वर्गातून आपोआप हुग्वधारा पडल्या
गोवर्धनमहानृष्टी छत्रीचक्रेऽयदा गयाम् ।

सौऽहिष्ठय्यामनु चरवान्पूर्वदेवैर्गह्वान्स्वयम् ॥२९॥

एकदा अतिहृष्टि झाली असतां कृष्णाने गोवर्धन पर्वताचीच
छत्री करून गायीचे रक्षण केले मधुरेतील मात्शील त्रिनाम्न्याजव
ळीस प्राम्नेवतच्या मंदिरात अहिस्त्या, घनुष्य व शख ही तीन
रत्ने कृष्णाला दिसली

इष्ट्वा साध्यान्वदाम्येषां साधयिभ सुतामिति ।

कंसे तद्वोपितेऽसौ तान्मान्वनौऽसाधयन्महान् ॥३०॥

त्या अहिषाप्येवर चवून जो कोणी घनुष्याला बाण काढील
व शख बाजवील त्याला मी मात्शी मुख्या देईन तेव्हा स्वर्गातून
रत्नाचा मुख्या मानु या । नावाने कृष्णाने त्या तीनही गोष्टी
केल्या ज्यानी प्राम्नेस पाहिले होते ते छत्र खगळे की हे मानूष
काम नसून दुसऱ्या कुमाराच आहे तेव्हा कडाने त्या कुमाराला
शोधून आणण्याची आज्ञा केली

तव कंसमयाग्रष्टे गोष्ठे केनाप्यनुदत्तम् ।

तत्रोदत्तस्य हरिः शैलस्तमं सैमे जनाक्षिप ॥ ३१ ॥

त्या आज्ञेमुळे मिळून मद्गवळी गाव सोडून गेल्या ज्याप्रवी
ते आठून राहिले तेथ एक दगडी लाव होला ती कोणीहि उचलू
शकत नव्हते ती कृष्णाने उचलली व सर्वांची शाबासकी मिळविली

१ मधुरास्थापनार्थे त्रिनाम्न्याते पूर्वदिशि पुरवतापदे स्मुरताम् ।

प्रस्थागते व्रजे भक्त्या महानोर्ग पितुर्गिरा ॥

कंसं सहस्रपत्राणि ससरोजान्युपाहरत् ॥ ३२ ॥

कञ्ची दिवसानी नदगवळी स्वामी परत आला तेव्हा त्याला छळण्यासाठी काळियसर्प व्याधी राखण करतो ते सहस्रपत्राळ आणून दे करी आळा कस्तान केडी मंदाच्या आळने कृष्णने मागास निवून तेहि आणून निव

अवाहती नृपेणामपह्निनन्दो व्रमन्नामम् ।

भक्तस्तोत्सावरदाईत्य कृष्णेनोक्तप्रयी युक्त ॥ ३३ ॥

आपल्या मळ्यासह एका कुठ्ठीमाडी वेण्यास नदगवळ्याला कस्ताने आळा केडी त्याप्रमाण कञ्ची मळ व हृष्ण्यासह तो मधुरेत प्रवेश करित वसुधा त्याच्यावर मनेमत्त हत्ती सोडण्यात आला हृष्णाने त्याला त्याचाच दात उप्पटून त्या दातनेच मारले

गत्वासमां नियुदेऽसीं तं प्रापुञ्क्त नृपाश्रया ।

साऽपि रक्तं प्रविष्ट्यादां चाष्टरं कंसमप्यहन ॥ ३४ ॥

मळ्याचे आलाच्याला ते गेळ बाणूपाशी हृष्ण्याची कुस्ती गुंपडी एका क्षणात त्याने त्याला पीत केले तेव्हा स्वतः कस उडपुडास सत्र सात्ता हृष्णाने त्याला कुस्तित ठार मारून टाकले

स नाकिमुक्तेषुर्ध्याधौर्ध्वाप्य यपित्तरीं वर ।

मर्धनूर्पवृत्तिं प्रीतिःस्वैव मूर्ध्निपुं ययी ॥ ३५ ॥

१ कालीकनाम २ जीतवाक्यतं प्रति ३ रत्न ४ अर्धं तपित्ति वा ५ नाकिमिदं ६ वचनं कित्वा ७ स्वप्रतिपि ।

सर्वं देवानां त्याग्यावर पुण्यवृद्धि केली त्याने आपल्या माता-
पितृना वधमुख केलें अनेक मांडलिक राजे व आपल्या नातळ्या-
सह तो सूर्यपुरास गेला

तर्हीवचससःश्रुत्वा पुर्वता इन्तुं यदनुमुत्तान् ।

ज्ञात्वा चक्री मितान्कालयवनं माहिणोत्स्वैमम् ३६
जन्मघशेने जयमवाळा वसुवधाची हकीगत मांगितली तेव्हा
त्याने अपराजिताग व आपल्या मुख्यना माही सेनेसह पाठविळें पण
परमित्र आळा असे ऐकून कायमवनाळा त्याने पाठविळें

श्रुत्वायान्तयज्यं तं गत्वाग्नी यादवाःस्तिः ।

महीप्याग्निं पृथु वास्यान्मार्गे तत्कुल्येवताः॥३७॥

काळयवन काढून घेत आहे असे ऐकून सर्व पात्रय सूर्यपुर
इस्तिमापुर, मधुरा बगरे गावे सोडून समुद्रकिनारी गेला काळयवन
घाण्या मार्गे उगळा तव्हा यादवाच्या कुल्येवतेने क्षातारीचे रूप
वेळून स्वर्ग नामावळ घेवळिला आणि ती क्षातारी पालेंतच वसली
काळयवनानें हा काय प्रकार आहे झणून विचारल्यावर तुझ्या
मीतर्जे माझ्या पादपुत्रांनी प्रामत्याग करून स्वतःला काढून
घेतले आहे त्याचा हा नामावळ आहे असे उत्तर मिळें

बृह्ना मत्पुत्रयर्षःप्रविश्याग्निं मयान्मृता

इत्युक्तोऽरिस्तयाहंपुर्गत्वा तार्त तयापदत् ॥ ३८ ॥

१ ब्रह्मवर्षाधिकं प्रहितान् २ पुत्र ३ बृह्ना माह मत्पुत्रा वात्स्याय
अवधो हे मत्पुत्र हे काळयवन ४ प्रविश्याग्निं एव ।

सातादीप्या त्या गोळ्यावर निघात ठेवून काळपचन पातळ
 व जरासपाळा त्याने अभिमानाने आपल्या दास्याचे वर्तमान
 संगीत

कृष्णःकृताष्टीपचासो वासायीपाश्विनैगमम् ।

आरुद्राश्चाकृतिधैर्न सिं धुं सीऽस्वण्डयत्सुरेद् ॥३९॥

कृष्णाने समुद्रकांठी आठ पिसाचे कमशमवत आचरले तेव्हा
 नैगन्दवाने पडून त्याला संगितले की, गोळ्याच्या वाळाराचा
 एक देव पर्वत त्यावर बसून ए समुद्रात बारा योद्धे जा तुम्हासाठी
 तेथे एक नगरी बनेल त्याप्रमाणे अदरुपी तेच आज्ञेवर कृष्ण
 त्यावर स्वार होऊन समुद्रातून गेला त्यामुळे समुद्र बुमरुन एक
 वेढ बनले

वामं स्रकाद्वया यस्तमक दारयती पुरीम् ।

यसतस्तम कृष्णादीभिमिहस्याभिकोर्जितान् ॥४०॥

आप्या बाळेनरुन कुबेराने त्या नद्यवर हारकानगरी वसविली
 तेथे कृष्णापि पाण्डव राहून अमराना नेमिनाथ तीथकराची गर्भ व
 अन्न कन्यागिरे शाली

कृत्स्नश्च इस्तिनेष्टाश्चातो व्यास पराशराद् ।

तेस्तुभा घतराष्ट्रोऽन्यः पाण्डुश्च विदुराऽपरः ॥४१॥

इम्भिनापुण्य कुरुक्षेत्राचा दासि नामक राजा राज्य करीत
 होता त्याला सतकी नामक राजासमून पराशर नामक मुक्या
 १ गुरास वरपचरत वरपच स्वामी हाच २ जलकटीर्गमे ।

शाखा त्याचा मुळगा व्यास व्यासाळा सुमद्रा नामक श्रीगुरून
वृत्तपट्ट पांडु व विदुर जसे तीन पुत्र होते

धृतराष्ट्री नरपतिवृष्णिपुत्र्योऽस्त सप्त सुतान् ।

दुर्योधनादीन्गान्धोर्षोऽस्यार्षीयानजीमनत् ॥४२॥

वृष्णि राजाची मुळगी गांधारीपामून धृतराष्ट्र राजाळा दुर्योध
नादि शंभर मुळगे होते

कामसुद्राधरे पाण्डो कन्यां कुन्तीं गतिं रइ ॥

जातहोवृत्त्य कालिन्ध्याः कर्णं चम्याधिपाऽपुपत् ॥४३॥

वज्रमाजी नामक विद्यावर इतिनापुरावबळ बनकीडा करीत
असतो आंगठी हरवली व ती पाडूळा सांगटळी पाडूने त्याळा ती
पिळी तेव्हा ही आंगठी जवळ असली झणजे यावेळ तेव्हा गुप्त
होत्या येते असे विद्यावराने त्याच्या सांगितल विद्या उ पोग करून
कुंतीनामक कुमारीशी पांडु अहर्न्यपण संमोग करून आळा मुळगा
जन्मल्यावर त्याच्या कानांत कुडळ घाडून पेटित पत्रास्पृह ठेऊन ती
यमुना नदीत सोडून देण्यांत आली जपापुरचा राजा आदित्य
वास ती देवी सांपडली त्या बाळकाचे पाळनपोषण केले

युधिष्ठिरादीन्सोऽमृता तामसा पशुवृष्णिजाम् ।

भीन्कुन्त्यां मशं नकुम्भः सहदेवस्तुभोऽसृजत् ॥ ४४ ॥

१ अमृतस्य पुत्राः सुमद्रासमजः २ गांधारीनाम्बा ३ उग्रसेन-
वैशदेनमाहतेनपुत्रा ४ उपपुत्राणि ५ इहकलनकपसेत्यत्र कुलं
महत्तया वित्तं कुलीनिकेन ६ राजाकर्णमहबाष्टादित्येन जपाधिपेन हृतं
कर्णं तत्र जपापुत्र राजाकन्या च न्यपश्य तत्राऽपुपत् ७ पुराणेन पंच असृजत्
अजीमनत् ।

पुष्टं पशुं रात्राद्यां निवृत्तं त्वाद्यं कपफहृणीभ्यां कुलीनामरु
मुञ्जीबरोर शाखा व तिष्थापासून त्वाद्या युधिष्ठिर, अर्जुन व मौम
वस्ते तान् आशि कुलीपासून वकुळ व सुवदेन हाळे

दुर्योधनादयो भ्यामं नरासपमयापमम् ।

युधिष्ठिरादय कृष्णं विपक्षसपभोपतम् ॥ ४५ ॥

दुर्योधनाशिकानी कपटी जरासन्वाचा पक्ष पेतका व युधिष्ठिरा
दिकानी शत्रूचा माद्य करण्यास उद्युक्त हाशेच्या कृष्णाचा पक्ष
पेतका

मार्गपैः सन्मणीन् रामपदे वक्ष्यापदीकृतान् ।

ते चक्रिर्गते क मामा इति पृष्टा मगधप्रवा ॥ ४६ ॥

मगधदेशातील कच्छी कथ समुद्रमार्गाने व्यापार करून असताने
झारखंड आठे व नेपाळ पैमन पाहून चक्रित हाळे तेथे त्यांनी
रत्नमणिवाची खरेदी केही व स्वदेशी परत गेले अहस्तन्वरावाचा
तीं रात या व्यापाऱ्यांनी दाखविली व ही कोणत्या देशातील आ-
हेत समान निवारण असता त म्हणाले

म पेञ्चमिद्वारवस्थास्ते दिव्या यदुसपवृक्षा ।

तत्रै पापुयसात्पाप्तदृष्टास्माभरयोर्मिता ॥ ४७ ॥

आम्हा नहमीच्या मार्गाने प्रवास करीत असताना बान्वाने मळती-
फळे नये गेला तेव्हा आम्ही झारावती नेगास धागळी हे वेढ रात्रा

१ मगधराज सत्यव्रत २ यमुना हरिवा सत्यव्रत ज्ञात ।
३ अश्वी ।

कृष्णाने सनाथ केछे आहे ते फार मरमराणीत आहे तेथून आम्ही
ही रत्ने आणली

भुत्ववत्पट्टं कृद्धं युष्माकृत्याह दमदान् ।

इति नारदाचारावत्त्या श्रुत्वा यांत निपूदितुम् ॥ ४८

पादद्वयें भाग ऐकून्यागरीजर अरासुध चिटछा य तें धम-
शास्त्री वर्णन एकून नर त्याच्या गाग फरण्यासाठी एकत्र निघाळा
नालांनी तो चाडून येत असल्याच पतमान कृष्णाळा समित्तें
माझ्या जाययाडा माझ्या पडून जाऊन खपून बसलेले असून येम
याचा टांड मिरनिणारे मन्तगम हे पाह्य आक्षेप असें असुव
झणाव्याबेदि नारदानें कृष्णाळा मागितळ

यामाऽरि तं पुरीयेतां रक्षति स्वबर्चस्मृतं ।

२० मिरपुवतयतास्मिन्वा नैवेद्यात्वा जयं शिवात् ४०

या नगरीजर दानु चाडून येग आहे व निच रक्षण कर असें
आह्मण नमिनापाना झणाळ तेव्हा ते जोग झणून इसा त्या
स्व भागगाडा जय मिळणार वने त्यांना वाचें

कुरुक्षेत्रं गतं सिद्धिं स्वर्गपरपररिम् ।

इत्या तत्पुत्रेवचक्रं गजितारिरविगुरीम् ॥ ५० ॥

आता ब मिरपुवतय १५ परानि पान कृष्ण पुरुषा-
छा गाग तेथे घनघोर सुद श ५ ५ । मगान मोहकन्या चक्रानेच

१ मज्जमाह इत्या मज्जमाहमाह । विषादवर्तिनप्राप्तारिनाः पत्नी
इत्या ८ १ ६१ ३ इत्यामन मां ३ ४ पदमां येने ५ अणुवदुस्तवग

त्वावा कृष्णार्धे मारुत याप्रमाणे जप-भिच्छून त्वाने नगरीत
प्रवेश भेदा

चक्रध्वजितगणधर्मपनुदण्डासर्वा हरा

हस्तिमय्यापददृष्टाष्टिस्त्रीसदृसाणि पादद्व ॥ ५१ ॥

चक्र हस्ति, गदा शंख, धनुष्य, *ह, कङ्कणरत्नगरे श्रीकृष्णा
की निम्न कले होनी हस्तिमयी त्वाची पहराणी असून त्याज्य
मोक्षद्वार शिवा होण्या

रत्नमालागवासीरसुष्ठुछान्यथ सस्मिता ।

वेन्यवासन्यलस्यार्ण मिय श्रीर्वा सुख स्थिर्वा ॥ ५२ ॥

रत्नमाला गदा; नगर मुमळ ही बछ्नेसची आसुने ह ती
त्वाका बाळ हमार शिवा हो या त सुखाने एकमेकार प्रेम करीत
करळ पाळीत होते

जास्वकान्ते जसुक्तीरामनोहरसरोवरे ।

सङ्क्रान्तपादपद्मे तथासुभिमयामयोः ॥ ५३ ॥

एकदा सर्व वायव्य मनोहर सरोवरांत जळखीदा करण्यस गळ
नेथ ममिनाथ व सत्रभामा पाचा मनोहर सत्रात शास्त्र

सस पंसेचनान्ते लाहीद साम्यपति बाहू ।

सत्यभामा प्रतिस्नानपत्नी नैमि स्वमसिपद् ॥ ५४ ॥

१ जळ म्हादेव; २ एव पुढील वा २ बळ्मसारणी शरण्या ३
हरण्यसे ४ बायेंत ५ जळ हास्ताने ६ उरला ।

जबकीडेनसर योनें त्यानीही ' छहोद ' बाणजे हें वन वे
वाणि घू बाणून सत्यमामेपुढें त टाकळें

किं नागश्चय्यामाक्रम्योरु सादर्गाभ्रमपूरणम् ।

त्वया कार्यं यदर्थं गायैदिशस्येक्षदीरितः ॥ ५५ ॥

तुसी हृष्ण घोडेच आहात की ज्यानें अहिषाम्येवरून शास्त्र
वनुष्याळा बाण छावळा व शस्त्रध्वनि केला तुमचें एतानबस मी
काय बाणून घुवावें ' असें सत्यमामेनें मर्मोद्धार काढले

ततस्तयायुधागार गत्वासां तदसाभेयत् ।

ताम्रिकभुततद्वृक्षस्तम्याभयि स्मरीदयम् ॥ ५६ ॥

तेव्हा नेमिनाथ आमुषघाळेंत गळे व तेथें असछेन्या अहि
छप्येवर चडून त्यांनीं शास्त्र व वनुष्याळा बाण छारळा व शस्त्रध्वनि
केला तो ध्वनि कुसुमचित्रामहाछल असछेन्या हृष्णाळा ठेकू गळा
तेव्हा त्यानादि आश्चर्य बाळखे की नेमिनाथांस एतरेण्य कसा छाला *

प्राप्याप्रबंदयं प्राप्योग्रसेनं राममतिं सुताम् ।

बेधामारोपयत्कृष्णस्तयाभूच्यर्थाद्रितण्डुसान् ॥ ५७ ॥

उग्ररशाभ्या राजा उग्रसेनकडे आऊन हृष्णानें त्याची राममति ।
नामक मुखगी मागून आणून नेमिनाथावरुंवर तिळा यणीवर उभी
बसून हृष्णानें मगळाक्षता टाकल्या

१ वनुष्यवर्णनं शस्त्रप्रपूरणं २ किं करणीयं स्वभावादिना ३ बाण कथ
यति ४ वास्य ईरिता प्रोक्तं ५ सत्यमामा कर्मवच ६ तत्रानुपमत्त नि-
बुद्धः ७ निपूरय ८ तदर्थं यत्नाः ।

मृगानारूप कृष्या वा शिष्यायित्वा स रत्नकान्॥५८

शनिष्ठाणां च रेखीं दुसरे दिवशी कृष्णाळा अशी शंका
वाढी की नैमिनाथ आम्हाला एम्हाचे बागेकरी होतील अशा
शेष्ठाच्यासह पुष्कळ पक्ष मेळवलीया मन्मासाठी त्याने आणारे
हे ही किता पाहून नैमिनाथ मन्मास घेऊन आली त्याला सांगी
होती पक्ष फसाळा आणजे अशा न्यायी निवारल्यास मन्मास
त्याच्या मन्मासाची ज्ञानाने मन्मासाची मन्मासासाठी ते आणजे अशा
अस मन्मास उत्तर मन्मास कृष्णाळ रक्षकाला सिद्धांत द्यावे

महिनाः व्यर्थान् कृष्णन्त इति ।

न प्रपन्नापपन्नमि यावत्पाशाद्विमुक्तिं ॥ ५९ ॥

विशारदगणनामाली नभित्ताय पाष्णीय वसुन चाम्भके जसुता
न हामण पाहुन पाते विशारदे व हणाने भित्तिन्याप्रमाणे
रक्षकता जगत् विदु

ज्ञान्वा तच्छ्रुत्वा निर्दिष्टं सस्मृत्य स्वपुरामवान् ।

स/क्षानामपिक्लाऽस्त्वा स रागिर्मतिरामकः ॥ ६० ॥

हृत्पत्रं च रूपं नामनापत्नीं ओजस्रं च वैराग्यं पावून त्वत्
स्यात् दूरं पद्माक्षं स्मरणं कुरु इति मतिस्तु तत्पदं च मन्त्रं राज्ञी-

यति रक्त वाहे बसें पाहून तिछाहि बरोबर घेतले व हजारों राज-
पुत्रासह दीक्षा घेतली

सहस्राश्रयने भित्था तप पद् पञ्चमासरान् ।

नीत्वोर्नेयन्ते कैवल्यं प्राप्य मोहं विहत्य स ॥६१॥

ते सहस्राश्रयनात जाऊन राखिले व पातष्ट निवस यानी
अनशन व्रत वाचरले पारणे कन्यावर त्यांना कैवल्यदान घाले
यानी मोहाचा नाश केला

प्राप्ता रैवतकोद्यान कृष्णं तत्त्वमयमुच्यत् ।

देवकीसत्यमामाद्या गणेशिष्टां कथां निनाम् ॥६२॥

रैवतकठवानात येऊन त्यांनी कृष्णाच्या तत्त्वोपदेश केला
देवकी, सत्यमामा वगैरे स्त्रियांनाहि येऊन गणघराना त्यांनी
जापापली मन्त्रावली निघावली

प्रद्युम्नादि मवान्यृष्ट्वा ज्ञात्वा जगद्दरे क्रियत् ।

राज्यं भावीतितत्त्वमूर्त्तां सीरिणा नेमिरवर्षात् ॥६३॥

प्रद्युम्नाची मन्त्रावली निघावून ऐकल्यावर हरीच्या प्रेमाने
बळदेवाने नेमिनाथाना प्रश्न विचारला की हें हरीचे राज्यवेमद
किती दिवस टिकेल तेव्हा ते बघावे

दीपायनस्तपो सात्वा प्रैष्यं प्रत्यत्यघक्ष्यति ।

॥ द्वारकां द्वादशाम्दान्ते प्रचयादयकोपित ॥ ६४ ॥

१ गवींशा जाविता २ हरिनेनेम ३ वैशाख मत्वा पञ्चाशत्तत्वा

राजपर्वान्तर मषपानाने मष्टेभ्यस्त साधयेया पादपाकद्वय
एव नष्ट होईक दीपायन तप आचरन् यादवामुक्ते कोभित
होऊन हाकोनगरी जाऊन टाकोक

हरि भरतकुमारोऽपि काष्ठाभ्यीगहनान्तरे ।

सुप्तं वृषात्तं वनेन भ्रान्त्या सखीं हनिष्यति ॥६५॥

कौण्ठिकी वषट्कीक गाढ कननस्त कृष्ण तान्हेने व्याकुळ हो-
ऊन निजक भसता वंगली हरिण समग्न वरपुमार ताकळ त्या-
स्य ठार मारेल

एतच्छ्रुत्वाभुनिर्वेदा विदांसः स्वाम्यनुद्धया ।

प्रपुम्नरुषिमर्षासुस्या योसी दीप्तापशिभयम् ॥६६॥

वरीक मविष्य ऐकून घाहाप्याना रेकण उत्पन्न साक व प्रपु
व्वादि मुळे व रनिमणी कौरे शिपानी मोक्षदशमी दीक्षा
स्वाम्यप्या कणने कृष्णाप्या बाहेने वेतली

सम्पदभानिस्त्वथ तपार्थं वेदस्य दीप्तिर्वा ।

प्रपुम्नयाच निषाया मिरनारीप्रकूटता ॥ ६७ ॥

हारकेचा नाच होणार हे पाहून समज व अनिस्त्वमेहि
दीक्षा वेतली व प्रपुनासाहे ते गिरमार पर्वतावर मोक्षाक गेळ

शक्तिमप्याया सुसैस्त्वन्ति योऽश्वपुतास्तपसाऽप्युतः ।

यमावाऽमेत्य माहेन्द्राग्रवस्तीर्थं करिष्यति ॥ ६८ ॥

• हाउपतीवासीक ।

रुमिणी कौरे क्षिया अच्युत नामक स्वर्गात्तन येत्तन, नत्तर
स्योष्ठा ३१ वाताङ्गमच्छदेव मर्त्येस्वर्गात्तन येत्तन न कृष्णप्रथम नरका-
त्तन येत्तन तप करुण येथे तीर्थ बनमितीक अर्थात् तीर्थकर होतीक

नेमि पुनर्मिहस्योर्षी पञ्चव देवमास्थितः ।

अथ भारतसंसेपी साक्षादेवमप्रवेक्षिता ॥ ६९ ॥

नेमिनाथ पुढे बिहार करीत पञ्चव देसात गेल भारत सन्ने-
पाने वसे वझे पांढव साक्षाद्वात्त कुरुकडून बैरामुळे टाकळे गेले
कुरुमि सहजारिस्वाभिर्गत्पातःसुरंगया ।

सापदानन्तु द्रौपद्याः कम्पिस्वार्था स्वयंवरम् ॥७०॥

पण कपट बोळवून सुरंगाच्या रस्तेपाने पांढव साक्षाद्वात्तून
मिसटळे व अर्जुन कर्मे करुण त्यानी कपिळा नगरीत प्रवेश केळ

प्रविष्टा पाण्डवास्तत्र विद्वराधो युधानुप ।

तत पार्यास्तुमद्रायामभिमन्युरसौस्तुतः ॥ ७१ ॥

तेथे त्यानी स्वयंवरमळपात प्रवेश केळा व अर्जुनाने उपलब्ध
(कृत्यमेव) करुण द्रौपदी मिळविळी पुढे सुमद्रावरज अर्जुनाने
कळे व तिच्या पासून त्याळा अभिमन्यु नामक मुळगा शाळा

द्रौपद्याभिगणुर्मौनाच्च सूनवोऽन्वयमनन्धमात् ।

देष्टानिमान्सातिर्गुप्तं आन्त्वा दक्षितधिक्रमा ॥७२॥

१ दुर्बोचनायैः २ दक्षिणागपुरस्थितं विदुरेण प्रह्लादकृतप्रार्थनात् नक्षत्र
अक्षिणाक्षरनिर्मापन न्यायेन निर्मापितवा सुरगया ३ अर्जुनकर्मवत्तदः
प्रविष्टा ४ दुष्प्रसव इतरण्यायाः पुण्याः ५ अर्जुनः ६ प्रपूते स्म ७ वन
प्रमाणा ८ भूमी प्रपञ्चव वयामवति वना ।

। [१२७] , विष्णुसृष्टिशास्त्रम् ।

वर्तुनात्पातून द्रोणदीप्तादि कमाने पांच मुखो जाने सर्व दश
वज्रास्तगस्त द्दिग पांच पादधानी पञ्चक्रम प्रगट केला

कुर्वन् रन्त्या पर्यपुत्रो दुर्योधनमहीशुना ।

मित्रा कुरुकुलसेवे धित्वापाम्पधुरामध् ॥ ७३ ॥

दुर्योधन राजा सरोवर घर्मराजा पुत्र सेठला व हरका झणून
ता वज्रास्तगस्त पांच ज्ञाना होता पण त्यानंतर कौरवांना विझून
त्यांनी दक्षिणमयुरेत नास केला त्यांनी पुच्छळ देशांतून समण केले

भुत्वः दारयतीदारापाप्य निर्वेदमर्तैः ।

ज्ञातबन्मान्तरास्ते निर्वन्त्याऽशुभुञ्जये स्थिता ॥ ७४ ॥

हारका मम्मसात् शाळ्भी ऐकून त्यांना वैराग्य प्राप्त झाले व
ममिनापाकडून आपली मनास्वी ऐकून ते निर्मग्न मुनि झाले व
शत्रुनयार गेले

दिदृक्ष्वन्निपाहतास्ततमोदयुपा विक्षिपिरे ।

कौन्तेयाम्बेप्यशुः सिद्धिं पाद्रेयी त्वंविमां दिवम् ७५

तेथ न तपश्चर्या करीत असता दुर्योधनाचा भाचा जाळा व
जाने तापछेन्त्या शाळ्भीची गजमूर्पणे त्याच्यावर घसाळी तरी
त्यांनी भ्यानाज्या साडली नाही त्यामुळे कुटीचे तीन पुत्र सिंह
पदाळा गेले व माझीच होत पुत्र अनुत्तर पाचव्या सर्वाधीसिद्धि
नामक स्वर्गाशील निगनात देव झाले

१ दक्षिण मयुरा २ प्रतापि समे पादधाः ३ दि कुरुपा ४ दक्षिणमयुरा-

५ तेमः कपीमः ६ ज्ञातबन्मोपेन सिद्धिः ७ दुर्योधनमयिनेव कुरुपदस-

हन्तीसुमद्रादौपयानिर्वास्यत्यच्युताच्छ्रुता ।

भाम्बदनरकायुष्क कृष्णाञ्जुमातृशुद्धहृ ॥ ७६ ॥

अप्युत स्वगमत्न अलेखे कुत्ती, सुमद्रा, द्रौपदी वैर स्त्रियां
वे जीन मोश्वाला जातील नरकातील आयुर्कर्म बाधलेला कृष्णाच
जीव मावापासून म्हणजे नेमिनाथाबळून शुद्ध समम्पकपट्टि प्राप्त
करून घेता हाहा व तीर्थकर नामस्तीचा बघ करून प्रथम नरकात
जन्मला

भ्रातुराप्तान्त्यनामागाच्छुभं तच्छत्रुरप्यपात् ।

नेमौ सिद्धेऽथ साकेत वृत्तायां ब्रह्मणो वृत्तात् ॥९८

त्याचा शत्रु जरासेव सुद्धा मळून तेथेच गळा नेमिनाथ सिद्ध
पदाळा गेले नंतर अयोध्येत ब्रह्मराजा व वृत्तागणीचा मुक्ता
ब्रह्मदेव चक्रवर्ती झाला

स्वगादेस्य सुर फबित्ब्रह्मदेव सुताऽभवत् ।

स भूत्वाधांसिमन्मयी माविशन्सप्तमीं सितिम् ॥९९

तो स्वर्गातून येऊन जन्मली बनला होता व मेळ्यानंतर
सातव्या नरकात गेला

सुभानुमागृज्जगदिभांगद स्वटाऽथ तुयमूः ।

शुक्लमो महाशुक्लसुर सीरीमार्द्धेद्रजा निनेद् ॥ १००

सुभानु पहिल्या स्वर्गातील देव विश्रागद विषाकर, चौथ्या

१ नेमोस्पर्धेधात्रास्तत्तमकम् २ अयतनः ३ तौमर्मन्त्र देव ४
स्वर्गचतुर्थमार्द्धेद्रजाः ।

स्वर्गासीक देव, शसभेष्टी, महासुक्त निमानासीक देव इतकी मन्त्राकी
किस्न बलदेव काय आता तो मर्होस्वर्गात आवे पुढे तीर्थकर
होईक

अमृतरसायनपक्षपचतुतीय नरकोन्नवधात्र ।

यसीयूमिनाया महाविशुक्तीज्युतोऽय घामोर्हन् १०१

अमृतरसायन स्वयपार्की, तिसव्या नरकासीक जीव, पक्ष मत्वा-
चा मनुष्य निर्मात्मा, महासुक्त निमानासीक देव कसी मन्त्राकी भो-
गून कृष्णाचा जीव नरकात गेला व पुढे तो तीर्थकर होईक

॥ इति श्रीनेमिमाधपक्षकृष्णजरास-धत्रछवस्तत्र
की चरितोत्तरं द्वार्विशम् ॥२२॥

पीतनेज्वारविन्दस्व राज्ञो मन्त्री परदिन ।

महामूर्तिरमृद्राज्ञा सहसासागमधिराह् ॥ १ ॥

या जमुदीपत दक्षिणमरतकोशन पोदनपुरच्या वरकिंद
नामक राजाचा महामूर्ति नामक माम्मण मंत्री होता राजासह
त्यानेहि जागमाचें ज्ञान निव्वरिळें हातें पजर पूर्वीपासून तो त्याचा
मंत्री होता

रक्षते बरुजया ज्योषु स्वभ्रातृकृमठे क्षिया

रमुपरी यदत्कान्तां स्वद्वाता मजतीदि स ॥ २ ॥

१ कृमठे २ ज्योषु ३ त्रिपटिसृतिशास्त्रविहितार्थः राज्ञोऽयं प्रतापमः १
राजपक्षपच ४ कमठमंत्र ५ कावित ।

अथ कमठ नामक भाठ होता त्याच्या वीचें मांघ वरुणा
 व मरुमूतीच्या मायेचें मांघ वसुधरी होतें कमठाचें प्रेम वसुधरीवर
 होतें व तिच्याशी तो रममाण होऊ लागला तुझा भाठ तुझ्या
 मायेचा मोठातो असें वरुणेनें मरुमूतीला सांगितलें

तामांशास्यान्यदा छेन्नो दृष्ट्वा तच्चेष्टित स्वयम् ।

विद्याप्येष्टं विगाप्यासा तं श्रुतं निरवासयत् ॥ ३ ॥

तिच्या योग्य असासन देऊन मरुमूतीनें स्वतः छ्यून वसून
 त्याच्या प्रेम वेष्टा पाहिल्या व राजाचा सांगून कमठाचा हृदयपर
 करविलें

गत्त्रोर्पसिंधु पञ्चामितपः कुर्वन्स माहृत ।

तेनान्यदा स्वदृपेक्षीवाप्याभित्य प्रणामिना ॥ ४ ॥

सिंधू जमळीळ तापसपश्चित शिष्यतपस्यावबळ जाऊन कमठानें
 पंचामि साधन केले मरुमूतीनें पुन्हा राजाचा विचारून कमठाचा
 आश्रय घेतला त्याची तो मळी करीत असे

प्रसाधमानंस्तं श्रोषाम्बपान क्षीळया तत ।

मलय कुण्डनकास्थान स जात सल्लक्ष्मीने ॥ ५ ॥

एकदा मरुमूति त्याचे पुढे ममून प्रार्थना करीत असतां पूर्व-
 री (समजून, श्रोयायिष्ठ होऊन कमठानें त्याचा दगडानें टेवून मा-

प्रपञ्चो मरुभूतिः १ राशरीहोभोष्टिहारावमात्मतासंशयनादिक
 कारिका ३ निहायिताः ४ नदीतीरे तापसपण्या विवतापनसमीपे ५
 अश्वत्थम् ६ मरुभूतिना ७ निवृत्तपत्य कर्तव्यता ८ त कमठ आभित्य
 • प्रणामोवासीति प्रसाधी तेन प्रणामिना प्रगतकर्त १ मरुभूति ।

रुहे ठेका मन्वावर तो मन्मथपर्वतावरीस कुम्भक नामक सडकी व-
नन इती शाखा

वज्रपापी गमेन्नाऽप्य वज्रासेहीदृष्टा प्रिया ।

सार्येनामागविन्दुश्च यान्तं सम्पदमर्हत् ॥ ६ ॥

त्याचे माघ वज्रघोर होणे वज्रा मन्वावर पृथिमामुळे इतीस
वनन त्याच्याजवळ राहिली मारक सचमरोवर समेदशिसण्या
पायेस जाण जाती अरविंदरात्रने मुनि शास्त्रावर त्याच वनन
मुक्ताम कळ होला

वन्दितुं तैत्तिरीयस्तीर प्रविषायागमास्थितम् ।

मार्यं येवन्वा इन्तुधामा वत्स भीषत्सलाञ्जलदाः ॥ ७ ॥

त्या "नातीड तय्याजस्त मुनि शास्त्रेस वरवि" राजा प्रति-
मायोग धारण करून प्यानम्य वमळा असता वज्रघोर इती सच
विदल करून पाण मारण्यासाठी आला ठेका त्यास मुनींचे
झुप्पीवरीस भीष्मप्राज्ञ निमणे

तस्य हृदयमगसा जातिस्वरी स्नेहादयुष स* ।

तेन प्रवीणिना धर्मं भाषरुध्रतमप्ररीत् ॥ ८ ॥

त चिन्ह पाहून त्याच्या पूर्वजन्माचे स्मरण झाले व राजमठ-
मुळे त्याच्या मारण्याचे तिसरून त्याच्यापुढे सोड नमवून तो वस्तु
प्यान उतरण्यावर अरविंदमुनीने त्याच्या भावकृते निघी

तदामभ्यत्यघात्रिम्यद्गन्ता आस्ता परैर्द्विवैः ।

शुष्काणि तणपभाणि स्वादन्विर्ध्वस्तमम्भु च ॥९॥

देखापासून पापमयाने तो हत्ती जळ्याडा कपीना व वनहि उचल करीत नसे इतर हत्तीनी पादलेखा पाखा वाचोळा च अ विच पाणी तो फिळन थावकअत पाळीत असे

पारणायां पिबन्सीण पातुं वेगवतीं विरात् ।

पक्कममः समुद्धर्तुं पतमानोऽप्यक्षमुवन् ॥ १० ॥

एकदा अनशन अत आप्तरन्यावर पारणे करण्यासाठी तो वेगवती नदीतीरी आळा च चिखळत इतळा फार अक्षत साळा अस्तन्यामुळे बाहेर निघण्यासाठी लप बडपड केळी उरई तो निघू शकछा नथी

मृतां दष्ट कुक्कुट्याहीभूतेन कमठेन च ।

सहस्रार मुखं भुक्त्वा स त्रिलोकोत्तम पुरेम् ॥११॥

कमठाचा बीज मळन कुक्कुट सर्प साळा होता त्याने पूर्व र्भर मळन हत्तीळा अक्ष केळा त्यामुळे तो मळन सहस्रार स्वर्गा-
तीठ देव बनछा

जाताऽथ पुष्कलानस्यामधिबग स्वगाऽन्यदा ।

सं तपस्य हरिगिर्युहायां कैवलीकृत ॥ १२ ॥

स्वगातून तो अनूहीपांत विदेहक्षत्रात, पुष्कळावती देशात,

१ उपपन्नराज्याक्षयमपन्नराज्यानुधीभूत २ अग्निवेग ३ कैवलीकृत
बलीकृतः कैवलीः गिरिस्त इत्यर्थः ।

त्रिमयार्धपर्वात्तत्परीकृष्टं त्रिभुजोत्तमपुरात विद्याधरं च रात्रि विष्णुपति
 व रात्री विष्णुमात्रा यांया पोटी त्रिभुजो नामे कस्मिन् चाम्भ
 स्वामे कृष्ण सुखोत्तमोय मोक्षमात्र रीक्षा येतली हरी नामक पर्व-
 त्परीकृष्टं गुरोरे तो तपस्या करीत अस्त्या त्याच्या इत्येवाम्भ अत्रग-
 राने येतले घातले अर्थात् गिरिजें

धूम्रपानोद्वेगगरीभूतन द्विपदा गत ।

पुष्करे सुस्तर्षास्नादेत्यास्विन्यपयपग ॥ १६ ॥

बुधकुट नाग मन्त्र भूमिमा नामक नरकस्त पदक लेखन
तो बयगराचें जन्मास गेला त्याच व्यग्रगणें पूर्वैरस्मत्त
वामिनेग मुनीका वाचकून गर भारसे लेखन तो जीव बन्धुत
स्वर्गातीक पुष्कर निमनात देव साजा पुढ ता पश्चिम सिरे
देवत पद नामक देवतीक वचपुरचा राजा वज्रपीर्य व रणी
बिजपा प्याया पोटी वज्रनाभि भावानें बन्मसा

चक्रं चैतिस्वाम्यपुरे वसनामिस्वपाऽमजम् ।

पृथग्भाक्कुत्तण्णाण्यो मिद्धो मत्तायककण्ठो ॥१४॥

या वज्रनामि चक्रवर्तीनि वशिष्ठे वैभवं मोक्षं सृष्टुं तप आचर-
रिष्ठे कर्मणां च यौनं वज्रगर मेघपात्र साहस्यं नरकं तं गेषा व
तेषुम तो कुरंग नारायण मिथु हाउन जन्मत्र तो फर
कर होता

४ भूति पञ्च भवति ध्येयेष्वर्था-हृत्ता इत्यर्थः ।

इतस्तेन सुभद्रास्येसे त्रैवेणकपञ्चमे ।

सुवस्त्राभ्युतोऽभूदानन्द ऐश्वर्यकुकोशसेनरः ॥१५॥

वज्रनाभि मुनि समाधिमरण साधून सुमद्र नामक मध्यम
त्रैवेणक विमानांतील अष्टमित्र देव छात्रा तेधून तो जङ्घुष्टीपत
कोशकदेशांतील अयोध्या नगरीचा इश्वरकुञ्जधाचा राजा वज्रनाड
व एयो प्रमाफरी याच्या पोटी आनन्द नामें करून जन्मला

कुर्वन्मद्यादिके चैत्ये स स्वामिहितमन्त्रिणः ।

षाषाभ्यर्च्य जिनेन्द्रार्चापमच्छ द्रष्टुमागतम् ॥१६॥

एकदा त्याने नदीवर पोत चैत्यालपात अष्टान्तिक म्होरुख
स्वामिहित नामक मध्याच्या सल्लुषानुसार केला तेव्हा तेथें दर्शना
साठी आलेल्या मुनीना त्याने निचारलें

नत्सा विपुलमत्यास्यं गणेश भगवत्फलम् ॥

अचेतना जिनेन्द्रार्चा प्रार्थिता किं भवेदिति ॥ १७ ॥

विपुलमति मुनीना ममस्कार करून तो क्षणाचा जिनेन्द्रास्य
अचेतन अशा मूर्तीचे पूजन केले असता पूजकना काय बरे फल
मिळते !

सोऽशोषदधिदधैर्हम् सोत्पादजगतां धुनम् ॥

न वस्तुतत्परीणाममर्हं पुण्यपुञ्जकम् ॥ १८ ॥

१ मध्यमवेणवत्रितममध्यविमने २ त्रिपट्टे ३ बुद्धता मन्त्राना ४
अवेद्या ५ चेतनासहितपि ६ तद् उत्पन्नेन वर्तते कर्मणि तेषां सोत्पादजगतां
वस्तुतत्परीणाममर्हं इत्या पुण्यपुञ्जकम् किं न भवति अति तु मत्तति ।

वष्टुत्वा शुद्धयुधेन विचारैरुत्कर्षणम् ॥

मोगयाम्नि प्रतीपार्कविम्बस्यजिनमन्दिरम् ॥ १९ ॥

ते क्षणस्थे को बह्विध बरी अचतन असकें उर्य उत्पन्न
होमान्या पदप्यावर परिणामाभा प्रकुर्य केछा तर न पदार्थ पुण्य
पुद्गलाभा स्फुट बनगिन्याक्षिपात्र कछा राखीछ १ जिन विद्यापीठ
पुण्य पुद्गल्यव समुदाय भव्य जीराना छुम परिणाम उत्पन्न कर
व्याप्त निमित्त होतो जिनगिवामुळे जिनमण्डिरहि पण्डित ठरतें
बगैरे उपर्या उठून त्या राजानें सूर्यप्रमानस्य अमळेच्या जिन-
मण्डिराची भास्वूडा केली

इयं सार्धजिनपुई कारयित्वाऽपण्डितम् ।

चक्रे महर्ष्या सुपाद्यालीक विस्तृतिनाम्न्यम् ॥ २० ॥

पान धनराख्यामध्य तन्मधिन सुगणधि जिनाख्य बापूबून
यस्ताम सूर्यप्रमानस्य जिनगिरा । महापूडा केली या महापूडा
क्षणत्र चतुमुख पूडा रपास्तपूडा मग्नोभय पूडा कीरे होत
सूर्याभा अर्धे निवार पल जिनगिराअन कळ जातें ती सूर्या-
बाखोळ पूडा पानें केली

प्रत्यन्तर्वाग्दे साकं जिनग्यार्था युनाक्ति च ।

तथाप्रसूति श्लोकस्मिन्ननातमर्क्षोपसदनम् ॥ २१ ॥

तो राजा शरराज मृणालश्लोक पूजा करतो तें पाहून सर्व

एकचिन्तन प्रकृति १ धर्ममंदिरमध्य २ चतुर्मुख (चतुर्भुज) कीर्तनी
महापूडा ३ सूर्यप्रमानस्य अमळेच्या अचतन ४ च ।

प्रजावन सूर्योऽथ अर्घ्यं देऊं छागळे व तेन्हापासून सूर्योपासना
रुद्ध द्याव्ये

समुद्रेदत्ताचमुच पस्मितात्सान्त्पनामभूत् ।

अथु श्वभ्रादेत्य सिंहीभूतेनानतमध्यपत् ॥२२॥

बरीच सूर्ये राग्यवमर मोगीत असता डोर्चा सुभ केस
पाऊन त्याच्या बैराग्य उत्पन्न झाले व समुद्राच मुनीजवळ त्याने
दीक्षा घऊन पोढाभाजनाच चितन केळ व तीर्थंकर नामकर्म
बापळे कमठाचा जीव नरकातून सिद्धयार्हाति ब्रमळा हाता पूर्वनेर
स्मरून त्याने ध्यानमग्न असतो राजाळा उपसंग कळा व मरून तो
अलत स्मर्गातीळ प्राणत निमागत देव झाला

तत्ताऽर्पेत्य सकाशीश्वरिभूतेनतुमाऽभवत् ।

पादश्चावयया प्राप्या वनं श्वभ्रादुपत्य तम् ॥२३॥

तेथून तो जीव कागीचा रागा निवसून व मरणाची याच्या
पोटी पावनाथ नाराज जग्मळ सौळाच्या वपी पक्षरा तो
कनात गेळा कमठाचा जीव नरकातून निघून प्रभूच्या मातेचा बाप
मक्षीपाळ रागा हाऊन जन्माला आला

महिपासास्थ्यात्ममाता महीभूत मियासूत

दीक्षितं वारु भिन्वन्तमार्पे वीजायितु वर्गा ॥ २४ ॥

१ गुणः २ अक्षयः ३ अप्रीति इय आनर्तेरोऽभ्युत्थिर्षः सिद्धेन हत्वा
४ आनतात् ५ वासीश्वरा ६ कमठाचरं ७ प्रात स्वय इष्ट ८ पुनः प्रसी-
धितुं अग्नि ।

सो मत्सो मौस्तपस्विन्मा सारिद्रन्दमिदं मिदं ।

ततोऽतीवकृपा येन निन्ये तर्षांसिर्षधगा ॥ २५ ॥

मदीपल्लव शयकोप्या मरणामुल्ले दू मी दीडन मिष्ठा तपस्वी
हाला त्याच बनाने घुसा पेटवुन पचासि साउन करित बमळा
होता घुमीनीळ एक साकडात सर्पघुगड होते हे ओळखून पार्श्व
नाथनी असले हिसाभक तऱ कन्न कप कापडा अस विचारले
हा प्रश्न प्रभूनी ममत्कार न करताच विचारला होता त्या
साकडात सर्प घुगळ जाई आणि ते अळव्यामुळे तप करते पडपार
यामुळे तपस्वी रागावला त्यातून तो कमळाचा जीव दूर बर समजून
अधिकच क्रुद्ध झाला व त्याने व साकड कुन्हाऱ्याने कोडले,

छिमावस्थां नागेन्द्रा वरचाक्षरमिवौ ।

पद्मावतीपरणकीं सुर्धामस्तप्यमस्त सौ ॥ २६ ॥

त्यातून दोन तुकडे झालेले नागघुगळ बाहेर पडले सुर्धाम
कुसाणने तपस्याची सूर निर्मसना केळी त्याने पच नमस्कारणा
उपदेश निम्बाने नागघुगळ धरणेष्ट व पद्मावती झाले

मिस्रहपात्यवध्याध्यापविरुतामिषम्य स ।

अयाध्यां पुर्णं स्तुवाद्रिग्मावनाचसयम ॥ २७ ॥

१ ममत्कारावस्था २ वरचाक्ष ३ पडवुना छिमी हाचर्ष ४ दीडना
तपस्या ५ विचारार्थ अक्षयानी माननेच्छावानीयति तपस्विनीवत् ६
१ बरकेनपु ७ मीहपमनाचर्षेशास्त्र अयोनापन मृता ८ पच अच
नेवसुतो इत्येव ।

पार्श्वनाथाभ्या तिसान्या वर्षी अया यात्रिपति जयसनाने घाटे बगेरे
मेरे दूता बरोबर पाठगिणी असता अयाभ्यंत श्राव्येच्या ऋषभास्तोत्रं
कण्ठबगनहि यान कुल ने ऐकून पार्श्वनाथजुमारानी शीक्षा घेतली

बिहृन्य चतुरा मासाध्यापयन्मूर्धन स्थित ।

सुवरज्यातिपामर्त्यभूतन खगमनस्तते ॥ २८ ॥

चार मने निहार करून त शीक्षानस्त न्यानस्थ असता सुवर
नामक पोतिपत्रान आपल्या मित्रनाला अडपळा होऊ लागला
मृणून तक्रार केली

दीप्तवैराग्निनासीरिरुपसंगरुपद्रुत* ।

द्विर्पा धरपपद्यास्तभ्यापचिःपाराकवस ॥ २९ ॥

पूर्ववैर आठवून प्यार्न पार्श्वनाथमा लूर मळवृष्टि करून उप-
सर्ग केळ कारण ता उ कमटादाच जोष होता पूर्ववर्मी आपल
जीव वाचविण्याचे उपकार करून वरणद उ पद्यावती या नाग
देवतांनी यःध्यायर नागपणाठत्र धरून उपसर्ग दूर केळ त्याकडी
चार वातिकर्माचा पूर्ण क्षय हाऊन त्यान केरलज्ञान प्राप्त झाले

धर्मासूतमयीं वृष्टिं कुरुया मम्यपु निषत ।

तं पार्श्व तापद्रुष्टेक्षमायप पर्युपास्पह ॥ ३० ॥

मग जाणार धर्मासूताची वृष्टि करून ज निषण्णात्ता राख त्या
पार्श्वनाथाची आज्ञा मनागलिमार्ग सार्गी उपासना करता

१ निगुडाष्टा न २ मवाठी विमानलक्षणात् ३ वेगवृष्टी उत्तरा
सिंहामर्त्य उचलता ।

मरुतः तिग्गानिधाय माह नारायण पाञ्चवेगाऽप्युत्तमः ।

देवाऽहमिहमानन्तं जानतन्त्री यजन्तं पाञ्चनिनम् ॥३१॥

मरुती शरणिः त्र्यम्बकस्य गौरीस्य च विष्णोः,
यद्यनन्तं त्रिंशेऽन्ननाभिस्तथा, मरेपराय अहमिहमेव
तन्त्रं तन्त्रं ज्ञातुं रक्षतुं तन्त्रं इत्येव मरुतो मरुतः मरुतः
पाञ्चपाथ विष्णोः च शरणिः नवन वरान्

एतत्तु बुद्धत्सप पञ्चमनरकी सयुस्तम सितिज ।

व्यापाऽप्यागतिः नरकी नरपाऽय सन्वर भित्तुक् ॥३२॥

मरुतः बुद्धत्सप पाञ्चपाथ मरुतः चौर अवगार, भित्तु
गता । मरुतः चौराणां गतीः च मरुतः चौराणां, मरुतः
रा इत्येव मरुतः मरुतः चौराणां चौराणां चौराणां चौराणां
मरुतः चौराणां चौराणां चौराणां चौराणां चौराणां

इति श्रीपाञ्चनयस्य अष्टाविंशतमः ॥ २३ ॥

सायेंऽत्र पुण्डरीकवर्मा विष्णोः सयुक्त वने ।

इति सागरस्य सयुक्त विष्णोः सयुक्त ॥ १ ॥

विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त

विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त
विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त
विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त

विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त
विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त विष्णोः सयुक्त

इन्दुकामा मृग यत्मा व्याधराज पुनरना ।

इय देनाधरन्तीति निपिष्टो निजधोपया ॥ २ ॥

एवमेव हरिण मण्डल मुनिम पुरश्चा निजान बज छावला एव
स्यान्वा कान्ति नामक भावेने न १ आ न बाण माम् नक्ष
क्षण्ण स्यात्त रोक्ते

शान्त्या तत म मध्यादिप्रयत्नाग्नित भित ।

गवा सौधयमत्याधुन्मरीचान्य सुताऽग्रणीः ॥ ३ ॥

मुनीषी मेव सान्याग्र यन्ती धर्मजोय फला याचा स्याचे
मनावर का परिणाम होऊन याने मय यगरचा त्याग झाला या
मतामुळ ता मेव्याग्र सौधर्म सगात य स्यात्त नून तो जयो-
प्यत भरतगजाला धनतमाले णीपासून मर्गाच नाभ फळून
पुत्र जन्मला

मरतेज्ञानन्तमत्या दुष्कामासह दीक्षित ।

परिपहादितो शुद्धफलमरकादे स स्वयम् ॥ ४ ॥

ज्ञानमवावरोर त्यानेहि श्रीश्रा भत १ होतो एव मळोर
परिपह माहून न सान्यामुळे तो स्वत फळ म्हाऊ ए गडा, - कळे
नेसू त्याला

मर्धन्पनि यमेतस्यवस्नेदं यपान्तरं भय ।

इत्यादिष्टो देवताभि पारिजातकृतामर्धन् ॥ ५ ॥

निमग्नयणाग कणज दिगंयत्वासा हे आचारण निगम
आहे पगून त जगत् कर अस दबानी मलीक्या
त्याने परित्याग कर आरण केटा

तेनाहतापि मर्त्यं किं तु दयासमाहत् ।

तेषामपि साहस्यतत्त्वानि कपिलाश्रममिह ॥ ६

सुषमनीधरपुत्रात् दीक्षा धतखी अमूर्तहि ता तः
गद्द शकला मर्त्या सद्धम सोढुन त्याने सांग्य मासक मिष्या
मत गरीने तुम्ह कः व कपिलादि अनेक उपमा ल्याच शिष्य हा

एषे ब्रह्मापर साञ्जुहिनीऽथ अत्रिऽनेव ।

सौधमदेवो य पुण्यमित्रसाधर्यनाकतः ॥ ७ ॥

पुढ तो मध्यान्नेरा पाचव्या मर्त्यांत देव हाहा ते
अवोष्या नगरीत करित ब्राह्मणाद कधीतून अत्रि मा
पुत्र नाग नाई लयकरच परित्याग करिता व मेन्द्यानतर सौ
स्वर्मात्र नव क्षात्रा नंतर त्यानागार नगरीतील नाष्ट्याच ब्राह्मण
पण्डिता लोकातून तो पुण्यमित्र मागले पुत्र जमला त्यानेहि प
ब्रह्मक गीश जगती व मन्वावर तो मोर्त्य स्वर्गांत देव हाहा

पिमाऽथाधिसहस्रानतुभारमापिपिषक ।

नतो माहिन्मा भूत्वा भारद्वाजोऽथ तद्गुप्त ॥ ८

१ भारद्वाजकुलज एतेष्वध्यायेत्याद्य उद्धम तेन उद्धमेव ह्य
स्म २ पुढ त्या ब्राह्मणा ३ आत्मविदः मिष्यादीः ४ तद्गुप्त म
वर्षातः ।

तेषून् तां मूर्तिकां नगरीतीक्ष्णं अग्निमूर्तिनामकं ब्राह्मणास्त
गौतमीपामूनं अग्निमिष्टं नागार्णे पुत्रं क्षात्रं पश्चिमात्रं दीक्षा
घेऊन मेन्यावरं तोहि सुनाकुमारं स्वर्गात् देवः क्षात्रं पुत्रं मन्दिरं
नगरीतीक्ष्णं गौतमं ब्राह्मणास्त तो कौशांबीपासून अग्निमिश्रं नागार्णे
क्षात्रं वपरिब्राह्मणं वनून मेन्यावरं माहेंद्रं स्वर्गात् यः क्षात्रं पुत्रं
स्याच्च नगरीतं सत्त्वकायनं ब्राह्मणास्त मन्दिरं क्षीपामूनं माहेंद्रं
नामकं पुत्रं क्षात्रं त्रिंशद्दीक्षा घेऊन त्यानें गृह तपश्चर्या केली
मेन्यावर तो माहेंद्र स्वर्गात् तेषु क्षात्रं

तत्तत्संस्थावरं सवन्धनेषु चोत्कटम् ।

कष्टं स्थावरविमं सनमाहेंद्रं माप पूववत् ॥ ९ ॥

नंतर त्या जीवित जम न स्थार येनीति अनेक जन्म
मेन्यावर तो राजगृही नगरीत त्रींश्व्य ब्राह्मणाम् पारशरीपासून
स्थावर नागार्णे जन्मज परिब्राह्मण वनून मेन्यावर तोहि माहेंद्र
स्वर्गात् तेषु क्षात्रं

विम्बनघष नापत्न्या भूत्वा निश्चिन्त्यतीक्ष्णया ।

महागुप्तं गर्नाऽवाभूत्त्रिपृष्टीध्यान्त्यनारक्ष ॥ १० ॥

पुन्हा मग उदशात राजगृहीत्या राजा विचिन्त्यतीक्ष्णया
विनी यस्या पोती विचिन्त्यतीक्ष्णया नागार्णे जन्मला त्यानें दीक्षा
केतली व गार्गीचा वधला खासून मेन्यावर महागुप्तस्पर्गात नेमानिक

देव सत्ता तेभ्यः तो पोरमपुरभा राजा प्रजापति व राणी मृगा-
वती पाप्मा पाटी त्रिपुष्ट नमने भगवता

सोऽय मिहोऽय धार्मोऽय सिहो याऽयून्स आत्वदन् ।

किञ्चिन्मृगमवहृम्य सहामितगृह्यन् से ॥ ११ ॥

यतोमिहज्जयेनैर्न हृष्टैर्ब तीर्थनायक ।

स्मृत्तोपन्थ तमर्थास्त्य द्विसामेवमुवाच स ॥ १२ ॥

त्रिपुष्ट अर्धकवर्तीने बरेष वैमर भोगन्यावर मरुत तो
सप्तम्या नरकज गेला तथून सिहयोनीति जन्मता पुन्हा नरकज
गेला व पुन्हा सिह सत्ता नेथे तो एकदा एक हरिण माकज
काता बसता अनितमय नामक भारण मुनि काळ व त्यामी
त्याका शिळेवर क्मून मूव धर्मशोध केला तेव्हा सिहाका पूर्वभार्थे
ज्ञान हाळे

मा मृगेन्द्र ! त्रिपुष्ट सन्नुक्त्वा सौम्यं विदमव ॥

मास आश्रय बहु स्व तत्र स्मरसि यत्पुनः ॥ १३ ॥

मुनि सप्ता ३ मृगेन्द्र, त्रिपुष्ट वर्षवद्धरतीच्या मयत
पास्कमर्ति ठ भोगलेन निपयसुळ विस्तरास काय ? त्या पापामुळे
तुका नरकगोळ दु ग भोगागे जागळे हवि विस्तरास काय ?

दु स्व यादम भोः कुवभीरुर्माप्रपापेभृत् ।

सधो जातिस्मरो भूत्वा तत्त्वभक्षणसीदया ॥ १४ ॥

इत्थं तु स मोगल अमूनहि त पुन्हा पापापार्वन करणारे
असले हे हिसाकर्म कां करीत आहस ? मुनीष ॥ १५ ॥
लाक्षा पूर्वमप्येव स्मरणं तस्य स शुद्धयुक्तीन त्वने तत्रज्ञान ऐक्यं

वेपमानो गलद्राप्य शुचा साऽभ्युत्तव इव ।

बिलोक्यैव शुमान्बपीत्याहं स यति पु ॥ १५ ॥

तरङ्गान एकून तो अश्रु वाळू लागता - मय च अग काय
ठागसे हे पाहून त्याच शुभ नष्टिणाउ मुनि त्याला पुन्हा दणाळा

मुख धीम महापापं भग शर्ल जगनुतम् ।

जहीहि कापसमुच्च क्षयं धन्याप्सुमिच्छसि ॥ १६ ॥

हे सुद्ध सिंहा तुला जर कप्याणार्थी इच्छा असेल तर ह
हिसंचे महापाप सा जगईव अस शील धारण कर व काबाहि
कामरुपी शत्रुचा त्याग कर

तदा हुनीन्प्रवाक्यानि भुत्वा स्यात्वा मिन इति ।

तत्त्वभदानमासाय सद्य कायादिमग्धिव ॥ १७ ॥

मुनीषा उपदेश एकून १ श्रिमन्त्रा २ स्मरण ३ ध्यान ४ धन
त्या सिद्धान कागदिछादि प्राप्त करून समस्त धारण कर

मणिषाय मुहुर्दिशं धारकाणुधन मुधा ।

मृचा सायमफल्पसां मिहकृनु मुगऽमनि ॥ ८ ॥

त्या मुह मिनिने धारकाणुगत मन । १५१ कप्यामुह म
मतर तो सायम त्यागा मिहकृनु नामक २० श्रामा

सुखं युक्त्वा नतद्व्युत्पा धातुकीरुण्डमाज्यम् ।

रगदाष्टा धगभाषस्यां ग्वर कनकप्रभौ ॥ १० ॥

मृगमुग भागूनतमून नो मीरपालकी गदभा पूरमदराषअच
पूस बिहरेअल मगाअपी देमालीउ रित्रदाध परताआ उवर
अमीर फलरुअमनगगाध रात्रा कनकपुअय रिषाअर अ रापी
अनममाआ दाआ पापी कनरगे अक नाने पुत्र उन्मछ

कनकोउरुअनाआमी रन्नु मर गता अने ।

धुम्बा प्रियमनधर्म तप धिम्बा पयातधम् ॥ २० ॥

अनरा अल कनरअपी नाम मारैअल मगाअछ परताअर
नाहा काल अस्तुअ प्याअ प्रियमित्र नामर अरविहानी मुनीअ
दाल माले त्याम्पाकइन अमगाअ धरण कनन स्थाने दीक्षा अ
नडी अ तप आधनअ मयाअर ती मालरमगाअ सुदालद
नमक अ अल

मदानन्ता मधवन्माअस्यामिन्धौअभाधिप ॥

हरिपेमा महाधुअ जात मीनिहकरा अनात् ॥ २१ ॥

नधून नो मगाअरिअ उन्मन अ रापी दीक्षा ती थाआ पोती
हरियण नागन नमरा मन्द उअर माल्याअ दीक्षा अऊन
वान तप अअमले उ मगाअर नो महाधुअ मानक मगाअ मेछा
अ मीनिहकर नान उ मगाअ

धुम्बा प्राअर नकीरुण्ड पृच्छाअनत्यधर्पदरु ॥

प्रियमित्र महभाअ मीअयस्युपममस्तत ॥ २२ ॥

तेषुन तो घातकी मर्दास विहेद कुआन पुष्कळारती देशा-
गष्ट पुंढरीदिणी नगराचा राडा सुमित्र व राणी सुप्रता याचे पोत्री
प्रियमित्र नवान बमळा वक्रपतीचे दभर वरीष वप मागून
त्याने लोका घेतली व मन्वार तो महत्वार मर्गात मृयप्रम
नामक ेव झाला

छत्राकरपुरे भस्वा म नन्दाख्याऽह आसितः ॥

मौष्टिमाभाम धडवान्त्थं जान पुण्यात्तरऽष्ट्युन ॥२३॥

वसुदीयनीं छत्रपुरचा राडा नन्दिभर्म - राणी घोरती
पाना न नाराज तो पुत्र झाला व व गुरा आगच्याग त्याने
मौष्टि मुनिवरुद्ध दीक्षा घेतली व मोठ्या नाराचा वितन फसून
नारंदर नामरुन बाधले ममादिमरु न र वान्तर गा साष्ट्या
स्मान पुण्यात निमानात ईड झाला

भुत्वा च इनायस्य सिद्धायस्पात्तगमेऽभनि ॥

मैऽत्र कृष्टदुर जग कृत्वाभिपवणाप्तिम् ॥२४॥

नून ध्यस्त पापून ता िष्ट राणीं इपुराचा राडा
सिद्ध व राणी प्रयसगिणी दुरा तोनी म्नाय नाः दुरज
तमग इडान जीनरती म्नाय नाः

वीर भीरदमानधृत्यस्य नमस्य व्यपान् ॥

स्वैर्याय मया यस्याप्तमानन्तर्मासितान् ॥२५॥

१ विषयातीतमे २ जप्पुन ३ अत्रा नून ।

बीर व वर्धमान अशी स्थोत्री दान मांहे ठगळी गेली जन्मा
नंतर त्यानीं पाहतांच जपलेन व विमयनामक दोन चारण मुनींचे
सहाय दूर काढे

निबृत्तो मयसनाश्रचारिणा विमयेन च ।

तस्येव सन्मतिर्देव इत्युक्तं प्रमत्तंदसौ ॥ २६ ॥

तेम्या त्याना समति असे नाद ठेऊन ते दोघे चारण
मुनि आनन्दान परत गळे

बीर घुराश्रुनस्युचिंत सुराणीभिन्द्रसंसदि ।

भुत्वा सहस्रमकोऽन्येपुरामवहन् परीक्षितम् ॥ २७ ॥

महावीरच हल्ली मग शूर वाहे अशी चर्चा ह्रसमेत काढे-
ली पकून संगम मामक कोणी देव त्याची परीक्षा करव्यासाठी गेल्या

ह्मना कीडन्तुद्यानेऽमर्षोऽसौ नृपात्मनै ।

काकपक्षधरै सार्षे सबयीरिर्महाफणी ॥ २८ ॥

इतर राजकुमारस्तह बगीचालीक साबागर जाऊळ यत्कळ्ये
राजपुत्रस्तह महावीर पळत असलेल पकून तो देव महासर्प बनला

मृत्वा वेष्टितमान्कन्धावस्थीचञ्जयतीऽसिसा ।

मित्रिपिभ्यां मिपत्याशु गमपुष्पाप्यस्मायिता ॥ २९ ॥

त्या महागज्याने साबाच्या बुज्याच्या मिळण्या घातायेला पाहून
त्याळ्ये राजकुमार पाषाणज्ज उरव्या मामक पळून गेले

१ वन २ इतर ३ तुण्याशुक्ति ४ बुध ५ सिन्हा ६ कर्क ७ बुध
८ भूमी पळव्या ।

वीरोऽस्यादाञ्च भीष्मं मार्भकेवदरीरमत् ।

वतभीतो महार्थार इत्याख्यां सस्य सेव्यधात् ॥ ३० ॥

वीरनिन मात्र न भिता आर्ष्या मांहीर सेव्यधामप्रमाणे स्या
सगार छट्ट छागल खन्दा म्यूप होऊन मगम देवाने स्थाना महावी
छट्ट व हो निवून गेला

साञ्चपुःसिदद्वान्त स्मृतपूर्वमवान्तर ।

वर्षिण्युनिर्वेदरसा दीक्षित्वा धर्म्यमध्यगात् ॥ ३१ ॥

पुढ तीस वर्षे व्यास ज्ञान्यार महावीराना पूर्वमगार्धे स्मरण
छाछे व वराय वाचन यर्ना दीक्षा घेतली व धर्मध्यान वाढविले

छटा दुगानुगः दीष्टयार्चं स्पशनेप्रतिमुनतक ।

कदाचित्प्रतिमायागमाधित वीक्ष्य दुष्टधीः ॥ ३२ ॥

निहार करीत करीत ते एकदा अतिमुक्तक स्मशानात येऊन
प्रतिमायोग धारण करून बसले असता दुर्गोष्ट कडान दुष्टपणा
सुरू केला

योंगाङ्कुसयितुं धारान्वेतालाक्षीन्द्रकुञ्जरान् ।

किरातसन्न्यरूपाणि नासाभ्यादीस्तथा निश्चि ॥ ३३ ॥

आभ्या योगवशाने म्दनेषाने जेथे पसरविला सेनाछे तेथे
ना अग्राक्रिमिनाळ म्प वरून ताडवून व कणास पागिर मपकर
छर्चे मनामस हत्ती निमग केले अग्नि पगिरा मोसठ्याचा बारा
सुरू केला प्रथम किंगन मैन्य धाऊ

१ मादुकर्मा २ वीडशामल ३ गगमदय ४ धर्म्यध्यान व्याकृतिस्य
५ वार्वीनदिलः ।

विषादमात्मकुम्भेष मना विलस्यमसमाः ।

त्वं महतिमहार्धारोऽसीत्युक्तत्वास्तान्मुनयः ॥२४॥

या सगनी महारीगना रूपा उपसग केष्ट पण तपोविषया
मोहय महारीगानी वपण मन विविगहि विचिन्ति हाउ विसे नारी
हैं पाहून तुम्ही मुखिमहारी आहा क्षम दणून रुडल प्रभूची
जानदानें नाचून स्तुति नारी

रुप्यां धृष्टराजस्य चन्दनं भारिनी वन ॥

रुं हन्ती धीम्य कामातो हन्वा पदिसमरगोऽजन्त ॥

चन्क राजाची मुट्या चंदनाझाडि वनकोण करीत वसता
लिंग पाहून कामात कामरा एक विचार निग पड्यून नत होता

स्वरूपमपि गोऽमुञ्चन्महात्म्यामवाप्यताम् ॥

पद्माश्वात्स्वसन्नाभीत्वा कागाम्भीषापपदनं ॥२५॥

स्वरूप त नाची बापका आन्यानुकें विचारून तिका रत्न-
तप सांग कावळ मामर भिड्याग तिन जाणें इगिन लिखे आणि
वर्माकण व का ना मिडून निग भिन्नामर भिड्यागळ दळून
राज नि ज्ञान रूपनसेन मायकाराण्या मिनीलाम्क
मायराण्या त गार्धान वडी व त्याने ती रूपमसेन मायकाराण्या
भगरीम क ।

तमाव स्वयं १ लिपु दश शिवालयस्य ३ मन्त्राः
४ भक्ति एव सर्वव्यापक ।

एना वृषभसनस्य ग्रन्थस्येऽपि स्वयापित् ॥

सोऽपि त्वन्तस्य कक्षीस्नी श्रुत्वा सिता ॥३७॥

शेटन निला आपल्या रायकोची दासा मणून ठवले पण
शेटजीचा शिष्याः। सभाग वगैरे या मीर्तिल तिन घटनेचा ३ व्या
पाटून कैदत ठेविउ

शरावस्यसधान्यान्वकीणकोद्रवदित्सया ॥

तामसाधयदन्ययसीत्य चयासपागतम् ॥ ३८ ॥

तिळा ती मडक्यातून कोव्हा मात वेग्लून खायाळा दत
असे एकदा त्याच गावी। मिथेसाठी महावीर आले

वीर प्रत्युषा भक्त्या सधागलितमृत्तला ॥

विन्यमृषाम्भग केमच्युतपुष्पाश्वितसिति ॥ ३९ ॥

मन्दाहिर स्वामीणं मर्कानि स्वागतं परान् वसतः सिन्धु शृङ्गला
तुट्ठ्या तिर्था वदन्ति न्यः शाली केस सुशोभितं शालं कम्पन
पुष्पं जमिर्नायर गच्छन्ती सुदूरं सिन्धु लागली

स्वीकृत्य नीलमाहात्म्यादिमीमत्तन्नराचगम् ॥

शीरुष्णाल्पादनीभूत तस्मिन्मक्तभयानेयत ॥४०॥

शीरमाहभ्यामुळे मज्जन सांग्याने शले वाहूया मान तीर
शाळा व त्याचा शीतार मवातरनी बं

१ साधनाह भूषणः तृतीयनाम्नः २ महात्माया अरक्तः ३ भट्टा
४ बह्म ५ अग्नीहोत्री ६ अमरकम् श्री श्रीरामायणः ७ अष्टा ८ विष्णु
महिम्नः ॥

पश्चादप्यप्यत प्राप्य संयोगश्च स्वरधुमि ॥

निर्दिष्टात्तद्वत्ता साग्रगणिर्नीशाचिनामदत्त ॥ ४१ ॥

पञ्च आक्षर निर्माण द्वारा । आसद्वान्ता ता गधी पञ्च
ब्रह्मन् उपच होळः सिने अदिदेवा । आ पञ्चमी तेहा । सिनी
अज्ञान पुढा पछी

उपराध स द्विपटकां प्लुक्कमानट म्पित ।

धुक्कध्यानन घातीनि निहसाहन्त्यमासदत्त ॥ ४२ ॥

उठ म्पारीय वा । वै छिहार कम्पन धुक्कमानटो सी ।
धुक्कध्यानन घटन कम्पन त्या । घाती घातिकाचा मारा साळा
व ते अर्द्धाद्वान्ता गेळे

ब्राह्म्या दिव्यजनहंतु तस्येन्द्रावपारगम् ।

मार्त गोतमगोत्राविमानायेस्व रातणान् ॥ ४३ ॥

न्यायेळी म्पिघनि ह्मणाच कारण आठगूत इह गौतम
गा । निहापरतन गोतम गो । त्वा इहमूनि नामक ब्राह्मणाकडे गेला
इहमूनि वदि य विमानाहोळ देवगसतेन तेथे जन्मना होता

ब्रामादुपायेनानीय सार्धं पञ्चसतद्विभैः ।

तथ नीत्वा वधित्वापनिन्त्रमूर्ति गणाधिपम् ॥ ४४ ॥

तथरो ब्राम्हणासह इहमूर्तीच्या त्या गागलून आणण्यात आले

१ दामम् २ म्पानिने धुक्कधुगपारः म्पिचरीचरी ३ अस्म
म्पानन भित्ता-गद्यर्थः ४ भाग्यः ५ पञ्चमस्तर्कात् विम्वनाद्यज्ज
६ १ पञ्चानाम् भेनिकामागम् ७ धनुर पद्विगणनम् ।

राने महावीर्या दत्ता त्रिधास्या व दत्त ममाग्रज शान्यामुक्त
राने श्रीश्री देवता व पाप कमाद्या नाग करणारे तप आधरिते
तथा तो इत्युक्ति गणधर शाला

किञ्चिदूनश्वरनिष्ठानुवत्साहन्त्यपत् पदम् ।

पर प्राप्ता महावीर म दिव्यात् पर पदम् ॥४५॥

तासि वर्षाणा कदाही कमी त्रिम गहन पत् भोगून जे सिद्ध
प्राप्ता गते ते महावीर आम्हासाहि धर्म पत् श्रोत

मयमांसमधुत्यागास्तसार्पणं स पुष्करम् ।

प्रां मरीचिदिधीभूय परकारान्साहन्त्यपत् गत ॥४६॥

पुष्करम् भिल्ल मय, मांस व मराचे भोगामुळे साधर्म्या-
प्रत गेला तयून मरीचि होऊन दस शाला र महा नेह्य सुख्य
मताचा प्रसन्न होला

तवस्रसस्थावरपु बिल्लप्रा सांम्या दिनोऽमपत् ।

स्वगन्वा विश्वनन्दी सन्नपि निग्रन्धर्दिसया ॥ ४७ ॥

नगर अनेक श्रम व त्यावर दानीग श्रम घेऊन तो मन्व
मार्गात ग्राहण गाडा पुढे स्वर्गातीस दर होऊन विश्वनदी गाडा

मिश्रान्त्यपत्प्रतिदो यर्मस्य नत असन् ।

सिद्धाज्य भावफर्त्तनायकस्य सतःस्वयः ॥ ४८ ॥

नगर देवगतीस मिष्ट शाला पुढे नरकगतीस सिद्ध
हात : मग ये- होऊन पापधर हाता

१ दिव्यता ।

नातनं इगिण सन्महागुम् तनाम्बनत् ॥

यियमिष साह्यारं नन्द सयम्पुतेन्ताम् ॥ ४९ ॥

रगतान् सन्महागुम् तनाम्बनत् ॥ ४९ ॥
 साह्यारं नन्द सयम्पुतेन्ताम् ॥ ४९ ॥
 साह्यारं नन्द सयम्पुतेन्ताम् ॥ ४९ ॥

ततदम्पुता विरज्यासयमम्पुता केवम् ॥

तपिदम्पुता यत्तिदा महावीरं नमापि तम् ॥ ५० ॥

तपिदम्पुता यत्तिदा महावीरं नमापि तम् ॥ ५० ॥
 तपिदम्पुता यत्तिदा महावीरं नमापि तम् ॥ ५० ॥
 तपिदम्पुता यत्तिदा महावीरं नमापि तम् ॥ ५० ॥

गणमृन्पुता सत्यसंयमायपितस्त्रिष ॥

विमिपदीयगम्पुता नितकेवम्पुता ॥ ५१ ॥

वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥

वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥

गणमृन्पुता सत्यसंयमायपितस्त्रिष ॥ ५२ ॥
 विमिपदीयगम्पुता नितकेवम्पुता ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥
 वादिनमायिका येषां भारिका भारिका गण ॥ ५२ ॥

॥ अथ प्रशस्तिः ॥

भीमानस्ति सपादसप्तविपय आकम्परीभूषणः ॥
 तत्र भीरसिधाय मण्डलकर नामास्ति दुर्गे महत् ॥
 भीरल्यामुदपानि तत्र विमलव्याघ्ररक्षाया रयः ॥
 रक्षामहोत्सवतो मिनेन्द्रसमयभट्टाष्टराष्टाधर ॥ १ ॥

अथ, अर्थ न काम या तीन्ही सपत्नीनी भरपूर असा आक-
 मरीभूषण सपादसप्त नामक लेख आहे त्या देशात राखिल्यामण्ड-
 लकर, नामक मोठा पिका आळ तेथ जुद्ध असा व्याघ्रेबाड वशाच्या
 भीमान् कच्छणद्याहना भीरलीच्या पोती निन्हासनानुक्त असे
 आशावर पडित जन्माळा आहे

सरस्वत्यामिधात्मान सरस्वत्यामर्जानत् ॥

य पुत्र छार्दं गुण्यं रमिषाजुनयपतिम् ॥ २ ॥

सरस्वतीच्या पात्री, हा पति जसा ज्ञान जसा त्यानेहि
 सरस्वतीनामक पुत्राच्या पात्री हाट नामक पुत्राज जसा तिचा
 त्यात अजुनराज्या त्याच्या गुणान गुण क

रमिषाजुनयपतिम् ॥

मामास्तिधनरन्त्रापरिमलम् ॥

मासी मास्यमण्डल वटुपर्वात पुरीमानसज ॥

या यागमपठश्चिनममिनिशकृतात् ॥ ३ ॥

१ विष्णुनारायण २ लक्ष्मणाद वयो विदुनाम ।

श्लेष्टराजने सुपाञ्चमात्मक दश पादात्म्यत केभ्यार उपजी-
त्रिकेडा हरकत पोद्धोचय या त्रयसाम विध्यमरेदाभ्या वाभयोस्तुष्टि
मास्यदेदाभ्या धारा नगरीन येऊन मद्वागविपाभूम जेनेम्भ्या-
कतण ६ जिनन्याय या त्रिमशासनाच वाचन करीत एहिं

आपद्वेनसुपासराज्य भावकसंज्ञं ॥

जिनचर्यादयार्य या नमरुच्छपुरव्यसत् ॥ ४ ॥

श्री अर्जुनेवाभ्या राभ्यार्जव शाककृष्णात त्रिमशमात्रा
उत्पन्न वरण्यासानी ॥ मल्लकच्छपुरव्यसत् एहिं

यागभ्याकरणाभिव्यारयनयन्सुवयमाणात्मकान् ॥

पदतर्कपरमात्म्याप्य नयतव्यस्यार्पित केवसिपन् ॥

केलु कश्चिद्विज्ञेयं न येन त्रिमशाद्रीप पयि प्रारिताः ।

पीन्वा काव्यसुषो यस्तत्र रमिकप्याहुःप्रतिष्ठा न के ॥

त्याने कोणया त्रिशाप्याना व्याकरणात्मनी सुमुठाचें एहीकडे
मळ नाही धो पदतर्कपरमत्त्व त्याच्याकडून कामस्यामुळे
कोणा प्रतिपक्षाने प्रहाय केले नाहीत । त्यात त्रिमशाद्रीचा दीप
रात्रमागावर छावण्यामुळे कोण त्रिमशोक वागू उगळे नाहीत
४१ त्याची काव्यसुषो पिऊन रमिकामध्ये कोणी बरे प्रतिष्ठा
मिळविही नाही

धर्माग्राहिषायाणि कृष्णार्पिषियामिह ।

यमिदं चकं महाकाम्यं रमिकानां हृदयेभ्यः ॥ ५ ॥

कुशाप्रमुदीची पोतरु वमाभूतादि शास्त्रे व रसिकोप्या प्रमो
दासाली सिध्यन्ता महाकाव्य ज्याने रचिले

साऽहमाशाधर कण्ठमलंकरु सधमंगाम् ।

पश्चिकासंकुते ग्रन्थमिषं पुण्यमरीरचम् ॥ ७ ॥

त्या मी ह्या आशाधर पंडितान धामिकान्च ५४ भूषित करण्या
साडी ह्या पावन ग्रंथ रचला

कार्पमभिः क मदीस्तेस्तेयाप्येतच्छ्रुतं मया ।

पुण्यैःसद्भ्यैःकयारत्नान्युद्धृत्य प्रयितान्यस ॥ ८ ॥

आर्यभट्टाचा सागर कोणीकडे व माझी अस्पृश्य कोणी-
कडे ! त्यापि त्या पावनसागराचा मी स्पर्श केला व सज्जनांच्या
साठी त्यास्तु कयारत्न काढून मी त्याचें प्रयत्न केलें

संसिध्यतां पुराणानि नित्यस्थाप्यायसिद्धय ।

इति पण्डितजाजाकादिदृष्टि मेरिकात्र ये ॥ ९ ॥

निम्न स्वाध्यायासाठी त्रैलोक्याला पुरुषाची पुराणे सक्षिप्त
करून या अशी जाजाक पंडितांनी कोळ्ही धरणाच या प्रयत्ना
कारण झाली

यच्छमस्यतया किञ्चिदप्राप्तिस्त्वर्षितं मम ।

तरमशौध्य पठन्त्वेनं जिनशासनभाक्तिका ॥ १० ॥

जिनशासनभक्त बुद्धून जर माझ्या हातून काही धरण्य झालें
जेसेल तर तें शुद्ध करून पाषोले

१ मम भक्ति २ प्रसिद्धि ३ पुण्य ४ मेरुदिग्गाय ५ इत्यर्थे वा प्रमोदः

महापुराणान्तस्तत्त्वसङ्ग्रह पठवामिषम् ।

त्रिपटिस्मृतिनोयानं दृष्टिदेषी प्रसीदतु ॥ ११ ॥

त्रिपटिस्मृतिनामक महापुराणप्रतीक हा अर्जुन तत्त्वसङ्ग्रह
वाचनान्तर सम्यग्दृष्टि देवता प्रसन्न होगे

यमारयंशुवार्धीन्नुद्देशपासन्नुपात्मजे ।

धीमजैतुर्गिदधर्मिस्तेय्यनावन्तीमवस्यसम् ॥ १२ ॥

परभार बहादुरी समुद्राका पृथ्वीगत करण्यस्त चंद्राप्रमार्गे
असुच्छा जो देवपाल राजाका पुत्र जो वैतुर्गिदेव ता जापस्या
तरंगीन्धा सप्तम्यनि अजन्तीच चागर्ते रक्षण करीन असना

नक्षकच्छपुर भीमधर्मिर्बस्यास्यर्जसिपत् ।

ग्रन्थाऽयं द्विनर्द्धयकषिकमार्गसमाप्तये ॥ १३ ॥

नक्षकच्छपुरप्रतीक नेमिनाथ मणिरंत हा मय विद्वज सत्त
१२९२ मन्थ मिद्व जाला

सांहित्यवशे महगरुमसंधा सुषः सारकं ॥

पीनाका वर्षता येन निस्तित्वास्याप्य दुस्तिका ॥ १४ ॥

ग्यान हा पक्षिणी प्रत छिंदली त्या जाकिन्मवसज म्बुजकमळ
श्रीसुत धीनाकाजी भरमराट् होगे

अन्मतिप्रसंगेन—आद्य विस्तार पुरे

१ त्रिपटिस्मृतिनामपुराणपुराणार्थसंग्रहात् २ तत्त्वसङ्ग्रहेस्त ३
विपुलवत् प्रसंगे हारि प्रसीदतु वा भाग्यमस्तस्योपाय ४ त्रिपटिस्मृति
१२९२ । ५ तत्त्वसङ्ग्रहे पुनरी वा

शान्तिः सन्तनुतां समस्तमगतां सङ्गच्छतां धार्मिकैः

भैय भीपरिवर्द्धतां नयपुराणुर्यो धरिषीपति ॥

सद्विद्यारसपुत्रिरन्तु कथयो नामाप्ययस्यास्तु मा ॥

मार्घ्ये वा क्रियदेक एव सिषकृद्भयो जयस्वर्हितः १५

सर्व जगत् सन्तिमायजिन शांति व कल्याणाची हृदि करोत
धार्मिकवृत्तेर पुण्याची हृदि होणे न्यायनीतीत अप्रसर असुख्या
पुण्यापत्तीचे वैमन वाढो कविजन सद्विद्येचा प्रसार करुत पाप
मोवाडाहि कोठे न राहो दुसरे किती मागार्हे कल्याणकारक अशा
अर्चणासनाचा जयजयकार होणे

इत्याद्यापरधिरविता त्रिपीठस्मृति समाप्ता ।

